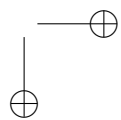
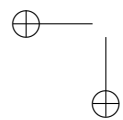
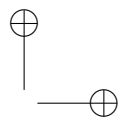
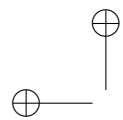

**DRUHÉ SETKÁNÍ
S UKRAJINSKÝMI
SPISOVATELI**

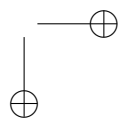
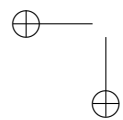
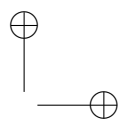
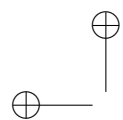
Інститут Славістики ФФ МУ

ЗУСТРІЧІ З УКРАЇНСЬКИМИ ПИСЬМЕННИКАМИ II

Брно–Оломоуц–Прага

24–28.04.2017

Brno 2017

Ústav slavistiky FF MU

SETKÁNÍ S UKRAJINSKÝMI SPISOVATELI II

Brno–Olomouc–Praha

24.–28. 4. 2017

Brno 2017

Editoři:

doc. Halyna Myronova, CSc.

Mgr. Tereza Chlaňová, Ph.D.

Technický editor:

Mgr. Krystyna Kuznietsova

ISBN 978-80-906798-4-9

Зміст

Úvod. Tradice pokračuje, ale s ní i nové otázky (<i>Ivo Pospíšil</i>)	9
Продовження... Але чи стане воно традицією??? (<i>Галина Миронова</i>)	13

Представляємо наших гостей

(Презентації підготували *Кристина Кузнецова* та *Лінда Гейнігова*)

Анна Малігон	21
Мирослав Лаюк	25
Олег Шинкаренко	29
Oleh Šynkarenko (povídková tvorba a nepublikovaný román <i>Dobrou chuť!</i>) (<i>Tereza Chlaňová</i>)	33

Творчість наших гостей у перекладі студентів і викладачів-україністів Брно, Оломоуца та Праги

Анна Малігон	47
Мирослав Лаюк	83
Олег Шинкаренко	91

Те, що не увійшло до минулорічного збірника

Теодозія Зарівна	109
------------------------	-----

Хроніка подій

Брно, 24–25.4.2017

Квітневі зустрічі. Дубль два (<i>Кристина Кузнецова</i>)	127
Další úspěšný ročník setkání studentů s ukrajinskými spisovateli (<i>Linda Heinigová</i>)	129

Оломоуц, 25–26.4.2017

Візит українських письменників до Оломоуцького університету імені Палацького (<i>Анна Чупа</i>)	133
Ukrajinská literatura na dosah (<i>Helena Pazdíorová</i>)	135
Duch tvorby (<i>Jasna Skotáková</i>)	137

Прага, 27–29.4.2017

І знову падав дощ... (*Оксана Долга*) 141

Спогади наших гостей про подорож і зустрічі

Анна Малігон. Міста для нових слів 147

Мирослав Лаюк. Чехія: улюблене 151

Олег Шинкаренко. Чехія як спокуса 153

І на завершення... (*Галина Миронова*) 157

Це моя і твоя війна (*Георгій Долинський*) 160

Задokumentовано для історії: фотографії

Брно 165

Оломоуц 173

Прага 179

Зустріч з Анастасією Дмитрук 187

Úvod

Tradice pokračuje, ale s ní i nové otázky

V úvodu k prvnímu sborníku česko-ukrajinského literárního setkávání (2016) jsem napsal, že tyto vztahy jdou napříč generacemi. Ale nemyslel jsem to jen historicky, diachronně, chronologicky, posloupně, ale tak, že i dnes, v tento moment je česká a ukrajinská literární scéna vícevrstevnatá generačně, že tu nejsou jen mladí, ale také starší a staří. Ti také prožívají tento svět a mají pro to i širší srovnávací plochu, neboť zažili různé, často protismyslné, groteskní a absurdní věci. Literatura není záležitost homogenní, je to proces, který je tvořen různými bio-sociálně-psychickými entitami, tedy je formován generačně, včera i dnes. Současně literatura tvoří jeden celek a nelze se tvářit, že vznikla teprve dnes a že v jejím vývoji píšeme rok nula. Proto to horečné hledání minulosti, návaznosti, kontinuity, předchůdců, otců a matek, kořenů jazyka, počátku. I nejstarší kronika východních Slovanů se počítá od stvoření světa. Bez minulosti nemohli tvořit ani dnešní literární chlapi a děvčata. Literatura je síť, pavučina, která nezná konce kraje. A potom je tu heterogenita morfologická, tvarová; každé dílo vypadá jinak – jako otisk autorovy duše, alespoň jestli uvěříme transcendentální teorii umění jako něčeho, co není z tohoto světa – to si mysleli i někteří staří Řekové. A je tu ovšem různost ideová, filozofická; každé dílo vytváří vlastní obraz světa, jeho minulosti a budoucnosti.

Jako „ztracená generace s přistřiženými křídly“ pozdních „zlatých šedesátých“ a jejího protrahování do 70. let minulého století jsme byli oslněni především uměleckou modernou a avantgardou, byli jsme proti „paséismu“, akademismu a realismu. To se časem – vlivem hlubšího vzdělání a životní zkušenosti – podstatně měnilo. Literární umění mělo u nás vždy specifickou podobu a podstatně na tom nic nezměnilo ani období konce 40. a 50. let minulého věku – importovaná pěna byla jen na povrchu, kde se držela řada mladých, později bojovných reformátorů 60. let 20. století, zatímco v hlubině dál fungovaly různé varianty skutečné literatury, jež se již opíraly o modernu a autentickou avantgardu, nebo o duchovní proudy spojené s teologií, psychologií nebo filozofií.

Postupně se mění podoba literatury, jejími autory se stávají často ti, kteří literaturu nejen píšou a čtou, ale také studují, nebo vědci ze zcela jiných oblastí: to se stalo jádrem např. „poezie všedního dne“; poeta doctus už nebyl výjimkou, povinnou úklonou vzdělání, osvětě a racionalismu, ale něčím takřka samozřejmým. V době postmoderní a postpostmoderní tento trend intenzivně pokračuje. V různých zemích byly zřizovány speciální instituce, kde se studenti

učili psát literaturu (Literární institut M. Gorkého v Moskvě; ten měl dosud více než 560 absolventů, mezi nim byla např. i Lina Kostenko, roč. 1930, v USA na univerzitách kurzy „creative writing“, v Praze to byla donedávna Literární akademie Josefa Škvoreckého, jejíž činnost zvětšil její někdejší učitel Michal Viewegh v románu *Lekce tvůrčího psaní*, 2005; kdysi jsem je v jedné studii porovnal).¹

Spisovatelé se psaním někdy živí a literaturou se sami profesionálně zabývají. Když se podíváme na životopisy současných mladých spisovatelů ze zemí střední a východní Evropy, vidíme, že často studovali humanitní disciplíny, velmi často filologii, zejména domácí, tedy svůj mateřský jazyk a literaturu, poměrně hodně také třeba literární komparatistiku. Literatura tak získává výrazně metatextový ráz; vzniká často na bázi jiné literatury, texty se rodí, generují z jiných textů a realita zprostředkovaná autorem sem zasahuje podstatně méně, někdy jako plochá reflexe mediálního, často konjunkturálního proudění. Potřeba společenského angažmá se tedy vrací i na konci 10. let 21. století a v zemích jako jsou naše zejména. Není třeba organizovat brigády spisovatelů do výroby nebo do praxe, jak se to dělo v minulých režimech, na druhé straně by se spisovatel neměl zříkat své role znalce života, který žije reálný život jako ostatní lidé, kteří nestudovali literaturu ani literární komparatistiku, kteří nemusejí pobírat tvůrčí stipendia nebo pobývat na zahraničních stážích, dokonce ani nedostávají literární ceny; vycházejí ze své vlastní zkušenosti obyčejných lidí, již si na živobytí vydělávají prací, znají názory lidí, jejich problémy a hledají v rámci svého umění odpovědi na otázky, které všechny trápí. Je pravděpodobné, že tento svěží proud živého doteku reality pomůže najít i nová poetologická ztvárnění rozporů dnešního světa – uzavřenost do metareality nepomůže lidem ani umění.

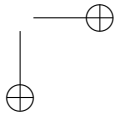
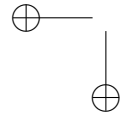
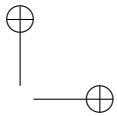
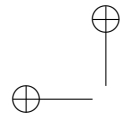
Mladá ukrajinská spisovatelská generace se má oč opřít v tradici své vlastní národní literatury a jejich mnohostranných styků, pluralitních souvislostí v řečišti moderní světové literatury v rámci východoevropského a středoevropského kulturního areálu. Na textech v tomto sborníku je vidět, že si noví lidé v ukrajinském písemnictví hledají svou vlastní cestu a že to není cesta lehká: německý klasik Johann Wolfgang von Goethe charakterizoval ve svých románech cestu k zvládnutí řemesla jako „léta učednická“ (Lehrjahre) a „léta tovaryšská“ (Wanderjahre), tedy učení a potom konfrontace se světem, nikoli naopak. Masy nových podniků vedou i k utváření nové poetické struktury této literatury, k proměně tradičních žánrů, k jejich dynamizaci a experimentování. Je to jiné než v „zlatých šedesátých“, svět se

¹I. Pospíšil: Literární teorie a literární praxe. In: *Tvůrčí psaní – klíčová kompetence na vysoké škole*. Sborník příspěvků z mezinárodní konference uskutečněné ve dnech 21.–23. října 2005 na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Vybral a sestavil Zbyněk Fišer. Doplněk, Brno 2005, s. 27–43.

zásadně změnil, uběhlo takřka šest desítek let. Co však zůstalo: nezbytí poctivosti a opravdovosti tohoto hledání, jež si nelze ničím ulehčit, nutnost komunikace a konfrontace a také odvaha – umělecká i občanská. Ať již je literární umění plodem dovednosti, řemesla, jemuž se lze naučit, nebo je reflexí transcendentna, jemuž spisovatel pouze slouží, anebo něco mezi tím (dobře víme, že v takových momentech cítíme jako čtenáři sílu a nerozluštitelnost tajemství a umění jako dechu, jenž není z tohoto světa), bez člověka-spisovatele se to neobejde. Na rozdíl od minulého a předminulého století, kdy se literaturou, zejména na východě Evropy, živily, a to velmi dobře, tisíce lidí pera i jen průměrných, dnes autorita literatury a její schopnost působit na společenský život znatelně poklesla: literatura se musí opírat o vizuální média a nové technologie, v nichž je jen součástí složitějších a interakčnějších struktur. To však nesnižuje její úlohu, neboť jejím materiálem je jazyk a ten zůstává dominantním prostředkem mezilidské komunikace a spoluvtvůrcem myšlení, a současně literatura tento jazyk vytváří a dotváří: bez ní by se nerozvíjel. Za tím se tedy včera i dnes skrývá pokušení i odpovědnost. Pokušení uměním a současně odpovědnost za ně, za člověka a svět. Východní Slované v návaznosti na antické Řecko a Byzanc vycházejí především ze síly „slova“ (logos) jako činitele demiurgického. I když žijeme spíše v době degradace a devalvace slova, nic to nemění na tom, že takové stvořitelské a svět měnící významy jsou v něm zaklety i dnes. Každá generace spisovatelů si je však musí objevit svým vlastním způsobem a úsilím.

Česko-ukrajinské vztahy mají to štěstí (vyplývající z geopolitické pozice a průběhu dějin), že nejsou zatíženy přemírou často neřešitelných problémů: Čech, učenec Jednoty bratrské, první nekatolické evropské církve na světě, Jan Blahoslav (1523–1571) dokončil v roce své smrti Gramatiku českou, kde světu představil autentickou ukrajinštinu v dumě, jiný Čech, Josef Dobrovský (1753–1829), „patriarcha slavistiky“, mimo jiné autor latinsky psaných Základů staroslověnštiny (*Institutiones linguae slavicae dialecti veteris*, 1822) jako první pokládal ukrajinštinu za samostatný národní jazyk; další četné kontakty jsou známy a byly vícekrát popsány a analyzovány, včetně těch dnešních, jejichž součástí je i tato před rokem založená tradice. Neboť pro umění obecně a umění literární zvláště platí, že je pohyblivé v pohyblivém (*mobilis in mobili*) nebo pohyblivé v stálém (*mobilis in firmo*), ale také stálé v pohyblivém (*firmum in mobili*), tedy dynamizuje sebe, člověka a svět, ale je také pevně ukotveno ve všelidských, nadčasových hodnotách.

Ivo Pospíšil

Продовження... Але чи стане воно традицією???

Українських митців, кандидатів на цьогорічну поїздку до нас, знову вибирала Кристина Кузнецова, львів'янка, наша випускниця та теперішня аспірантка, талановита дівчина, котра, важко сказати, коли, але встигає дуже багато: створювати нові курси лекцій, упорядковувати бібліотеку відділення україністики, вигадувати костюми для акторів і писати не лише сценарії для нашого традиційного українського вечора, але й бути авторкою витончених художніх творів і наукових статей, вести переписку й організувати стажування студентів-україністів за кордоном (Київ, Львів, Івано-Франківськ) та, відповідно, студентів-богемістів в ЧР, виступати на конференціях і навчати українців говорити чеською мовою...

Після прийняття остаточного рішення щодо вибору запрошених слід було забезпечити «прозу життя» – матеріальну сторону нашого проекту, а тому, перш за все, вирішити питання проїзду та проживання наших гостей. Кожен з україністичних центрів Чеської Республіки з цим мусив справитися самостійно, виходячи з можливостей спеціалізації та факультету.

Україністи у Брно вирішили скористатися минулорічним шляхом і почали зондувати можливості двох компаній перевізників, які могли б нам допомогти, а саме REGA-BUS і TRANSTEMPO. Після попередніх переговорів з'ясувалось, що TRANSTEMPO може запропонувати нам лише 50 % знижку на автобусні квитки, а крім того, розклад руху автобусів цієї компанії нас не зовсім влаштовував. Саме тому, діждавшись повернення п. Євгена Реги з-за кордону та попередньої телефонної розмови з ним, ми надіслали лист-прохання керівникові компанії Rega&R, spol. s r. o., такого змісту:

Вельмишановний пане Рего!

Звертається до Вас з проханням адміністрація Інституту славістики Філософського факультету університету імені Масарика в Брно.

Йдеться про надання трьох безкоштовних квитків для проїзду трьом українським письменникам (див. список наприкінці листа) зі Львова до Брно на 23. 4. та відповідно на зворотній шлях з Праги до Києва на 28. 4. 2017 року.

Минулого року Ви задовольнили наше прохання, посередником між нами виступив тоді Консул України в Брно І.І. Холостенко. Саме завдяки Вашій допомозі зустріч з українськими письменниками була успішно реалізована в трьох україністичних центрах Чеської Республіки, а саме: Брно, Оломоуці та Празі, про що з подякою написано у Збірнику, який вийшов наприкінці 2016-го

року та Вам був надісланий як доказ нашої вдячності в електронному вигляді (у випадку зацікавленості можемо відправити поштою друкований варіант на вказану Вами адресу).

Дуже сподіваємось на Ваше порозуміння та допомогу й цього разу, адже такий неординарний захід є, з одного боку, демонстрацією української культури за кордоном, з іншого, безцінний внесок в освіту тих студентів, які зацікавились і вибрали українську мову, літературу, культуру як свою професію, пов'язавши в такий спосіб свій життєвий шлях, своє майбутнє з Україною.

Ми свідомі того, що саме так, через безпосередні контакти, через живий дотик з живими людьми найкраще відбувається порозуміння іншої культури, інших традицій, а наші студенти — це майбутні спеціалісти, які будуть сприяти налагоджуванню зв'язків між різними державами.

Прикладом того, що саме вони вже готові виконувати роль перекладачів-посередників між представниками ЧР та України, була їхня активна участь під керівництвом викладачів-україністів на 26-й міжнародній туристичній виставці у місті Брно, яка відбувалася 14–17 січня минулого року, і де Ваша компанія Rega&R, spol. s r. o., як міжнародний перевізник пасажирів з 10-річною історією автобусних перевезень між Україною і Європою брала участь.

Адже і Ви своєю безпосередньою діяльністю та зазначеною безкорисною допомогою вносите свій внесок у благородну справу міжнародного співробітництва.

З повагою та надією на позитивне вирішення нашого прохання та подальше плідне співробітництво

Зав. Інститутом славістики ФФ МУ: доктор філол. наук, професор Іво Поспішіл

Зав. відділенням україністики ФФ МУ: канд. філол. наук, доцент Галина Миронова

Брно, 5. 4. 2017

Слід зазначити, що відповідь від п. Реги надійшла практично негайно: буквально через 2–3 години після відправлення листа в комп'ютері з'явилась інформація про три електронних автобусних квитки «туди і назад» для наших гостей, що зайвий раз підкреслило професіоналізм і вміння працювати справжніх українських фахівців-підприємців за кордоном. Щира подяка Вам, пане Євгене, та процвітання Вашій компанії!

Отож, найскладніше питання було вирішено.

Не менш велика заслуга в реалізації задуманого нами проекту належить заступникові декана із закордонних зв'язків ФФ МУ пану доценту Томашу

Поспішилові, який блискавично вирішив подальші питання, пов’язані з матеріальним забезпеченням зазначеного культурно-освітнього заходу, та взяв безпосередню участь на урочистому відкритті його.

Постійна підтримка й увага до україністики як однієї із багаточисленних спеціалізацій Інституту славистики Філософського факультету відчувається з боку керівника Інституту, доктора філологічних наук, професора-енциклопедиста Іво Поспішила. Саме завдяки такому ставленню та матеріальній підтримці з боку зазначеної структурної одиниці ФФ уможливилось видання минулорічного Збірника, присвяченого аналогічній акції україністів, на що ми розраховуємо і цього разу.

Нашим співучасником культурних заходів є не так давно створена у Брно організація Українська ініціатива Південної Моравії, котра водночас стала і важливим культурним осередком Моравської столиці. На нашому спільному рахунку є вже організація українських вечорів і літературних зустрічей як в університеті, так і за його межами.

Після обговорення плану перебування гостей із нашими колегами з інших україністичних центрів була складена конкретна програма дій кожного з них і розпочалася активна підготовка до прийому запрошених: студентами вибирались запропоновані авторами для перекладу поетичні та прозові твори, за цим настав найскладніший творчий період роботи над перекладами, консультації з викладачами, коректура перекладів, створення плакатів-оголошень, підготовка презентацій запрошених гостей і їхньої творчості, обговорення культурної програми та замовлення готелю для них, вибір аудиторії, де мала відбутися літературна зустріч, розподіл обов’язків між учасниками та под.

Значною мірою нам усім допоміг набутий минулорічний досвід, а тому за значно коротший час ми змогли успішно справитись з усіма важливими питаннями, котрі слід було вирішити до приїзду наших гостей. Цим завершувався підготовчий етап до нашої культурно-освітньої акції, а на нас чекало ще два, не менш відповідальних: проведення самої акції та підготовка до видання Збірника як підсумок усього заходу.

Звичайно, кожен з нас усвідомлював, що все це вимагатиме значних зусиль, часу та витримки, але свідомо було прийнято рішення:

Vážené paní, vážení pánové,

srdečně Vás zveme na besedy s ukrajinskými spisovateli, které proběhnou v rámci týdenního hostování tří ukrajinských autorů na ukrajinistice v Brně (24.–25. 4), Olomouci (25.–26. 4) a Praze (26.–27. 4).

V pondělí **24. 4. od 15.50 hod v učebně B2.22** vystoupí a představí svou tvorbu básnířka a prozaička **Anna Malihon**, prozaik a novinář **Oleh Šynkarenko**, básník a prozaik **Myroslav Lajuk**.

Autoři představí v originále ukázky ze svých děl, která budou doprovázena promítaným českým překladem (jehož se ujali studenti a přednášející brněnské, olomoucké a pražské ukrajinistiky).

Srdečně zdraví a na setkání se těší organizátoři:

**Oddělení ukrajinistiky Ústavu slavistiky
Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně**

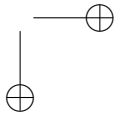
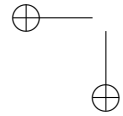
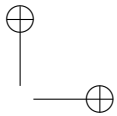
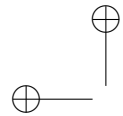
Ukrajinská iniciativa Jižní Moravy

**Děkujeme „REGA&R“, spol. s r. o.
za pomoc při řešení organizačních otázek, souvisejících s příjezdem
hostů.**

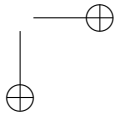
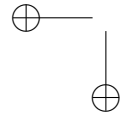
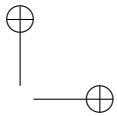
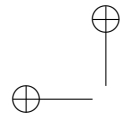
Отож, спільними зусиллями, як кажуть в таких випадках, усіх зацікавлених осіб (як гостей, котрі погодились приїхати, так і організаторів, але не лише тих, хто названий над цими рядками в тексті оголошення, а й моїх однодумців у Брно і наших шановних колег у Празі й Оломоуці, серед яких, перш за все, Тереза Хланьова та Уляна Холод, Ева Реутова та Петро Каліна, Кристина Кузнецова та Ігор Шистеров, Лінда Гейнігова та усі інші студенти й аспіранти трьох україністичних осередків, які незважаючи на величезну завантаженість, змогли вчасно й активно підключитися та плідно співпрацювати в напрямку всебічного забезпечення та вдалого здійснення даної культурної акції у трьох україністичних центрах Чеської Республіки), вдалося перетворити ЗУСТРІЧ З УКРАЇНСЬКИМИ ПИСЬМЕННИКАМИ у (Ф)АКТ МІЖДЕРЖАВНОГО ХАРАКТЕРУ.

Низький уклін усім Вам, хто доклав до цієї важливої справи свої серце і душу, сили і час, розум і вміння, а найголовніше — безмежну любов до українського слова та культури України.

Галина Миронова

**Представляємо
наших
гостей...**

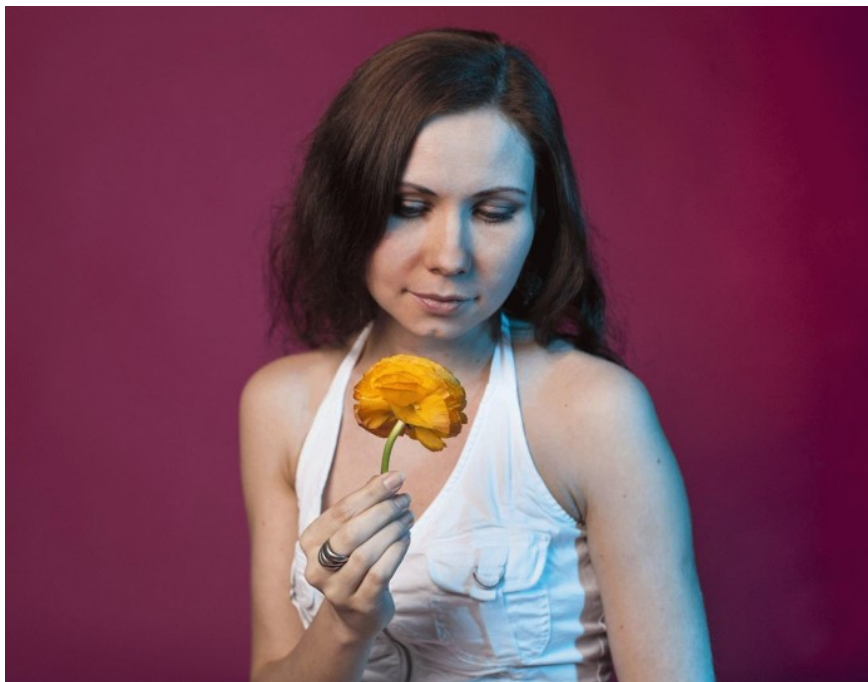

Фото: Руслана Олексієнко

Анна Малігон

«Одна поетеса таки найближча до її поетики — це Сільвія Плат. У віршах Анни слова часто зустрічаються вперше, а метафори вилуцуються з на перший погляд звичайних фраз, від яких б'є в очі світло внутрішніх краєвидів» (Юрій Винничук)

Народилася 1984 року в місті Котоп. Закінчила Ніжинський дер-

Anna Malihon

„Nejbliže k její poetice má básnířka Sylvia Plath. V Anniných básních často dochází k inovativním slovním spojením a metafory se na první pohled linou z obyčejných frází, od nichž se do očí odráží světlo vnitřních krajin“ (Jurij Vynnyčuk).

Narodila se roku 1984 ve městě Kotonop. Je absolventkou Nižynské ná-

жавний університет імені Миколи Гоголя (2006), магістратуру в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, спеціальність «Літературна творчість» (2008). Працює редактором наукового видання Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Брала участь у нарадах творчої молоді, літературних фестивалях (у рамках Форуму видавців у Львові, «Київські лаври», «Гоголівка», «Ше-фест», «MERIDIAN CZERNOWITZ», «Пульс літератури» (Польща, Лодзь) та ін.).

Письменниця є лауреатом премії «Благовіст» (2012), «Ватерлінія» (2012), Міжнародної українсько-німецької премії імені Олеса Гончара (2009), низки обласних всеукраїнських та міжнародних конкурсів: «Молоде вино» (2001); «Гранослов» (2002); «Культреванш», «Спробуй» (2004); «Любіть Україну» (2005); «Смолоскип» (2005, 2006, 2011), фестивалю «Київські лаври» (2013).

Стипендіат Київського міського голови для обдарованої молоді за особистий творчий внесок у розвиток міста, високі досягнення у суспільному житті (2010, 2012). Член Національної Спілки письменників України з 2004 року, член Ради Національної Спілки письменників України (2011).

Автор поетичних збірок «Дзвінок у двері» (2003), «Переливання крові» (2012), «Покинутим кораблям»

rodni univerzity Mykoly Hohola (2006), Ústavu filologie Národní univerzity Tarase Ševčenka v Kyjevě, magisterský obor „literární tvorba“ (2008). Pracuje jako redaktorka vědeckých publikací Národní ukrajinské knihovny Volodymyra Vernadského. Účastnila se setkání umělecké mládeže, literárních festivalů (v rámci Fóra vydavatelů ve Lvově, *Kyjivski lavry*, *Hoholivka*, *Še-fest*, *MERIDIAN CZERNOWITZ*, *Puls literatury* (Polsko, Lodž) aj.).

Spisovatelka je laureátkou cen *Blahovist* (2012), *Vaterlinija* (2012), *Mezinárodní ukrajinsko-německé ceny Olese Hončara* (2009), řady místních celoukrajinských a mezinárodních soutěží: *Molode vino* (2001), *Hranoslov* (2002), *Kultrevanš*, *Sprobuj* (2004), *Ljubíť Ukrajinu* (2005), *Smoloskyp* (2005, 2006, 2011), festivalu *Kyjivski lavry* (2013).

Za osobní tvůrčí přínos v rozvoji města a úspěchy v kulturní sféře byla kyjevským starostou oceněna stipendiem pro talentované mladé lidi (2010, 2012). Od roku 2004 je členkou Svazu spisovatelů Ukrajiny, členkou Rady Svazu spisovatelů Ukrajiny (2011).

Je autorkou básnických sbírek *Zvonek u dveří* (2003), *Krevní transfuze* (2012), *Opuštěným lodím* (2012), *Prapůvodní*

(2012), «Первісний дощ» (2013), «Burnt skin» (у перекладі Олени Дженнінгс) (2016); роману «Навчи її робити це» (2013), казкової повісті «Чарівний альбом Кароліни» (2015).

Для її поезії характерні пастельні, ностальгійні рядки, зв'язані глибокими авторськими переживаннями, вона намагається «писати правду» і «не прикрашати дійсності».

Поетичні та прозові твори опублікувала у багатьох українських та міжнародних літературних альманахах, антологіях, збірниках («Дві тонни...», «Літпошта», «Червоне і чорне» та ін.), часописах (зокрема, «Березіль», «Вітчизна», «ШО», «Кур'єр Кривбасу», «Форбс»), періодиці.

Вірші перекладалися російською, болгарською, польською, чеською, грузинською, румунською, англійською, французькою та іспанською мовами.

děšť (2013), *Burnt skin* (překlad Oleny Jennings) (2016); románu *Nauč ji to dělat* (2013), pohádkové novely *Karolínin kouzelný sešit* (2015).

Pro její poezii jsou charakteristické pastelové, nostalgické řádky, propojené hlubokým autorským prožitkem, snaží se „psát pravdu“ a „nezkrášlovat skutečnost“.

Básnická a prozaická díla byla publikována v mnoha ukrajinských a mezinárodních literárních almanaších, antologiích, sbornících (*Dvi tonny...*, *Lit-pošta*, *Červone i Čorne* aj.), časopisech (zejména *Berezil*, *Vitčyzna*, *ŠO*, *Kurjer Kryvbasu*, *Forbes*), periodickém tisku.

Básně byly přeloženy do ruštiny, bulharštiny, polštiny, češtiny, gruzínštiny, rumunštiny, angličtiny, francouzštiny a španělštiny.

**Мирослав Лаюк,
український поет, прозаїк,
драматург, есеїст**

Народився 1990 року в Івано-Франківській області (с. Смодна). Закінчив магістратуру Києво-Могилянської академії (спеціалізація «Філологія: Теорія, історія літератури і компаративістика»). Нині аспірант.

Роботи Мирослава Лаюка публікувалися у виданнях «Літературна Україна», «Золота пектораль», «ШО», «Кур'єр Кривбасу», «New Statesman», «Agenda», «Київ», «Буковинський журнал», «Українська Правда», «Літцентр», «ЛітАкцент», «День», «Дружба народів», «Новая Юность», «Література», «Воздух» та ін.

**Myroslav Lajuk,
ukrajinský básnik, prozaik,
dramatik, esejista**

Narodil se v roce 1990 v Ivano-Frankivské oblasti (o. Smodna). Je absolventem Kyjevo-Mohyljanské akademie (obor Filologie, specializace Teorie, dějiny literatury a komparatistika). Dnes je jejím doktorandem.

Tvorba Myroslava Lajuka byla publikována v časopisech *Literaturna Ukrajina*, *Zolota pektoral*, *ŠO*, *Kurjer Kryvbasu*, *New Statesman*, *Agenda*, *Kyjiv*, *Bukovynskyj žurnal*, *Ukrajinska Pravda*, *LitAcenr*, *LitAkcent*, *Deň*, *Družba narodov*, *Novaja Junost'*, *Luterramypa*, *Vozduch* a jiné.

Нагороди

Гран-прі «Молодої Республіки Поетів» (2011),
перша премія конкурсу видавництва «Смолоскип» (2012),
Міжнародна премія імені Олеся Гончара (2012),
премії літературного конкурсу «Коронація слова» в номінації «П'єси» (2012, 2013),
премія журналу «Новая Юность» (2012),
ЛітАкцент року (2013, 2015),
премія Фондації Ковалевих (2015).

ТВОРИ

Поетичні збірки

Самому стати світом (2008)
Осоте! (2013)
Метрофобія (2015)

Проза

Роман «Баборня» (2016)

Вірші Мирослава Лаюка опубліковані англійською, азербайджанською, вірменською, литовською, польською, російською, чеською та іншими мовами.

Ocenění

Velká cena *Moloda Respublika Poetiv* (2011),
první cena vydavatelství *Smoloskyp* (2012),
Mezinárodní cena Olese Hončara (2012),
ceny literární soutěže *Koronacija slova* v nominaci *Dramata* (2012, 2013),
cena časopisu *Novaja Junost'* (2012),
LitAkcent roku (2013, 2015),
cena *Nadace Kovalevých* (2015).

DÍLO

Poezie

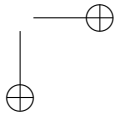
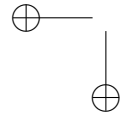
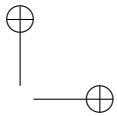
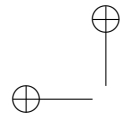
Stát se sám světem (2008)
Mléči! (2013)
Metrofobie (2015)

Próza

Román *Dúchodák* (2016)

Básně Myroslava Lajuka byly publikovány v překladech do angličtiny, ázerbájdžánštiny, arménštiny, litevštiny, polštiny, češtiny a dalších jazyků.

Олег Шинкаренко

*«Найпослідовніший абсурдист
в сучасній українській літературі»*

Народився 1976 року у Запоріжжі. Закінчив Запорізьку інженерну академію, Класичний приватний університет та Міжнародну Академію Журналістики (Intajour, Hamburg). Працював інженером, а також кореспондентом декількох місцевих видань.

Редагував сайт літературного курсу «Коронація слова».

З 2002 року очолював Запорізький кіноклуб «Сходження», керував кіноклубом при видавництві «Смолоскип».

З 2013 року працює на «Громадському Радіо», для якого створював два авторських подкасти: «Філософський Барабан» та «Механіка Революції». За сучасної доби разом з Українською Гельсінською спіл-

Oleh Šynkarenko

*„Nejdůslednější ‚absurdista‘
v současné ukrajinské literatuře“*

Narodil se roku 1976 ve městě Záporoží. Je absolventem Záporožské inženýrské akademie, Klasické privátní univerzity a Mezinárodní akademie žurnalistiky (Intajour, Hamburg). Pracoval jako inženýr a také jako korespondent několika místních periodik.

Editoval webové stránky literární soutěže *Koronacija slova*.

Od roku 2002 byl vedoucím záporožského filmového klubu *Schodžeňňa*, řídil filmový klub při vydavatelství *Smoloskyp*.

Od roku 2013 pracuje v rádiu *Hromadske*, pro které vytvořil dva autorské podcasty: *Filozofický Buben* a *Mechanika Revoluce*. Dnes spolu s Ukrajinským Helsinským výborem pro lidská práva vytváří podcast *Právní Abeceda*.

кою з прав людини створює подкаст «Правова Абетка».

У 2006 році отримав літературну премію від видавництва «Смолоскип» за збірку оповідань «Як зникнути повністю». У 2009 році закінчив перший роман під робочою назвою «Смачного!», присвячений молодіжній субкультурі людожерів.

У 2013 році з’явився роман «Кагарлик», що в перекладі англійською мовою вийшов у видавництві Kalyna Language Press. Про роман було написано в *The Guardian*, *The Economist*, *The Wire* та *Index of Censorship*.

У 2016 році був створений роман «Перші Українські Роботи», а роком пізніше — роман «Череп».

Другий його роман «Перші українські роботи» являє собою низку сатиричних скетчів у манері групи *Monty Python* та Станіслава Лема. Романи «Перші українські роботи» та «Череп» були номіновані на національну Шевченківську премію з літератури.

На думку критиків, проза Шинкаренка являє собою «літературний Кубик Рубіка», «претендує на цілковиту оригінальність» та має «насичену, густу, мов борщ, мову».

Шинкаренко пише статті й літературну критику для багатьох українських видань, а також для *The Daily Beast* (Нью-Йорк), *Institute for War & Peace Reporting* (Лондон) та *Future Challenges* (Гамбург).

V roce 2006 obdržel literární cenu vydavatelství *Smoloskyp* za sbírku povídek *Jak úplně zmizet*. O tři roky později dopsal první román pod pracovním názvem *Dobrou chuť!*, věnovaný mládežnické subkulturě kanibalů.

V roce 2013 napsal román *Kaharlyk*. Román byl v angličtině vydán ve vydavatelství *Kalyna Language Press*. Napsali o něm v *The Guardian*, *The Economist*, *The Wire* a *Index of Censorship*.

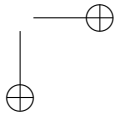
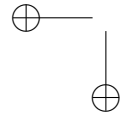
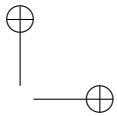
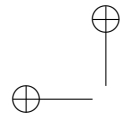
V roce 2016 vydal román *První ukrajinští roboti*, v následujícím roce román *Lebka*.

Jeho druhý román *První ukrajinští roboti* je řadou satirických skečů ve stylu skupiny *Monty Python* a Stanisława Lema. Oba romány byly nominované na národní Ševčenkovu cenu za literaturu.

Podle kritiků je Šynkarenkova próza „literární Rubikovou kostkou“, „je navysost originální“ a její jazyk je „sytý, hustý jako boršč“.

Autor publikuje své články a literární kritiku v mnoha periodikách na Ukrajině, mimo to byly jeho práce uveřejněny také v zahraničních *The Daily Beast* (New-York), *Institute for War & Peace Reporting* (Londýn) a *Future Challenges* (Hamburg).

Oleh Šynkarenko (povídková tvorba a nepublikovaný román *Dobrou chuť!*)

Oleh Šynkarenko patří ke spisovatelské generaci, která debutovala na začátku 90. let, „v době národní deprese provázené ekonomickým kolapsem, katastrofickým úpadkem ukrajinského knižního trhu, slabostí národní demokracie a neustálou hrozbou ztráty vratké státní suverenity“.¹ Debutující autor měl tehdy nelehkou pozici, což nesouviselo pouze s neutěšeným stavem knižního trhu, ale také s tzv. „retro-boolem“, tedy situací, kdy došlo k zveřejňování mnoha literárních textů do té doby vyloučených z literárního oběhu. V důsledku toho se díla začínajících autorů ocitala na okraji čtenářské pozornosti, jinými slovy, tato literární generace byla automaticky postavena do značně nevýhodné pozice a musela konkurovat nejen svým bezprostředním předchůdcům. Vydobýt si své místo na literárním slunci se tak stává pro začínajícího autora nesmírně těžkým úkolem. Právě v tu dobu vstupuje do literatury i Oleh Šynkarenko. V tomto příspěvku se zaměřím na jeho spisovatelské začátky, tzn. povídkovou tvorbu, a rovněž dosud nepublikovaný románový pokus *Смачного! (Dobrou chuť!)*.

Své první dílo, povídku „Башта“ („Věž“) Oleh Šynkarenko píše a vydává v roce 1989². Povídková tvorba se pro něj na dlouhou dobu stává hlavní literární náplní, již zůstává věrný až do roku 2011, kdy se již naplno začíná věnovat tvorbě románové³. Sám autor své tvůrčí počátky označuje za období tápání, v jednom z rozhovorů uvádí, že v letech 1989–2006 nevěděl, o čem psát. Přiznává, že v mládí na něj měla silný vliv ruská postmoderna – Viktor Jerofejev, Jevgenij Popov, Saša Sokolov, Josif Brodskij, ovšem zájem o tyto autory nepřetrval („Náhle jsem zjistil, že všichni tito autoři jsou mi hluboce cizí.“⁴). Zároveň se však postupně vymezuje i vůči autorům ukrajinským – o Serhiji Žadanovi, Juriji Andruchovyčovi a Oksaně Zabužkové říká, že jsou mu také hluboce cizí: „na cokoliv se v ukrajinské literatuře podíváš – všechno mi bylo cizí. Co dělat? Kam se obrátit?“⁵ Z těchto výroků je zřetelně čitelná

¹Даниленко, Володимир. *Лісоруб у пустелі: Письменник і літературний процес*. Київ: Академвидав, 2008, с. 132.

²Jednalo se o stylisticky zpracované převyprávění anekdoty o mistru Bonannovi, který započal stavbu šikmé věže v Pise. Povídka vyšla v novinách *Комсомолец Запоріжжя*.

³Své povídky vydával časopisecky (*ШО*, 2007 a 2017; *Опустошитель*, viz <http://pustoshit.com/oz/shinkarenko.html>). Ukrajinský (dnes již neexistující) časopis *НАШ* rovněž otiskl jeho povídky (1999, 2001, № 7–9; viz <http://artvertep.com/shop/chasopys/null/3923/ZHurnal+NASH+%E2%84%967-9%2C+2001+rik.html?page=8>). Jedna povídka se objevila v časopise *Хрещатик*, který vycházel v Německu (2002). Některé z povídek je možné nalézt na stránce <https://www.proza.ru/avtor/ztellerz>.

⁴Олег Шинкаренко: «Для мене було сюрпризом, що Бабай з мого роману вже в Україні». Rozhovor s Olemem Šynkarenkem vedla Jevhenija Čupryna, viz <http://lutasprava.com/shy.html>.

⁵Tamtéž.

tvůrčí krize. Navíc, kromě tohoto myšlenkového zlomu u něj dochází i k přerodu jazykovému. Byť jeho rodným jazykem je ruština⁶ a do roku 2005 psal rusky, po Oranžové revoluci se rozhoduje psát výlučně ukrajinsky.

Jeho první povídková sbírka *Як зникнути повністю* (*Jak úplně zmizet*⁷) vychází v ukrajinštině v roce 2007 poté, co byla oceněna druhým místem v literární soutěži nakladatelství Смолоскип v kategorii próza. Nebude chybou, pokud tuto sbírku zapojíme do kontextu absurdní literatury či přesněji absurdního proudu postmoderny. Zároveň je však nutné podotknout, že tyto povídky odrážejí autorův autentický životní pocit. Oleh Šynkarenko říká, že „počínaje rokem 1989 psal s terapeutickým cílem povídky, jejichž absurdní forma tehdy naprosto přesně odpovídala jeho životním pocitům“⁸. Jedná se povětšinou o miniatury či drobné prozaické útvary, které jsou „obydleny“ „galerií neurotických, osamělých, směšně tragických a tragicky směšných postav“. Jsou to postavy trpící existenciální prázdnotou „za jejichž zády se odkrývá celý svět pošetilostí, v němž je naše logika jen systémová chyba“. „Oleh Šynkarenko s nevšedním spisovatelským talentem, téměř s matematickým propočtem [...] vybírá pro své postavy právě takovéto systémové chyby, které umožňují postavám fetišizovat vlastní alogičnost, ritualizovat vlastní lhostejnost a popularizovat vlastní šílenství.“⁹ Jeho „hrdinové“ často řeší zcela banální životní problémy, jež bývají výslednicí náhody, souhry nelogických událostí, což způsobuje efekt odcizení člověka od světa, od ostatních lidí, od sebe sama. Častá je přítomnost různých anomálií (povídka „Марисині перегони“ vypráví o dívce, která neustále běhá, aby předešla čas a utekla tak smutku, je postavou, jež se i fyzicky proměňuje – z břicha jí rostou květiny a ze zad ryby), eticky diskutabilního chování (přeintelektualizovaný hrdina povídky „Міркування“ otevřeně verbalizuje svou nenávist k černochům), narušené fyziologie (odpudivě vypadající, vousatá, páchnoucí hrdinka Natálka z povídky „Вусата Наталка та літаючий Василь“). Autor s oblibou zbavuje postavy smyslu: hlasu, sluchu, zraku. Tato ztráta pak v některých povídkách vytváří hlavní zápletku – v povídce „Око“ má jedna z postav skleněné oko, v závěru se navíc ukazuje, že oslepla i na oko druhé, jádrem povídky je pak fantazijní proud obrazů, které si postava vymýšlí, aby kamuflovala ztrátu zraku; v povídce „Зникнення

⁶Oleh Šynkarenko pochází z ukrajinského Záporoží, kde, jak říká, kolem sebe slyšel pouze ruštinu, a byť mu rodiče od čtyř let četli knihy v ukrajinštině a tudíž ukrajinštinu znal, neměl s kým tímto jazykem mluvit.

⁷Sbírku tvoří 30 povídek, jedna rozhlasová minihra a jeden krátký dialog.

⁸Zdroj: facebookový rozhovor s autorem (červenec 2017).

⁹Юрій Ганошенко. Густо незаселений світ. In Олег Шинкаренко. *Як зникнути повністю*. Київ: Смолоскип, с. 5–6 (překlad Tereza Chlaňová, dále taktéž).

Вавілонова¹⁰ autor rozvíjí situaci, v níž hlavní postavu – Babylonova (odkaz na zmatení jazyků) – nikdo neslyší; v povídce „Собака“ přijde o „hlas“ nejprve pes hlavního hrdiny, poté jeho manželka. Postavy ztrácejí paměť, schopnost pohybu, trpí nespavostí („Пригоди Марини“, „Зірка“) nebo naopak chronickou spavostí („Постійно хочеться спати“). Příznačnou je povídka „Макітра“ tematizující prázdnotu: vypravěčova „prázdná hlava“ se postupně zaplňuje náhodnými lidmi a náhodnými prostředními, aby ji nakonec všichni opustili a ponechali prázdnou. Častým stavem je nuda (povídka „Око“: „*Všechno to bylo kvůli tomu, že jsme neměli co dělat. Nudili jsme se a chtěli jsme silné neobvyklé dojmy, ale nemohli jsme vymyslet, co pro to udělat.*“¹¹; povídka „Політ на Юпітер“: „*Pořád se nudím. Dokonce i když mám zábavu. Zvláště, když se směju, začíná mi být teskno tak, že se mi chce plakat. Včera večer jsem se necítil dobře, tak jsem se odebral do skříně a začal jsem počítat do tisíce a zase zpět a doufal jsem, že směšnost té situace mi vrátí veselou náladu, ale místo toho jsem při zpětném počítání usnul.*“¹²). Některé postavy jsou redukovány do podoby věci. V povídce „Оказія з Предметовим, або Кінець російського кіберпанку“ se hrdina Předmětov ocitá v útrobách pračky a je vyprán svou ženou, přičemž s pračkou splývá, proměňuje se jeho „skupenství“ a komunikační mechanismy (dorozumívá se pomocí kódů či Morseovy abecedy). Odlišťenost je zvýrazněna i v povídce „Сніданок“, která se skládá z banálních, mechanicky působících rozhovorů, aby se v závěru ukázalo, že postava otce a matky jsou roboti, které je možné v případě potřeby vypnout a rozmontovat. V povídce „У свирі тварин“ se před čtenářem objevuje krysa, která si uchovává svou podobu, ale jinak nabývá lidských rysů. Bizarní zvířecí svět je oživen i v pseudopohádce (rozhlasové hře) „Зміїв украв короліву“, kde vystupuje poslední žijící drak, postrádající však své tradiční pohádkové funkce. Stejně tak i ukradená princezna jde proti zavedeným modelům – není krásná, proto o ni princové nejeví zájem, její únos je nafingován a ona v tomto fingovaném zajetí dále čeká na svého vysvoboditele, který nepřichází. Pozměněný pohádkový syžet tak opět podtrhuje to, co je pro Šynkarenkovy texty typické – osamocenosť, ztracenosť postav, jejich „znehodnocení“, nicotnosť.

Zmíněná izolovanost je ještě podtržena tím, že jazyk není funkčním prostředkem komunikace. Na mnoha místech se objevuje zpotvořený či naopak stereotypní jazyk (zvýrazňující odlišťení, vyprázdněnosť komunikace), autor často paroduje různé styly (např. vědecký; v povídce „Міркування“ se podle Maryny Ješčenko

¹⁰Povídka „Зникнення Вавілонова“ byla zfilmována – <https://www.youtube.com/watch?v=FGMFNk6GuhU> (2006). Režie: Natalja Rekunova.

¹¹Олег Шинкаренко. *Як зникнути повністю*, с. 94.

¹²Tamtéž, s. 124.

objevuje pseudoshakespearovský styl¹³ apod.), což poukazuje na neschopnost mít svůj vlastní hlas, svůj osobitý styl projevu. Dialogy se často odvíjejí zcela nelogicky, jsou změtí absurdit, na sebe navzájem jen omezeně reagujících replik, postavy zhusta působí jako duševně choré či zmatené. Jako výrazný příklad může sloužit povídka „Мама та Бітя“: manželé Máša a Víťa se snaží dostat do svého nového bytu, zjišťují však, že mezi šestým a sedmým patrem je průrva (sama tato situace je absurdní). Muž uvažuje, jak situaci vyřešit, nakonec se rozhodne, že sváže oblečky jejich budoucích dětí a vytvoří lano, pomocí něhož průrvu překlenou. Celou tuto situaci doprovází zcela nesmyslný rozhovor: *Víťa otevřel kufr a začal z něj vytahovat dětské oblečky a dělat z nich provazy. Máša se polekala. / „Víťo!“ zakřičela. „Co to děláš?! Víš, jak dlouho jsem je vybírala? Věci pro chlapečka není tak snadné vybrat: nevím, jak se to dělá. Pro holčičku jsem je vybírala jako pro sebe a pro chlapečka nevím, ty si už nepamatuješ, cos chtěl, když jsi byl malý! Radila jsem se s tvou mámou a společně jsme podle jejích rad kupovaly věci!“ / „Já vím,“ odpověděl Víťa a uvázal z oblečků chlapečka silný provaz, „ale, abychom se dostali domů, musíme je obětovat. Navíc já vím, že máš raději holčičky, proto používám pro výrobu provazu jen věci pro chlapečka, navíc jsou pevnější! A věci pro holčičku nechávám: když se nám narodí holčička, bude mít co na sebe.“ / „A co když to bude kluk?“ / „Tak ho budeme nejdřív oblékat do holčičích oblečků: do roka to je stejně jedno, vždyť víš. A potom koupíme všechno, co bude třeba.“ / „Co bude třeba?“ polekaně se zeptala Máša. Samým leknutím přestala chápat, co Víťa říká. / „Uklidni se, Mášenko,“ řekl Víťa manželce a něžně ji objal, „nedělej si starosti, všechno udělám, jak se patří. Brzy budeme doma a dáme si oběd.“¹⁴ Poté, co se Víťa pomocí takto umotaného provazu dostává o patro výše, Máša vylekaně prchá a svého muže opouští. Pocit absurdity z celého příběhu umocňuje Víťova reakce: místo toho, aby vnímal fatální okamžik, kdy ho opouští žena, vymýšlí rým ke slovu „provaz“ (jazyk zde tedy funguje jako zcizující prvek, který vzdaluje postavu od reality, vytváří bariéru mezi tím, co se děje, a uvědoměním toho, co se děje). Obdobně absurdní rozhovory nalezneme i v povídce „Бусата Наталка та літаючий Василь“, zde si autor pohrává s prvkem nemotivovanosti: „Proč nemáš čas?“ změnila téma Natálka. „Čím jsi tak zaneprázdněný, Vasyle? Na co zaměřuješ veškerou sílu svého mohutného intelektu?“ / „Od rána do večera projektuji balóny!“ / „A kolik jsi jich vytvořil?“ / „Od té doby, co nade mnou všichni mávli rukou, tak už víc než tisíc.“ / „Ale proč to děláš?“ / „Sám to nechápu! Prostě ta věc se mi zdá hodná mého rozumu.“ /*

¹³Spočívá podle ní ve rytimizaci promluvy, poetizaci, nadměrné a nemístné metaforizaci, inverzní podobě věty, místy jsou i náznaky rýmu, využití rétorických otázek (Марина Єщенко. *Поетика абсурду в сучасній новелі*. Київ 2015, disertační práce, s. 157. Z této disertační práce čerpám i dále v textu).

¹⁴Олег Шинкаренко. *Як зникнути повністю*, с. 45–46.

„Jsi omezenec! A umíš to alespoň?“ / „Ne! Ale mám velkou zkušenost! Než šel můj otec do penze, pracoval v továrně, která vyráběla prezervativy, a v našem domě jich byla spousta. Často jsem je nafukoval plynem z balónu a pouštěl na nebe. Ty, idiotko, nemůžeš pochopit, jak je to krásné! Mimichodem, čím to pořád smrdíš? Myješ se vůbec někdy?“ / „Proč? Mám ráda špínu a smrad!“ / „Ty mizerná potvoro! Tak se s tebou budu muset oženit.“¹⁵

Jako jistý paradox může působit skutečnost, že přestože jsou povídky přeplněny dialogy (v řadě z nich jsou dokonce promluvy uvedeny podobně jako v dramatu nebo scénáři – tzn. jméno s dvojtečkou), toto rádooby komunikativní tkanivo se rozpadá spíše na jednotlivé paralelní monology. Osamělost jako by se s každým dalším slovem spíše prohlubovala než mizela. Příznačný je v této souvislosti sen z povídky „Політ на Юпітер“, v němž se písmena v novinách mění na číslice, v rádiu jsou slyšet jen číslice, dokonce i zpěvačka na melodii známé písně zpívá číslice, sousedi na dotaz odpovídají citováním matematických tabulek, protagonista jim odpovídá svým telefonním číslem – jako kdyby zcela selhávaly běžné komunikační prostředky. V řadě povídek jsou postavy spíše karikaturami, groteskními postavičkami, imitacemi určitých typů. Absurdní situace, v nichž se postavy pohybují, jsou natolik časté, že se zdá, jako by bylo „systémových chyb tolik, že vytvářejí realitu jiného druhu, v níž se jakékoliv absurdní tvrzení stává největším zjevením a abnormalita jediným způsobem, jak se přizpůsobit systému.“¹⁶

Tyto ztracené, osamělé, vyprázdněné postavy se pohybují v podobně banálních, omšelých, různě zpotvořených kulisách. Někdy sám prostor vyjadřuje rozklad okolního světa, jako již zmíněný narušený přístup do bytu v povídce „Мама та Бітя“. Jiná povídka – „Боротьба з книгою“ velice rychle z běžné situace příjezdu protagonisty vlakem na hlavní kyjevské nádraží vytváří fantastický příběh, kde je vyobrazen Kyjev jako město, v němž platí podivné zákony, nefunguje veřejná doprava a budovy jsou mezi sebou propojeny systémem zvláštních průchodů. Běžná situace se tak velice rychle mění v past. V Šynkarenkových povídkách je „i jednoduchý prostor (chodba, místnost, schody) zdolávan nezvykle obtížně, s překážkami, a geografická vzdálenost jako taková mizí – pro postavu je snazší plavat do Země Františka Josefa, letět k modré hvězdě, [vznášet se v balóně], cestovat v čase a prostoru pomocí knihy nebo plavat v břiše ryby než najít sirky nebo zavřít dveře v místnosti.“¹⁷

¹⁵Як зникнути повністю, с. 89.

¹⁶Юрій Ганюшенко. Густо незаселений світ. In Олег Шинкаренко. *Як зникнути повністю*. Київ: Смолоскип, с. 6.

¹⁷Tamtéž, s. 9.

Obdobně zpotvořený je i čas. Nalezneme zde řadu rysů, které jsou charakteristické pro absurdní literaturu: život a paměť postav vytváří jediný metačas, v němž není minulost, současnost a budoucnost oddělena; každá postava má svůj vlastní čas, který plyne svým vlastním tempem; postavy ztrácejí časové orientační body, přebývají mimo čas, což poukazuje na ztrátu identifikace; v dílech se objevuje cyklický model času, vyznačující se opakováním činností, které postavy vykonávají; častý je pomezní chronos, tzn. čas mezi dnem a nocí, životem a smrtí.¹⁸ Ne náhodou se jako artefakt v povídkách objevují hodinky (mnohdy nefunkční!).

Oleh Šynkarenko své postavy nechává pohybovat ve snu, přičemž hranice snu a reality bývá nejasná – skutečnost může být přijímaná jako iluze či sen a sen naopak jako realita. Ze snu je možné se neprobudit, je možné přejít do dalšího snu, který se ukáže být „skutečnější“ než skutečnost sama. Obdobné přechody zprostředkovává propojení skutečnosti a jejího knižního či filmového zpracování (povídka „На весільній машині далеко не заїдеш“). V povídce „Книга“ se pro změnu příběh z knihy materializuje a stává se „skutečností“.

Ponurý, depresivní, mnohdy odpudivě bezútěšný časoprostor je poměrně frekventovaně ožívován a zpestřován bizarními příhodami, popisy, fantaziemi, vsuvkami, které textu dodávají určitou pikantnost či jej odlehčují. Namátkou uvedme Babylonovy bizarní promluvy (povídka „Зникнення Вавилонова“), v nichž se absurdita stupňuje až k nevydržení: „*V budoucnosti, pokračoval Babylonov, se knihy místo papíru budou vyrábět ze zvláštní jedlé látky, aby si čtenář osvojoval význam stránky zpočátku rozumem, a poté fyziologicky, pomocí žaludku. Nejlepší spisovatele budou tisknout na čokoládu, klasiky na uzeném lososovi a všelijaký brak – na pomýjích. Knižovník bude mít za úkol včas se zbavovat exemplářů, které se rychle kazí.*“¹⁹ Na úrovni syžetu nalezneme celou řadu deformací typických pro absurdní literaturu: alogicky pospojované části příběhu, pseudozápletky, nenavazující epizody, slepé odbočky, absence rozuzlení apod. Dojem chaosu je posílen i využitím různých žánrů, nejčastěji v parodickém klíči – v důsledku je čtenář neustále nucen „přepínat“ kódy. Navíc, autor vede zcela v souladu s postmoderními praktikami dialog se svými literárními předchůdci, sbírka je tak „prošpikována“ aluzemi na četná literární, vědecká či umělecká díla.

Takto namíchaný koktejl ve výsledku vytváří dojem nesourodosti, chaosu. Povídky balancují na hranici pesimismu a hravosti, deprese a uvolnění, čtenář je znechucen i pobaven zároveň. Většinou však v Šynkarenkových povídkách není útulno. V každém případě však tato povídková sbírka svědčí o tom, že autor

¹⁸Volně podle: Марина Єщенко. *Поетика абсурду в сучасній новелі*. Київ 2015, disertační práce, s. 130.

¹⁹Як зникнути повністю, с. 166.

v kontextu ukrajinského literárního procesu 90. let a počátku nového tisíciletí působí jako originální zpestření. Sám ovšem v době vydání povídkové sbírky není se svou tvorbou spokojen, podléhá tvůrčí krizi, jež nakonec vyústí v pokus napsat rozsáhlejší prózu. Výsledkem je román *Смачного! (Dobrou chuť!)*²⁰, který však doposud nebyl vydán. Oleh Šynkarenko říká, že se jednalo o „výstřel do prázdna“. Poetika románu v mnohém souzní s poetikou jeho první sbírky, v mnohém ji však překračuje. Na první pohled má román fragmentarizovanou podobu, při bližším pohledu je zde však možné vystopovat poměrně jasný syžet. Jedná se o příběh mladíka ze Záporoží, který začíná pociťovat krizi spojenou s věkem a má intuitivní pocit, že jeho život si žádá změnu. Toto počáteční nastavení příběhu by samo o sobě mohlo být vhodným výchozím bodem pro „Bildungsroman“, pokud by však další běh událostí nebyl banalizován kontextem, do něž je příběh zasazen (subkultura kanibalů a příslušnost hlavního hrdiny Vaska k této subkultuře).

Je zajímavé, jak o vzniku románu mluví sám autor: „V roce 2006 mi bylo 30 let. V tuto chvíli jsem si nečekaně uvědomil, že moje dětství skončilo a mládí míjí také. Ale myšlenkami jsem dál žil v roce 1996, který jsem zároveň nenáviděl, přestože jsem si sám sebe neuměl představit mimo tento rok. Stále se mi zdálo, že 20 let se bude táhnout navěky. Stále budu poslouchat ta samá alba Cure, Alice in Chains a Smiths, přestože jsem je už dávno neposlouchal. Postupně ve mně absurdní pocit zmrazeného času narůstal. Každý den se mi zdálo, že v roce 2006 přebývám jen dočasně a každou chvíli se vrátím zpátky do roku 1996, do třetího ročníku vysoké školy, kde se odehrávaly všechny nejdůležitější události mého života, přestože žádné události se tam vlastně nikdy neodehrávaly. [...] proto, abych předal svůj absurdní pocit touhy po návratu do roku 1996, vymyslel jsem syžet románu *Dobrou chuť!* o mládežnické subkultuře lidožroutů, jejímž účastníkem je hlavní hrdina a můj alter ego, který se snaží od ní odpoutat a začít žít dospělý rozumný život, přičemž pociťuje silnou nostalgii po kanibalismu [...]. Kromě sebereflexe a sebereprezentace se román také týká i některých zvláštností ukrajinské společnosti počátku 21. století. Právě v románu *Dobrou chuť!* jsem vymyslel a začal rozpracovávat svůj způsob psaní – surrealistickou sociální kritiku, kterou jsem v roce 2014 nazval ‚satirickým agro-kyber-punkem‘.“²¹ Základní linie románu je tedy zřejmá – dospění, nalezení nového „modu vivendi“ a také nového životního prostoru a nových vztahů. Typický příběh – odchod z „malého“ města (Záporoží) do hlavního města (Kyjeva) je známou tematizací cesty z provincie do centra.

²⁰ Autor jej psal v letech 2007–2009.

²¹ Zdroj: facebookový rozhovor s autorem (červenec 2017).

Hlavní hrdina Vasko má mnoho společného s postavami povídkové tvorby. Dominuje zde osamělost, intenzivní pocit nepotřebnosti, ztracenosti, chybějící orientační bod. Tento životní pocit je podtržen i vývojem samotného příběhu, který je nevýrazný a působí tak, jako by hrdina byl spíše vlečen událostmi, než že by byl strůjcem svého vlastního příběhu: „*A ještě myslel na to, že kdyby nebyl živým člověkem, ale postavou nějakého románu, tak by to byl dost divný román, zamotaný, zdlouhavý a nezajímavý. Stejně jako i jeho život. Jistě se nepodobám literární postavě, pomyslel si Vasko. Postava – to je někdo, kdo se snaží změnit životní podmínky, v nichž se ocitne, podle svého. Takovým způsobem se vyvíjí syžet a postava je jeho hybatelem. A mně se nechce ani pohnout prstem.*“²² Tento životní pocit je typický i pro další aktéry příběhu (není snad výmluvným detailem fakt, že Vaskův přítel si s sebou na cestu z rodného Záporoží do dalekého hlavního města bere fotografii opice jako své nejbližší bytosti?). Příběh „existenciálního“ hledání smyslu se však odvíjí spíše pod povrchem efektního ohňostroje postmoderního arsenálu (který mimochodem autor bravurně ovládá). Úzkostná, ponurá, sklíčující atmosféra vyvěrající z onoho základního příběhu je tak neustále neutralizována. Výsledný dojem je spíše komický či groteskní. Oleh Šynkarenko zde zůstává věrný celé řadě postupů absurdní literatury.

Román se hemží různorodými postavami: běžnými obyvateli ukrajinských měst, členy subkultury kanibalů (překupníky s lidským masem, sběrateli lidských zubů), karikovanými policisty a vyšetřovateli, představiteli populární hudby a kultury, čarodějnicemi, ale v neposlední řadě i příslušníky jiných kultur (Araby, černochoy), výraznou „postavou“ je rovněž opice. Stejně tak různorodé jsou i kulisy („chruščovky“ na okraji města, opuštěné továrny, studentské koleje, tržiště, policejní stanice, zoologická zahrada a v neposlední řadě i Afrika, kde se odehrávají vyprávěné pohádky). Tento již tak pestrý základní arsenál autor oživuje fantaskními prvky: věci ožívají (piroh mluví, čarodějnice si vytváří pěvecký sbor z „varenyků“, fotografie snědených mrtvých promlouvají; usušený lidský prst Emila Kia projevuje lidské emoce – červená, chvěje se apod.).

Výraznou roli opět hraje sen, jehož možnosti však v tomto případě Oleh Šynkarenko rozšiřuje. Na jednu stranu je pro něj opět možností, jak deformovat realitu, měnit fyzikální a přírodní zákony, stupňovat bizarnost až k nevydržení, šokovat stále důmyslnějšími fantasmagoriemi. Na druhou stranu v tomto románu sny zároveň nabývají i symbolického významu, neboť zrcadlí duševní stav hlavního hrdiny. Příkladem může být „dřevěný sen“, tematizující Vaskovu neschopnost získat partnerku: „*Den postupně uvolňoval svá objetí. Vasko se probudil, ale ještě*

²²Všechny citáty z tohoto románu pocházejí z autorova rukopisu.

nějakou dobu ležel se zavřenýma očima a myslel si, že sen pokračuje. Jeho sen byl dřevěný. Dřevění lidé v něm rozmlouvali dřevěnými hlasy o dřevěných věcech. Vasko se setkal s jakousi dřevěnou dívkou a na její přání jí začal do hlavy zašroubovávat vrut. Nebylo to snadné, protože se ukázalo, že dřevo je tvrdé. Během této výrobní operace si dívka nadšeně prohlížela Vaskovu sbírku hoblíků. Vasko si vzpomněl, že kdesi v šuplíku ve stole leží ještě velké dláto. Chtěl ho dívce ukázat, aby na ni udělal dojem, protože se o ni chtěl ucházet, ale sen nečekaně skončil. Sen praskl jako mýdlová bublina. Ale to je osud většiny snů.“ Obdobně i „lidožroutský sen“ zřetelně demonstruje souvislost s Vaskovými komplexy méněcennosti. Ve snu má protagonista možnost prožít pocit důležitosti, moci, síly: „a v noci se Vaskovi dál zdály podivné sny. Třeba o tom, jak ho domorodci zvolili náčelníkem kmene a pokaždé po vítězství mu přinášeli vařené mozky nepřátel. Třeba o tom, jak se stal tygrem a lovil bílé myslivce, kteří si koupili lístek na safari. Nebo sám sebe viděl jako ledního medvěda, který si čas od času pochutnal na polárnících. A jednou se dokonce probudil hrůzou: zdálo se mu něco strašného! Jako by byl žralok s velikými čelistmi a producenti z Hollywoodu ho přemlouvali, aby se zúčastnil blockbustera, ale on odmítá, neboť dostává alternativní nabídku ruské vlády, která má v plánu předhazovat mu disidenty.“ Jiným zrcadlem Vaskova duševního rozpoložení je africká pohádka, vyprávěná černochem, v níž se Vasko snaží nalézt odpovědi na své „existenciální“ otázky a východisko pro svůj další život. Fakt, že pohádka zůstává „nedovyprávěná“ a protagonista hledá rozuzlení, skvěle koresponduje s celkovým pocitem ztracenosti.

O tom, že sny jsou podstatnou součástí příběhu, svědčí i fakt, že jsou místy vydělené jako samostatné příběhy (Vaskův sen o dlouhých nohách, do kterých se zamotá pes a žena; Vaskův sen o tom, jak se z něj stala žena, která prodává na trhu květiny, jež nikdo nekupuje; Vaskův sen o tom, jak se z něj stala vědě dosud neznámá chorobotvorná bakterie, která se nekontrolovatelně množí; Vaskův sen o tom, že je psem přivázaným na řetězu, jehož pán pravděpodobně zemřel). Kromě snů se v oné fantasmagorické linii nesou i epizody, kde mají postavy z různých důvodů změněné stavy vědomí, což umožňuje oživení neživých věcí či zcela jiné vnímání reality (kouření černošské „mbabvabluany“ působí na Vaska tak, že se stává dýmem a rozplývá se: „Zdálo se, jako by se rozplynul v pomerančovém dýmu a v souladu s Brownovým pohybem molekul vnikl do otevřených dvířek. Nechtěl opouštět Sibodu a velmi zajímavou a čemusi strašně podobnou pohádku, ale neměl na výběr. Když jsi dýmem, nemáš se čeho chytit. Když jsi dýmem, jsi odsouzen k tomu se rozptýlit.“ Mezi obdobné halucinační situace patří i ta, kdy se jedna z vedlejších postav, Olena, nadýchá voňavek a postava na plakátu v jejím pokoji „oživně“ a rozmlouvá s ní.

Text tříští rozličné vložené texty (popis mechanismů počítačových her; texty výslechů lidožroutů; dětská pohádka „Útěk do Afriky“; medailon autorky této pohádky; báseň o prospektu Lenina, která nahrazuje část vyprávění; počítačové programy²³; anekdotické příběhy; písně z nádražního amplionu; texty anglických písní přepsaných azbukou v podání afrických černochů; africké pohádky; text letáku zvoucí na „kanibal party“; výstřižky z novin apod.). Místy může čtenář získat pocit, že autor nedokáže odolat pokušení využít svěží nápad, který je sice originální, ale příliš nesouvisí se základní linií románu. Tak je možné vnímat například poměrně rozsáhlý rozhovor Vaska a jeho známého Petra o současných robotech. Je patrné, že zde Oleh Šynkarenko neudržel na uzdě svoji vášeň pro sci-fi: „*Tam v Belgii se už dávno každý více či méně rozumný počítač ve volných mikrosekundách zabývá psaním básní. Poslouchej, co napsal procesor pračky: / Hodně pěny, ale / není tu Afrodita. / Africe se stýská / po tučňácích, / i když má – slony, / a tygry, a žirafy, / a opice, a mravenčičky, / a antilopy, a lvy, / a anakondy, a zebry, / a varany, a velbloudy, / a pantery, a leopardy, / a chřestýše, / a hrochy, a nosorožce, / a... A takle, mám-li být upřímný, to pokračuje ještě deset stránek. Připojil se k databázi africké fauny a všechnu ji vyjmenoval. / ‚Ale to unavuje!‘ / ‚Neřekl bych: báseň trvá jednu mikrosekundu, takže se všem robotům zdá velmi krátká. Chceš, přečtu ti poému, kterou napsal timer topinkovače?‘ / ‚Raděj ne.‘ / ‚No, máš pravdu: tam je tři sta stránek pouhých čísel a mezer. To je postmodernismus. Mnozí tomu nerozumí, proto ten timer nemá moc velké čtenářské publikum. Dá se říct, že je vlastně v undergroundu.‘“*

Pro Šynkarenkovy texty (i povídkové) platí, že je pro ně typická jazyková i stylistická pestrost, zapojení různých literárních či odborných útvarů a žánrů. Namátkou uvedme například parodie na genderová studia („*Žena je spojením ideálního a utilitárního a dokonce brutálního. Je jako běloskvoucí pisoár ve tvaru starořecké Afrodity nebo varná konvice ve tvaru hlavy bohyně Niké. V průběhu času žena ztrácí svou ideální podstatu, začíná u ní převažovat podstata utilitární a nakonec zůstává jen ta brutální. Muži jsou vytvořeni téměř stejně, ale, naštěstí, utilitární a brutální složku mají už od narození až do samé smrti na stejné úrovni a ideální z nějakého důvodu vždy skrývají nebo se jí snaží co nejrychleji zbavit nebo zničit.*“), parodie na literárněvědné a filozofické teorie („*Chvedir byl skrytým lidovým*

²³(«Rectangle rectangle = this.getViewRec(view, (float) pageWidth, — подумав він. — /(float)dScale, (float) pageHeight / (float)dScale); Insets insets = editor.getInsets(); frame.setBounds(o, o, rectangle.width + insets.left + insets.right, rectangle.height + insets.top + insets.bottom); frame.setVisible(true); java.awt.geom.Rectangle2D.Double rect = new java.awt.geom.Rectangle2D.Double(o.oD, o.oD, pageWidth, pageHeight / dScale); javax.swing.text.Position.Bias abias[]; abias = new javax.swing.text.Position.Bias[1]; do { ».).

existencialistou v postmoderním smyslu toho slova. Vědomě chtěl dekonstruovat vepřika, ale ne tak, jak by to udělal jakýkoliv první lepší lehkomyšlník. Byla to diskursivně-obtěžkaná performance, řekněme ‚orální povahy‘.“ Kromě toho autor pracuje i se sociálními sítěmi a internetem a to nejen na úrovni „materiálu“, z nějž je román upředěn (součástí textu jsou úryvky ze smyšlených „facebookových konverzací“), ale i zamýšleným propojením s internetem (plánoval, že by román obsahoval odkaz na internetové stránky, které by byly funkční a rozšířily by tak tkanivo románu i o tento rozměr). Opět v souladu s postmoderními praktikami zapojuje četné aluze na známé osobnosti – filmové režiséry, filozofy, literární vědce, spisovatele apod. (Jaques Derrida, Oswald Spengler, Valerjan Pidmohylnyj, Mykola Chvylovij, Pavlo Tyčyna, Maksym Rylskij, Jevhen Plužnyk, Todos Osmačka, Oleh Kocarev, Ljubov Jakymčuk, Jurij Izdryk). Zmiňuje časopisy – *Четвер, ІІІО*. Odkazy na literární díla bývají i mystifikující (například jeden z hrdinů čte Andruchovyčův román *Бог ховається в сипі*, což je narážka na Andruchovyčovu esejistickou knihu *Бог ховається в сипі*).

Přestože komický a groteskní dojem z celé knihy převažuje, nelze říci, že by byl román jen efektním žonglováním s různorodým žánrovým, stylistickým a jazykovým materiálem. V podtextu je neustále přítomen silný spodní proud tematizující otázky směřování lidské evoluce, koexistence rozumového a atavistického v člověku, posouvání etických mantinelů, otázky umělé inteligence, vlivu mediálního prostoru na jednotlivce apod. V bizarních kulisách (literární večer věnovaný kanibalismu a nekrofilii) jsou pronášeny promluvy dotýkající se závažných otázek lidské existence. I samotné pojídání lidí můžeme pojímat spíše jako určitou metaforu – ničení lidských životů tímto brutálním způsobem jen zrcadlí to, jak společnost ničí – pojídá – člověka (ve smyslu mentálním, psychologickém, ale i fyzickém).

Oleh Šynkarenko román bohužel nikdy nevydal, důvody odmítnutí nakladatelství byly různé (přílišný naturalismus a brutalita; výsměch ukrajinskému hladomoru 30. let; strach ze ztráty čtenářů apod.). Jisté je, že ukrajinská literatura tak přišla o pozoruhodný román, využívající grotesku, černý humor a specifickou podobu parodie a společenské satiry, jenž je spíše než dílem hororovým a děsivým příkladem vysoce zábavného románu udivujícího svou vynalézavostí, vtípem a nápaditostí. Román bohužel stále zůstává pouze v rukopisné formě, nebyl otištěn ani časopisecky.

Po tomto neúspěchu autor dospěl k závěru, že takto specifický námět nemůže zaujmout širší spektrum čtenářů a začal uvažovat, jaký kurs zvolit. Uvědomil si, že „romanopisec se musí dotýkat jakéhosi nervu, aby společnost zareagovala, aby se začala pohybovat končetina, jako když se medik dotýká nervu žáby.

Tak i romanopisec se musí dotýkat nějakého nervu.²⁴ Proto začíná pracovat velmi důmyslně se společenskými a politickými fobiemi, kulturními kódy a mýty, dekonstruuje je a pohrává si s nimi, prověřuje hranice technologického rozvoje, jeho možnosti a hrozby. Tak postupně vznikají tři odlišné romány – *Кагарлик* (*Kaharlyk*, 2013)²⁵, *Перші українські роботи* (*První ukrajinští roboti*, 2016)²⁶ a *Череп* (*Lebka*, 2017)²⁷.

Jejich rozbor by si však zasloužil samostatnou studii. V každém případě však můžeme konstatovat, že Oleh Šynkarenko se svou originální tvorbou značně vymyká z kontextu ukrajinské literatury. Jde do značné míry proti silnému proudu současné prózy, která je zaměřená spíše na rekonstrukci minulosti či znovuprožívání minulých traumat a ožívování slábnoucí paměti. Přestože on rovněž pracuje s kuturními a historickým stereotypy, cílí naopak na současnost a budoucnost a snaží se spíše modelovat vývoj obecně lidského či národního vědomí v nových (smyšlených, apokalyptických) podmínkách. Zároveň se však místy zdá, že bizarní kulisy, v nichž se jeho díla odehrávají, mají k současné realitě blíže než díla snažící se o rekonstrukci reality.

Tereza Chlaňová

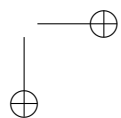
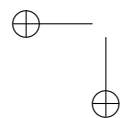
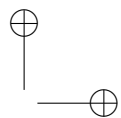
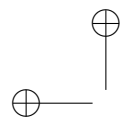
²⁴Oleh Шинкаренко: «Для мене було сюрпризом, що Бабай з мого роману вже в Україні». Rozhovor s Olehem Šynkarenkem vedľa Jevhenija Čupryna, viz <http://lutasprava.com/shy.html>.

²⁵První vydání: Олег Шинкаренко. *Кагарлик*. Київ: Видавництво Сергія Пантюка, 2014. Druhé vydání: Олег Шинкаренко. *Кагарлик*. Київ: Люта справа, 2015. Anglické vydání: Oleh Shynkarenko. *Kaharlyk*. Kalyna Language Press, 2016. Translation: Stephen Komarnyckyj.

²⁶Oleh Шинкаренко. *Перші українські роботи*. Київ: Люта справа, 2016.

²⁷Oleh Шинкаренко. *Череп*. Київ: Люта справа, 2017. Kromě prózy Oleh Šynkarenko okrajově píše i poezii (od roku 1989), která však tvoří méně výraznou součást jeho literární činnosti. Doposud napsal cca 50 básní, z nichž se dochovalo asi 20. Některé byly publikovány na webu: <http://litcentr.in.ua/publ/279-1-0-17426>, jednu báseň zveřejnilo na svém webu Видавництво Старого Лева – <https://starylev.com.ua/club/blog/virsh-dnya-oleg-shynkarenko>.

**Творчість наших гостей
у перекладі студентів
і викладачів-україністів
Брно, Оломоуца та Праги...**

Анна Малігон

Переклад: Тереза Хланьова

... Вони вийшли і закурили
І сказала перша: Закоханість — то
велика розкіш,
я не готова до емоційного рабства,
що забирає час.
А друга вислухала і кивнула.
І знову сказала перша:
Чи винні матері, що навчили нас
бути хорошими?
І добре, що в мене син. Якось
простіше.
Друга збивала попіл і так само
погоджувалась,
думаючи про своє.
Квітець нещадно топив обох
у темносинім лікері сутінків,
їхні лиця здавалися значно
молодшими,
їхні досвіди світили навзаєм.
І друга була щасливішою.

То нічого, що ні з ким ділити
паузи між словами,
ліжко, вино, зім'яті, а потім
розправлені сторінки з нотатками.
Ні з ким збирати гірський чебрець,

Anna Malihon

Překlad: Tereza Chlaňová

... Vyšly ven, aby si zapálily.
První řekla: Zamilovanost je velký
přepych,
nejsem připravená na emoční otroctví,
které zabírá čas.
Druhá ji vyslechla a kývla.
A znovu řekla první:
Je to snad vina matek, které nás
naučily být hodnými?
Je dobře, že mám syna. Je to nějak
jednodušší.
Druhá klepala popel a znovu
kývla na souhlas,
přítom přemýšlela o svých věcech.
Duben nelítostně obě utápěl
v tmavomodrém likéru soumraku,
jejich obličejе vypadaly mnohem
mladší,
jejich zkušenosti osvěcovaly jedna
druhou.
A druhá byla šťastnější.

Nevadí, že není s kým dělit se o pauzy
mezi slovy,
o postel, o víno, zmuchlané papíry
s poznámkami, vyhlazené znovu.
Není s kým sbírat horskou
mateřídoušku,

Як це — коли така порожнеча, що
нема об кого навіть поранитись.
Навчи мене мови стін —
А я покажу тобі ті міста —
і хлопчик, якого ти вигадав,
продасть свою скрипку,
щоб купити пальто.

Я давно хотіла спитати: за що?
І коли це скінчиться?
Стільки часу минуло, а я все
знаходжу
запальнички в кишнях — ще
з літа...
Куди подіти весь цей вогонь?
Більше вогню, ніж тепла.
Більше стін, ніж дверей.

Ти ж навчиш мене мови стін?

Одного дня вона втече в свої хащі
Звідки ти її виніс малою
Слухатиме пісок тремтячим від
плачу нутром
Аж доки великий окунь народить
місяць

Вона бачитиме підводну папороть
Пізнаватиме слизьке каміння
Обціловане душами потопельників
Відчуватиме, як міцно стягуються
часові пояси

jaké to je, když je prázdnota taková,
že není dokonce ani o koho se poranit,
nauč mě jazyk stěn
a já ti ukážu ta města.
Chlapec, kterého sis vymyslel, prodá
své housle,
aby si koupil kabát.

Dávno jsem se chtěla zeptat: za co?
a kdy to skončí?
Tolik času uběhlo a já stále nacházím
zapalovače v kapsách — ještě z léta...
Kam se vším tím ohněm?
Je více ohně než tepla.
Je více stěn než dveří.

Naučíš mě přece jazyk stěn?

jednoho dne uteče do svých houštin
odkud jsi ji jako malou vynesl
bude poslouchat písek svým nitrem
rozechvělým od pláče
až do té doby než veliký okoun porodí
měsíc

uvidí podvodní kaprad
bude poznávat kluzké kameny
zlíbené dušemi utopenců
ucítí, jak silně se budou utahovat
časová pásma

Вона проговорюватиме в долоню
«хай би мій день був і твоїм —
одночасно
хай би ніч твоя — накривала й мене
синхронно»

bude říkat do dlaně
„kéž by můj den byl i tvým, kéž by
zároveň
i tvoje noc současně přikrývala i mě“

Димом запахне вода річкова
Пелюстка вітрильника злизана
языками хвиль
Вирине ще не раз у її баладах

říční voda zavoní dýmem
okvětní lístek plachetnice olízaný
jazyky vln
se nejednou ještě vynoří v jejích
baladách

Почується безутішний плач
немовляти
Чи крик заблукалої птахи
в останках літа
Чи якась ненароджена пісня втрати

bude slyšet neutišitelný pláč
nemluvněte
či křik zbloudilého ptáka ve zbytcích
léta
či píseň ztráty dosud nezrozenou

Хто ти?
Як тебе звати?
Тепла мішковина піску гойдає
сонних закоханих
Смикається живий поплавок
у грудях
Та знову зривається здобич

kdo jsi?
jaké je tvé jméno?
teplá pytlovina písku kolébá ospalé
milence
v hrudi sebou škube živý splávek
a zase je po úlovku

І така безкінечна дорога — кризь
воду
І така непосильна праця — любов

a taková nekonečná cesta — vodou
a taková vysilující práce — láska

Не буди її коли раптом засне на
березі

nebuď ji když náhle usne na břehu

Básně *Вони вийшли і закурили* а *То нічого, що ні з ким ділити паузи між словами* vyšly v časopise *ШО* (č. 3–5 (136–139), s. 16–26), báseň *я давно хотіла спитати: як тобі, там, потойбік війни?* vyšla v časopise *Київ* (č. 7–8, 2015, s. 126), báseň *Одного дня вона втече в свої хаці* vyšla v časopise *ШО* (č. 9–10 (119–120), s. 35).

Poezie Anny Malihon publikovaná v časopise *Plav* (Poetry in the UA, 2014/4, s. 11–13)

Originály:

Малігон, Анна. «Сокіл», «Нехрещене море...», «Послухай сосну, малятко...», «Дотик Цейлону чорний...», «Укрий мене, та ніжніше...», «Якби я була не твоєю...», «Картина-кора». *Переливання крові: поезії*. Київ: Гамазин, 2012 (с. 12, 13, 67, 73, 19, 25, 80).

Малігон, Анна. «Коли ти повертаєшся», «Альбоми». *Первісний дощ*. Київ: Преса України, 2013. Přeloženo z rukopisu.

Сокіл

Я була лиш для тебе. А ти був сокіл,
сокіл над бруком найвищої
з Атлантид,
за нами тягнулось небо вишневим
соком,
і нам було байдуже –
«над» чи «під».

Ми просто хотіли, обганяючи світ
і рух,
отак лишитись навіки в основі
лету,
а ти взяв та й поснідав із інших рук
від мене
далеко.

Сталось тоді – ой чорно, чорно, як
для обох,
так і для Бога,
який довго ліпив нас,
і був безпорадний у цьому Бог,
зі скелі кинувсь.

Sokol

Jen pro tebe jsem byla a tys byl
sokolem,
sokolem nad dlažbou nejvyšší
z Atlantid,
nebe jak šťáva z višně táhlo se dokola
a nám bylo lhostejné,
kde máme být.

Nic víc jsme nechtěli, jen předhánět
pohyb a svět
a navěky tak spolu spočívat v letu,
ty ses však sebral a z jiných rukou šel
posnídat
ode mě
daleko.

A nastalo tehdy ach černo, černo, pro
nás pro oba,
i pro Boha,
dlouze nás tvořil Bůh
a byl v tom bezradný,
ze skály se vrh.

А ти собі сокл. Рятуй же його,
давай!
Вгинайся, нехай доведеться
й криво.
Інакше – який же без нього Рай?
Кому здались твої крила?

Коли ти повертаєшся

Коли ти повертаєшся, за тобою
зникають двері,
і згортаються всі дороги,
і не знаю, що голосніше клекоче –
кальян, чи весна за вікном, чи
розжарена лімфа.
Коли ти повертаєшся, всі мотузки
ведуть до Раю,
а чай перетворюється на допінг,
забираючи нас у зелене царство.
Ти будуєш довкола мене новий
Карфаген,
я руйную твій внутрішній
Амстердам,
нам так добре, що іноді хочеться
жити разом
або згоріти –
коли ти повертаєшся.
І тільки чомусь, коли, врешті,
наситившись,
весело кажеш «бувай» –
в мені ще надовго лишається
болісне «ай»,
наче уламок стріли...

Však ty jsi sokol, honem, zachraň jej!

Prohni své tělo, třebaš i křivě.

Jaký by jinak bez něj byl Ráj?
K čemu by byla tvoje křídla?

Když se vracíš

Když se vracíš, mizí za tebou dveře
a svinují se všechny cesty,
a nevím, co kлокotá hlasitěji,
zda vodní dýmka či jaro za oknem či
žhavá míza.
Když se vracíš, všechny provazy
vedou do Ráje,
a z čaje se stává doping,
a bere nás do zeleného království.
Stavíš kolem mě nové Kartágo,
já ničím tvůj vnitřní Amsterdam,
je nám tak dobře, že někdy chceme
spolu žít,
nebo shořet.
Když se vracíš.
A jen neznámo proč, když se nakonec
nabažíš
a vesele říkáš „na shledanou“,
ve mně ještě nadlouho zůstává
bolestné „ou“,
jako úlomek střely...

Альбоми

А пам'ятаєш, як наша кімната
наповнювалася сутінками
і починала гойдатися, наче яблуко
перед падінням?
Вилазили сиві вужі зі схованок,
з усіх шпарин і куточків,
і відбитки патлатих соняхів
сходили зі шпалер,
а порцелянові слоники
ворушилися на полицях,
як білі миші...
А хто накривався тоді з головою?

Напевно, ніхто.
Бо ми – сміливі, слухняні, хороші діти,
знали уже тоді, що таке темрява
й кого вона може забрати.
У кожному з нас жив свій
потайний домовик,
якого весь час потрібно було
годувати,
щоб не втік,
бо в кого тоді б ми вірили?
У наших альбомах мирно собі
поживали
ящірки, змії, жуки, кажани та нічні
метелики —
з перебільшеними очима
і людськими посмішками,
з ніжними ворсинками чи
перламутровою шкірою,
такі близькі та знайомі,
аж допоки ніч не заповнить
кімнату...
Кого ти тоді найбільше боявся?
Напевно, того, Невидимого,

Alba

A pamatuješ, jak se náš pokoj
naplňoval soumrakem
a začínal se houpat, jako jablko před
tím, než spadne?
Ze skrýší, ze všech skulin a koutů
vylézaly šedivé užovky
a odrazy rozcuchaných slunečnic se
ztrácely z tapet
a porcelánoví sloni se pohybovali na
policích
jako bílé myši...
A kdo tehdy přetahoval deku přes
hlavu?
Určitě nikdo.
Neboť my odvážné, poslušné, hodné
děti,
jsme věděly už tenkrát, co to je tma
a koho se může zmocnit.
V každém z nás žil tajně skřítek
hospodářiček,
kterého bylo celou dobu potřeba
krmit,
aby neutekl,
neboť v koho bychom pak věřili?
V našich albech pokojně žily
ještěrky, hadi, brouci, netopýři a noční
motýli
s velikánskýma očima a lidskými
úsměvy,
s něžným chmýřím či perleťovou kůží,
takoví blízcí a známí,
dokud noc nenaplnila pokoj...
Koho ses tenkrát nejvíc bál?
Určitě toho Neviditelného,

що тільки приходить і забирає,
не лишаяючи навіть слідів.
Кого найбільше боялась я?
Мабуть нікого. Хіба того, що
слоники розбіються або
яблуко раптом не втримається

і впаде...

У дні золотистих трав і блакитного
молока

ми вперше побачили, як
під розкритим сонцем
підступно
людей забирає темрява:
спочатку – бабу Уляну, потім –
сусідського Шурку,
сорокарічного алкаша,
далі – нашого братика
нерожденного...

І вперше
ми не змогли накритися
з головою.

P. S. Дороженька, коли мене душить
скажене безсоння,
я дістаю альбоми, які ти прислала
торік.
Вони пахнуть морем, аеропортом
і яблуками.

který jak přijde, zmocní se tě,
a nezanechává žádné stopy.
Koho jsem se nejvíce bála já?
Nejspíš nikoho. Snad jen toho, že
se sloni rozbijí nebo že se
jablko náhle neudrží a spadne...

Ve dnech zlatistých trav
a blankytného mléka
jsme poprvé uviděly,
jak se pod zářivým sluncem
zákeřně
zmocňuje lidí tma:
nejprve báby Uljany, potom
sousedovic Šurky,
čtyřicetiletého opilce,
dále našeho nenarozeného bratříčka...

A poprvé
jsme nemohly
přetáhnout deku přes hlavu.

P. S. Drahá, když mě dusí trýznivá
nespavost,
vytahuji alba, která jsi mně loni
poslala.
Voní mořem, letištěm a jablky.

То рівніша дорога, ні ями, ні
плями.

cesta tím rovnější, bez skvrn a jam.

За подовжений вік,
за надірваний шовк —
Не спасибі. Не звик.
Одягнувся. Пішов.

Za prodloužený věk,
samet, co ochraptěl.
Bez díky. Nezvykl.
Oblékl se. A šel.

Якби я була не твоєю

Якби я була не твоєю, носила
б червоне хутро,
купила б великий акваріум, пізно
би прокидалася,
слухала б Лару Фабіан, їла
б заморські фрукти,
довгий диван продаваючи.

Kdybych nebyla tvoje

Kdybych nebyla tvoje, nosila bych
červený kožich,
koupila bych velké akvárium, pozdě
bych procítala,
pouštěla si Laru Fabian, jedla ovoce ze
zámoří,
na dlouhém divanu protlačila otisk.

Ось і прийшло: рукавичка
відрощує пальці,
Наша дорога кричить ліхтарями
спілими.
Наша дитина витягує з мене
кальцій.
Окрім ключів, ми нічого не маємо
спільного.

A stalo se: palčáky prsty vyrůst
nechávací,
naše cesta zralými lucernami křičí.

Naše dítě mě o vápník připravuje.

Není co by nás spojovalo, jenom klíče.

Якби я була не твоєю, змінила би
синю сім-карту,
усе чікі-пікі, усе за контрактом
і вдосталь.

Kdybych nebyla tvá, vyměnila bych
modrou sim kartu,
všechno číť-číť, všechno podle
smlouvy a všeho dost.

Якби не для тебе – була
б я успішна й цицьката
і мала би де в чому досвід.

А нині – танцюю по сріблу – босою,
босою,
тонку металеву музику ніби
притишую.
А ти забавляєшся боксом і Босхом,
і фарби густішають.

Наші дерева старіють. Їм більше
рости несила.
Військо – поховане. Замки піщані –
повалені.
Коли я була не твоєю... смішний
сарафанчик носила,
і ти в перехрестя бретельок тоді
цілував мене.

Картина-кора

Що там, під пальцями?
Картина? Кора?
Вже осипається перший шар
пошерхлого урбанізму,
вже проступає природа крізь лики
автомобілів,
ти стаєш не-собою...

Ти ще надто мала,
щоб загризти останнього
звіра в собі
і надто доросла,
щоб ночами водить куполи ув
обійми тріщин...

Kdybych neměla být tvoje, byla bych
úspěšná a prsatá
a měla bych s leccíms zkušenost.

A nyní po stříbru tančím bosky, bosky,
jemnou kovovou muziku tím tiším.
A ty se bavíš boxem a Boschem,
a barvy jsou hlubší.

Naše stromy nerostou a stárnou.
Nestačí jim síla.
Vojsko je pohřbené. Hrady z písku
pobořené.
Když jsem nebyla tvoje... legrační šaty
jsem nosila,
a tys mi líbal ramínka překřížená.

Obraz-kůra

Co je tam pod prsty?
Snad obraz? Kůra?
Už se drolí první vrstva
rozpraskaného obrazu města,
už příroda prostupuje skrze tváře
automobilů,
a ty – jako bys sama sebou nebyla...

Jsi ještě příliš malá na to,
abys v sobě rozsápala
poslední zvíře,
a příliš dospělá,
aby po nocích pod tvými doteky
pukaly kopule...

Ромби риб та у брови верби,
луска колоска –
під прощальний лід (скільки їй
літ?).

Чорні крісла зім'ятою шкірою
дратують персон із келій,
вечір – немов постарілий гарсон.
Краплина пожадливо ссе
жовте скло ніби п'явка...

Що ж ти мовчиш?
Або вкрадено рот?
Не поїдеш за місто,
не почувеш,
як пахне жива зима,
як ворухнеться плоть води під
пальцями.

Ожива
діалектика болю в медовій ніші...

Мітить звір територію
білою кровію,
горобці – синагогу, миші –
струхлявілу стіну,
де плодитись їм зручно до літа...

Лишаючи пальці
на зустрічних полотнах,
ти німо зростаєш...

Hrany ryb a nahrbené vrby,
vlásky klásku –
jít se loučit pod led (kolik je jí let?).

Bílými límečky ošoupaná kůže
černých křesel
dráždí obyvatele mnišských cel,
večer je jako zestárlý číšník.
Kapka lačně saje
žluté sklo jako pijavice...

Co mlčíš?
Ukradli ti ústa?
Nepojedeš za město,
neucítíš,
jak voní živá zima,
jak se tělo vody vrtí pod prsty.

Ožívá
dialektika bolesti v medové nice...

Zvíře si značkuje teritorium
bílou krví,
vrabci – synagogu, myši –
ztrouchnivělou stěnu,
kde se mohou pohodlně množit až do
léta...

Necháváje otisky
na plátnech, která ti jdou v ústrety,
tiše vyrůstáš...

Vyšlo pouze v elektronické variantě časopisu:

<http://svetovka.cz/archiv/2014/04-2014-coseneveslo.htm>

Originál: Малігон, Анна. *Переливання крові: поезії*. Київ: Гамазин, 2012, с. 80.

Я любила твоїх жінок

Я любила твоїх жінок...

Тих, із якими була знайома і тих,
на фото,
що не знали мене, та про них мені
друзі твої розказали.

А найбільше любила вигаданих,
виплеканих у синьому молоці
безсоння.

Віриш? – я друзів шукала –
старих твоїх друзів,
із яких складається, наче пазл,
ваше спільне минуле,
з якими могла б говорити про тебе.
Я брала їх близько до серця –
одного за одним,
підстерігала і нападала, як маніяк,
аби... подружитись.

А ще – я торкалась твоїх дерев,
знайшовши ту вулицю, де ти ріс.
Я могла б і будинок знайти,
та соромно стало.
Сусіди давно не ті.

Я так знахабніла, що стала
вдиратись тобі у сни
і чула, як ти кричиш, але
вона тримала тебе за голову
й заспокоювала,

Milovala jsem tvé ženy

Milovala jsem tvé ženy...

Ty, které jsem znala, i ty z fotek,
které mě neznaly, ale o nichž mi
vyprávěli tví přátelé.
Nejvíc jsem však milovala ty smyšlené,
odkojené modrým mlékem bezesných
nocí.

Věříš? Hledala jsem přátele,
tvé staré přátele,
z nichž se skládá vaše společná
minulost jako puzzle,
s nimi bych si o tobě mohla povídat.
Pouštěla jsem si je blízko k srdci –
jednoho po druhém,
číhala na ně a přepadávala je jako
maniak, abych se... spřátelila.

A také jsem se dotýkala tvých stromů,
když jsem našla ulici, kde jsi vyrůstal.
Mohla bych najít i dům,
ale začala jsem se stydět.
Už dávno jsou tu jiní sousedi.

Začala jsem být tak drzá, že jsem ti
vtrhávala do snů
a slyšela, jak křičíš, ale
ona tě držela za hlavu a konejšila tě,

і я, згорнувшись калачиком у твоїй
голові,
все ж таки снилася.

Я навіть писала тобі книжки, та...
краще про це не треба.
Теж мені, знайшла кого дивувати.

Я намагалася слухати твою музику.
Тут уже, вибачай, – нічого не
вийшло.

І якщо я більше ніколи не зможу
тебе торкатися,
знай –
зі мною будуть твої прекрасні
жінки, вірні друзі,
старі дерева –
цього достатньо, щоб не померти.

Анна Малігон
**Уривок з роману «Навчи її
робити це»**
Переклад: Тереза Хланьова

Sesilia... Слово-код до її приватного електронного світу, де вона ховала не тільки адресоване їй, але й адресоване комусь. Точніше, не адресоване нікому. Ліза писала листи. Жінкам, чоловікам, своїм майбутнім дітям. Це була одна із її дурниць, про які ніхто не знав. Манія писати листи виникла з хронічного мов-

já jsem se v tvé hlavě svinula do
klubíčka
a stejně jsem se ti zdála.

Dokonce jsem ti psala knihy, a...
lepší o tom pomlčet.
Cožpak je možné tě tím udivit?

Snažila jsem se poslouchat tvou
muziku.
Promiň, ale z toho nic nebylo.

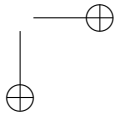
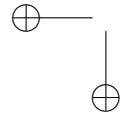
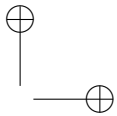
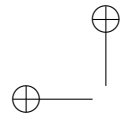
A jestli se tě už nikdy víc nebudu
moci dotknout,
věz,
že se mnou budou tvé krásné ženy,
věrní přátelé,
staré stromy
a to stačí, aby člověk nezemřel.

Anna Malihon
Úryvek z románu *Nauč ji to dělat*
Překlad: Tereza Chlaňová

Sesilia... Slovo-heslo k jejímu soukromému elektronickému světu, kde schovala nejen jí adresované dopisy, ale i ty adresované někomu jinému. Přesněji, neadresované nikomu. Líza psala dopisy. Ženám, mužům, svým budoucím dětem. Byla to jedna z jejích zvláštností, o níž nikdo nevěděl. Posedlost psát dopisy způsobilo chronické mlčení,

чання, протилежним боком якого була потреба виговоритися. Такі листи зберігались у папці «Чернетки», а іноді їм таки щастило зустріти своїх адресатів. Ліза грала в передбачення: вигадувала, наприклад, якусь подругу, наділяла її певною зовнішністю, рисами характеру й писала їй такі собі сповіді, наче плела довгого светра. Без сорому перед собою. Без надії на відповідь. Ця писанина була дещо схожа на щоденник, з датами та самоаналізом. А тоді, дивись, через півроку Ліза зустрічала подібну людину, один до одного схожу на вигадану, і в душі раділа з того. Проте глибокої дружби, тим паче з дівчатами, ніколи не заводила. Цікава така, хитра гра, та й по всьому.

jehož odvrácenou stranou byla potřeba vypovídat se. Tyto dopisy ukládala do složky *Koncepty*, někdy se stalo, že se jim přeci jen poštětilo najít svého adresáta. Líza hrála hru na předtuchu: vymyslela si, například, nějakou kamarádku, obdařila ji určitým zevnějškem, povahovými rysy a psala jí všelijaké své výlevy, jako kdyby pletla dlouhý svetr. Beze studu před sebou samou. Bez naděje na odpověď. Ony výplody se podobaly deníku, s daty a sebeanalýzou. A tehdy, řekněme tak za půl roku, se Líza potkávala s podobným člověkem, který se na chlup podobal tomu vymyšlenému, a uvnitř se z toho radovala. Avšak hluboká přátelství, navíc s dívkami, nikdy nenavazovala. Byla to jen taková zajímavá, důmyslná hra, nic víc.

у четвер зичити в сусідів викрутку,
у вівторок купляти у магазині
лампочки, а у п'ятницю
заводити нового kota і називати
його так само,
як і старого.

Усе частіше почали повертатися і розказувати

Усе частіше почали повертатися
і розказувати —
ті. Нагадувати дідусів і бабусь,
людей з історією, котрі так само
говорять про пережите, неймовірні
оповіді, факти й притчі, хочуть,
щоб їх слухали, щоб ставили їм
уточнювальні питання,
підтакували.

Один такий на вокзалі, з пов'язкою
навколо голови,
розповідав випадковим людям
історію про музиканта:
той привіз на фронт скрипку
і, коли не було боїв, грав, в інший
час — брав зброю і бився.
Одного разу, коли наші зійшлися
з їхніми,
він кинув автомат у куцх ковили,
втяг з рюкзака скрипку

і заграв, дуже сильно, як бог.
І вороги почали падати,
просто наче від куль. Вони не
розуміли, що робиться. І наші теж.
Але успіх був недовгим, бо на боці
чужих

ve čtvrtek si půjčovat od sousedů
šroubovák, v úterý kupovat v obchodě
žárovky, a v pátek
si pořizovat nového kocoura a říkat
mu stejně
jako tomu starému.

Stále častěji se začali vracet a vyprávět

Stále častěji se začali vracet a
vyprávět —
oni. Připomínat dědečky a babičky,
lidi s minulostí, kteří stejně tak
mluví o tom, co prožili, neuvěřitelná
vyprávění, fakta a podobenství, chtějí,
aby je poslouchali, aby jim pokládali
upřesňující otázky, přisvědčovali.

Jeden takový na nádraží, s ovázanou
hlavou,
vyprávěl náhodným kolemjdoucím
příběh o muzikantovi:
ten si přivezl na frontu housle
a když se nebojovalo, hrál, jindy si
zase bral zbraně a bojoval.
Jednou, když se naši střetli s těmi
jejich,
hodil samopal do trsu kavylu, vytáhl
z batohu housle

a začal hrát, velice silně, jako bůh.
A nepřátelé začali padat,
jednoduše jako od kulek. Necháпали,
co se to děje. A naši také ne.
Ale úspěch netrval dlouho, protože na
straně cizích

теж воював скрипаль, теж дуже
добрий, він побіг у свій табір
за інструментом, а потім почав
грати ту саму мелодію —
і падали вже наші.

І так ці двоє грали, аж поки
навколо них не стало нікого
живого...
Бо музика не знає, де добро, а де
зло.

...Ну? Може, хтось хоче йому
заперечити? Хто наважиться?
Ветеран на вокзалі також висловив
думку,
що тяга до війни — це таки
в природі людській.
Бо якщо людина захоче, то, навіть
взявши музику до рук,
убиватиме.

Хто має що заперечити?

Із книжки «Осоте!» (2013)

Переклад: Ганна Доморослова

1.

куди ти йдеш сивий чоловіче
куди ти ведеш свого сивого собаку
куди ти тягнеш його — всього
в присохлому зіллі чебрецю
всього в розбитих капелюхах грибів
і листі смородини

také bojoval houslista, také velice
dobrý, odběhl si do svého tábora
pro nástroj, a pak začal hrát tu samou
melodii —
a už padali naši.

A tak ti dva hráli, dokud kolem nich
nezůstal nikdo živý...
Protože hudba neví, kde je dobro
a kde zlo.

...No? Možná by chtěl někdo něco
namítnout? Kdo se odváží?
Veterán na nádraží také vyslovil
myšlenku,
že chuť válčit — to je součástí lidské
přirozenosti.
Protože když člověk chce, tak
dokonce když sevře hudbu v rukou,
bude zabíjet.

Chce někdo něco namítnout?

Z knížky „Mléči!“ (2013)

Překlad: Ganna Domoroslova

1.

kam jdeš šedivý muži
kam vedeš svého šedivého psa
kam ho táhneš — po uši
pokrytého zaschlými květy
materídoušky
rozbitými klobouky hub
a listím rybízu

але я лукавлю бо знаю куди
ти хочеш завести його у ліс за
солеварню
прив'язати до сухої верби
й залишити
здихати
я знаю все
ти не сторож свого собаки — бо
навпаки
але чому в очах твоїх сіль?

2.

під лісом — соляні криниці
вони пихтять сіллю
вони закликають світ до солі

вони отруїли ялиновий ліс
брусничне підлісся
і повітря ти чуєш — повітря!

поля у солі дерева у солі
ягоди і гриби у солі мохи у солі

собака задихається від солі
чоловік витрушує сіль з бороди —

я сіль землі! кричить солеварня
я сіль твоєї землі! кричить
солеварня

я сіль! я сіль!
я сіль!

все буде у солі земля буде у солі

můj zájem je však líčený neboť vím
kam
do lesa za solivarnu ho chceš zavést
přivázat k suché vrbě a nechat
chcípát
vím všechno
nejsi hlídač svého psa – nýbrž naopak
ale proč máš v očích sůl?

2.

u lesa jsou solné prameny
supí solí
vyzývají svět k soli

otrávily smrkový les
brusnicové podlesí
a vzduch slyšíš – vzduch!

pole jsou v soli stromy jsou v soli
bobule a houby jsou v soli mechy jsou
v soli

pes se zalyká solí
muž vytřásá sůl z vousů –

jsem sůl země! křičí solivarna
jsem sůl tvé země! křičí solivarna

jsem sůl! jsem sůl!
jsem sůl!

všechno bude v soli země bude v soli

все буде у солі

všechno bude v soli

я сіль землі! кричить солеварня

jsem sůl země! křičí solivarna

3.

а з другого боку дороги — нафтові
вежі
але їм не заглушити солеварню

3.

a po druhé straně cesty jsou naftové
věže
ty však nejsou s to přehlušit solivarnu

вони кричатимуть про кров
все буде у крові земля буде у крові
але наразі кров тече з ноги сивого

budou křičet o krvi
všechno bude v krvi země bude v krvi
ale prozatím krev teče z nohy
šedivého

чоловіка
покусаного псом

muže
pokousaného psem

падай чоловіче на білий мох
корчя від болю
проклинай!

padej muži do bílého mechu
svíjej se bolestí
proklínej!

тепер у тебе є найбільше знання
знання про сіль і про кров
і про те
що сіль перемагає кров
і про те
що все буде у солі

teď máš největší vědění
vědění o soli a o krvi
a o tom
že sůl vítězí nad krví
a o tom
že všechno bude v soli

4.

пробач доле
бо чоловік не такий великий як ти
і я не такий великий
і кров
не така велика
і будь-яке знання

4.

odpusť soli
neboť muž není tak veliký jak ty
a já nejsem tak veliký
a krev
není tak veliká
a jakékoliv vědění

МОЖЛИВОСТІ

дякую страхові за можливість бігти
точніше за можливість втікати
така можливість останнім часом
дається
рідко

впевнений у його жіночому
началі —
чоловік не здатен на такий виклик
чоловік не здатен на заклик
до самобичування і холодного як
лезо
спостереження за цим чоловік не
здатен

іноді я стою і не можу
поворухнутися
коропи теж стоять на глибинах
кам'яними статуями
але їхня скульптурність текуча

дерева теж стоять але
насправді ростуть від страху
померти
каміння воно теж боїться але дуже
повільно
хіба пісковик трохи швидше

але мій спокій то щось інше
то як авраамова впевненість
але мій спокій — то мовчання
і крик
водночас то наче так має бути

і сьогодні
коли врешті знаємо правду
дякую страхові за можливість
переслідувати

možnosti

děkuji strachu za možnost běžet
přesněji za možnost utíkat
taková možnost se poslední dobou
naskýtá
zřídka

jsem si jist že má ženskou podstatu –
muž není schopen takové výzvy
muž není schopen volání
po sebebičování před jak ostří
chladnými
zraky muž není schopen

občas stojím a nejsem schopen
pohybu
kapři také stojí v hlubinách
jako kamenné sochy
ale jejich sošnost je plynoucí

stromy také stojí ale
ve skutečnosti rostou ze strachu že
zemřou
kamení to se také bojí ale velmi
pomalu
snad jen pískovec trochu rychleji

ale můj klid je něčím jiným
je jak abraháмова jistota
ale můj klid je mlčením a křikem
zároveň jako by to tak mělo být

a dnes
když konečně známe pravdu
děkuji strachu za možnost
pronásledovat

громадська лазня

громадську лазню закрили після
повені

коли до мого дому приплив
цинковий тазик

вона за кінотеатром бібліотекою
і за музичною школою
якщо йти від площі

тепер її двері забиті дошками
щоб ніхто не ходив туди по нужді
як це робили із закинутим
приміщенням

кінотеатру
який недавно знесли геть
щоб будувати церкву

тепер її вікна теж забиті дошками
щоб бездомні не жили тут
як вони це зробили у музичній
школі

у тім корпусі
куди я колись ходив на сольфеджіо

і де мені казали що треба слухати
воду

іноді йду і згадую як сюди
приходили всі
редактор місцевої газети
продавець тютюну від якого пахло
обліпихою
учитель фізики і креслення
мій тато і дідю

з того часу незмінна хіба що
жінка священика

veřejné lázně

veřejné lázně uzavřeli po povodni

když k mému domu připlaval
zinkový lavor

jsou za biografem knihovnou
a za hudební školou
směrem od náměstí

teď jsou jejich dveře zatlučeny prkny
aby tam nikdo nevykonával potřebu
jako dříve v opuštěné budově

biografu
kterou nedávno zbourali
kvůli stavbě chrámu

teď jsou i jejich okna zatlučena prkny
aby tu nežili bezdomovci
jako dříve v hudební škole

v té budově
kam jsem kdysi chodil na hudební
nauku
a kde mi říkali že bych měl poslouchat
vodu

občas jdu a vzpomínám jak sem
chodili všichni
redaktor místních novin
prodavač tabáku jenž voněl
rakytníkem
učitel fyziky a technického kreslení
můj táta a děda

od té doby se nezměnila snad jen
manželka kněze

котра здуріла на голову —
ходить і роздає всім каміння
з ріки біля лісу де скелі
бо думає що те каміння уміє
говорити

не могу змиритися що більше
нема громадської лазні
ніхто більше не доведе що вона
була

ніякі документи бо папір горить
а пам'ять розмокає
ніхто не доведе

хіба що бруд
бруд який ми так і не змогли змити
відтоді як закрили громадську
лазню

рудий рафаель

богоматір-лисиця
тримає у м'яких лапах руде
богодитя

з поглядом
наче побачило над мохом
мотиля якого ще ніколи не бачило

і шестипалий лис щось хоче
сказати
на щось вказує

а ще одна молода лисиця
дивиться на двох молодих
крилатих лисенят
рудих-рудих

і лисячою усмішкою
сміється рафаель

jež se dočista zbláznila —
chodí a všem rozdává kamení
z řeky u lesa se skalami
neboť si myslí že to kamení umí
mluvit

nemůžu se smířit s tím že
veřejné lázně už neexistují
nikdo už nedokáže že existovaly

žádné listiny neboť papír hoří
a paměť se rozmáčí
nikdo nedokáže

snad jen špína
špína již jsme nedokázali smýt
od té doby co uzavřeli veřejné lázně

zrzavý rafael

bohorodička-liška
drží v měkkých tlapách zrzavé boží
děťátko

s pohledem
jako by spatřilo nad mechem
motýla kterého ještě nikdy nevidělo

a šestiprstý lišák chce něco říct
na něco ukazuje

a jiná mladá liška
se dívá na dvě mladá
zrzavoučká
okřídlená liščata

a rafael se směje
lišáckým úsměvem

і заглядає у очі
твої
хитрі очі

a hledí do očí –
tvých
chytráckých očí

яблучний оцет

одного осіннього ранку
в одній stodolі що пахла
мишачим послідом і сіном
ми з дідом варили яблучний оцет
з дрібних кислих поточених
чорними цятками
жовтих плодів
які б не стала їсти
навіть дідова однорога корова

jablečný ocet

jednoho podzimního rána
v jedné stodole jež voněla
myším trusem a senem
jsme s dědou vařili jablečný ocet
z drobných kyselých žlutých plodů
poškozených
černými tečkami
které by nežrala
ani dědova jednorohá kráva

дід хижо похікікуючи
час від часу поміщував вариво
пробував брудним пальцем смак
і казав що ще не пора не пора
він любив повторювати двічі
а я повторював за ним ще й третій
раз

děda s šelmovským úsměvem
sem tam míchal obsah hrnce
ochutnával špinavým prstem
a říkal že ještě chvílku ještě chvílku
rád všechno opakoval dvakrát
a já jsem to po něm opakoval potřetí

і коли через якийсь час у бутлях
приглушено стояла
прозора рідина
я зрозумів
що так бути не має що так бути не
може

a když po nějaké době ve velkých
lahvích
tlumeně stála
čirá tekutina
pochopil jsem
že takhle to nemá být že takhle to
nemůže být

і навіть після того
як я був жорстко покараний
за те що подоливав синьої фарби
в оцет —
не впевнений що маючи другий
шанс
я не вчинив би так само

a ani poté
co jsem byl přísně potrestán
za dolítí modré barvy do octa –
si nejsem jist že kdybych měl druhou
šanci
neudělal bych to stejně

так як має бути

яблучний оцет то дивний трунок
в ньому гіркість свинячої нирки
і солод свинячої легені
в ньому присмак
сухого чебрецю і сиріої глини

tak jak to má být

jablečný ocet je zvláštní mok
má v sobě hořkost vepřových ledvinek
a sladkost vepřové plíce
má příchut'
sušené mateřídoušky a vlhké hlíny

Poezie Myroslava Lajuka publikovaná v časopise *Plav*

Mléčí!

Přírodní svět Myroslava Lajuka představuje kruté, místy dosti antropomorfní božstvo, které promlouvá tajemnými (ná)znaky, neprůhlednými, matoucími, jakoby smyslu zbavenými podobenstvími. Lyrický hrdina přebírá úlohu žrece, jenž se s tímto světem snaží komunikovat, převádět jej na řeč písma a vysvětlovat čtenáři.

Originál: Лаюк, Мирослав. *Ocome!* Київ: Смолоскип, 2013.

Переклад: Олексій Севрук

осоте (осоте!)

позбав мене імені осоте

я хочу стати тобою
я хочу хапати лисиць і козуль за
лапи

і не полохати їх
розповідати птахам
сни мого коріння
ховати у пазусі сиву змію
і вигрівати її дітей
я хочу знати
де пасуться стада підземних жуків

куди зникають нетлі
з червоними животами і сирими
крильми

Překlad: Alexej Sevruk

mléči (mléči!)

zbav mě jména mléči

chci se stát tebou
chci chytat lišky a srny za tlapy

a neplašit je
vyprávět ptákům
sny mých kořenů
hřát na prsou sivého hada
a chovat jeho děti
chci vědět
kde se pasou stáda podzemních
brouků

kam mizí můry
s červenými bříšky a popelavými
křídly

як б'ється серце саранчі
і як проходить флейта крізь
куницю
я хочу годувати з рук ведмедів
і ворон

я хочу стати собою
осоте

тінь у річкових заростях

верба і вільха вільха і верба
а також осот очерет лопух м'ята
але найбільше — верба і вільха

пройшовши ще далі не
зупиняючись
щоб витрусити із взуття пісок
пробравшись крізь зарості
переступаючи невеличкі болота
з жаботинням та мальками риб
але переважно з жаботинням
пробираєш зелені зарослі
а там — качка-дичка —
сіро-коричнева

з дзеркальним переливом
вона перелякано здригається
але не летить не втікає
вона прикована
до гнізда своїм інстинктом
вона дивиться тобі в очі поглядом
богородиці

і тоді ти вибираєш міцну гілку
розмахуєшся
і лупиш нею з усієї сили по качці
вона відкидає крила голову
вона навіть не встигає скрикнути

jak tluče srdce sarančete
a jak flétna prochází skrz kunu

chci krmit z rukou medvědy a vrány

chci se stát sebou
mléči

stín říčního porostu

vrba a olše olše a vrba
a také mléč rákosí lopuch máta
ale nejvíc – vrba a olše

jdeš ještě dál ani nezastavíš

abys vyklepal z bot písek
prodíráš se porostem
překračuješ malé bažiny
s žabincem a rybím potěrem
ale většinou s žabincem
prodíráš se zeleným porostem
a tam – divoká kachna – šedo-hnědá

se zrcadlovým přelivem
vyděšeně sebou trhne
ale neutíká neletí
její instinkt
ji přikoval k hnízdu
dívá se ti do očí a má pohled
bohorodičky

tehdy si vezmeš silnou větev
rozmácheš se
a praštíš s ní vši silou kachnu
ta pohazuje hlavou křídly
a ani nestačí vzkřiknout

ти б'еш їх з таким запалом
що шкіра нагрівається і стає
червоною
і ніздрі розбухають і очі теж
наливаються кров'ю

ти кидаєш мокру гілку в кущі
у надто
незвичні у цьому місці зарості
осоту
і йдеш

верба і вільха вільха і верба
а також осот очерет лопух м'ята
але найбільше — верба і вільха

чому тобі іноді хочеться підпалити
церкву
і спостерігати як вона горить

на пустирі

ішов
через пустир
купи сміття худі собаки
із зашкіреними мордами
суха трава миші і ящірки бадилля
осоту —
і спотайна поміж старою шафою
і кущем сливи
ван гог —
він не оглянувся до мене
бо дивився на небо і шкірив
сірі зуби на сонце:

через рік на його місці

mlátíš ji s takovým zápalem
že kůže se ti zahřívá a rudne

nosní dírky se rozšiřují a oči se též
nalévají krví

odhazuješ mokrou větev do křoví do
porostu
mléče značně neobvyklém na tomto
místě
a jdeš pryč

vrba a olše olše a vrba
a také mléč rákos lopuch máta
ale nejvíc – vrba a olše

proč se mi někdy chce podpálit kostel
a pozorovat jak bude hořet

na rumišti

šel
přes rumiště
hromady odpadků pohublí psi
s vyceněnými tlamami
suchá tráva myši a ještěrky lodyhy
mléče –
a najednou mezi starou skříní
a keřem švestek
van gogh –
ani se po mně neotočil
díval se na nebe a cenil
šedé zuby na slunce:

za rok na jeho místě

виростуть три ван гоги —
три вічності
цифра три

рослина

1: моя рослина прагне

у моєму саду росте дивна рослина
зелено-чорнолиста
з червоно-синіми
стеблами-венами
вона зранку розцвітає білими
головами
потім рожевими жовтими
а опівночі
фіолетовими
вона росте біля струмка
і довіряє мову тільки
трьохсотлітньому
бузиновому кущеві
під парканом над купою каміння
з мурів якогось міста

моя рослина розповідає йому
про те що бачила
в той час коли він старий куняв:
як дзеркальна форель
вистрибнула зі струмка
і застигала у повітрі на кілька
хвиль
а потім блискавичний короп
вискочив просто у зрічку

моя рослина прагне з мене рости
з мого черева
з мого хребта

vyrostou tři van goghové –
tři věčnosti
číslo tři

rostlina

1. moje rostlina dychtí

na mé zahrádce roste prapodivná
rostlina
má zelenočerné listy a červenomodrá
stébla žíly
zrána kvete bílými hlavami
pak růžovými žlutými a o půlnoci
fialovými
roste u potoka
a svěříje svou řeč jenom třísetletému
bezovému keři
pod plotem nad hromadou kamení
z hradeb jakéhosi města

moje rostlina mu vypráví
o tom co viděla
zatímco stařík dřímá:
jak zrcadlový pstruh
vyskočil z potoka
a na několik okamžiků zůstal viset ve
vzduchu
a pak lesknoucí se kapr
vyskočil rovnou do hvězdy

moje rostlina dychtí vyrůstat ze mě
z mého břicha
z mého hřbetu

моя рослина

moje rostlina

прагне

dychtí

z: dance dance dance

*тому під присягою він обіцявся їй
дати чого тільки попросить вона
(мт. 14:7)*

z. dance dance dance

že jí přisáhl splnit každé přání

(matouš 14:7)

на одному з островів
одного далекого архіпелагу
росте дивна рослина яка не має
назви
але має суть

na jednom z ostrovů
jednoho dalekého souostroví
roste prapodivná rostlina která nemá
jméno
ale má podstatu

вона уміє цвісти то як троянда то
як чистотіл

umí kvést jednou jako růže jindy jako
vlašovičnick

то як жасмин
вона може родити
то апельсинами то мандаринами
то гранатами
вона може ніколи не цвісти
і ніколи не родити

druhdy jako jasmín
může rodit
pomeranče jindy mandarinky
druhdy granátová jablka
nemusí nikdy nekvést
ani rodit

але завжди з її тіла виростають
голови

ale z jejího těla pokaždé vyrůstají
hlavy

івана хрестителя
з червоними ротами
закривавлені голови
які покладуть на срібні тарелі

jana křtitele
s červenými ústy
zkrvavené hlavy
které položí na stříbrné mísy

на одному з островів одного
далекого
архіпелагу

na jednom z ostrovů jednoho
dalekého
souostroví

червоний осот

червоний осоте
ти тут не той
ти
котрий має червоне волохате
серце!

з тобою все зрозуміло
твоя фізіологія і душа

знищуючи тебе
я не відчуваю себе господарем
котрий б'є собаку
я просто нічого не відчуваю
коли убиваю тебе

ти виростаєш квітнеш
розроджуєшся

і вмираєш
як людина
і тому ти тут не той
ти
людино

червоний осоте
ти будеш хребтом
ти будеш кровавою флейтою

сьогодні (осоте!)

осоте!
сьогодні ти як отруйна змія
котра перелазила через дорогу
і застрягла у смолі
а тепер вивертається
несамовитими

тромбонами
і просить бога
щоб той зробив її вужем

rudý mlěč

rudý mlěči
nejsi ten
ty
který má červené chlupaté srdce!

s tebou vše je zřejmé
tvá fyziologie a duše

když tě ničím
necítím se jako pán
který bije psa
necítím zkrátka nic
když tě zabívám

vyrůstáš kveteš plodíš

a umíráš
jako člověk
a proto nejsi ten
ty
člověče

červený mlěči
budeš páteří
budeš krvavou flétnou

dnes (mlěči!)

mlěči!
dnes jsi jako jedovatá zmije
která přelézala přes cestu
a uvízla ve smůle
a teď se tu svíjíš jako šílené

trombóny
a prosíš boha
aby z tebe učinil užovku

без корони (осоте!)

кінцівки бобу чорні
бадилля картоплі лисе
запізнілий цвіт гарбуза розмок
після морозу
сита киртина вилежується на сонці
і розкладається

і ти братку осоте теж посивів
твоя жовта царська корона
уже не прикрашає горду і зухвалу
голову

хіба що біла перука
яку шматками відносить
вітер

що ти тепер скажеш ти який
прококував собі
вічне царство
з могутнього твого війська
залишилися тепер самотня сіра
нетля

і два цинамонові жуки
але і вони скоро розійдуться
по своїх підземних африках

що ти тепер скажеш

пропп

ішла дівчина лісом
і сіла під дику грушу
відпочити
— дівчино — мовило дерево —
повісься на мені
я тебе гойдатиму
як дитину рідну в колиці

bez koruny (mléči!)

končetiny bobu jsou černé
lodyhy brambor jsou lysé
opožděný květ tykve se rozmočil
po mrazech
sytý krtinec polehává na slunci
a rozkládá se

i ty bratře mléči jsi také zešedivěl
tvoje žlutá královská koruna
už nezdobí hrdou a zpunou hlavu

snad jen bílá paruka
kterou po kusech odnáší
vítr

co teď řekneš ty který sis
prorokoval
věčné království
z tvého mohutného vojska
zbyli jen osamělá šedá můra

a dva skořicovní brouci
ale i oni se už brzy rozejdou
po svých podzemních afrikách

co teď řekneš

propp

šla dívka lesem
a sedla si pod planou hrušeň
aby si odpočinula
— dívka — promluvil strom —
oběs se na mně
budu tě houpat
jako vlastní dítě v kolébce

пішла дівчина додому
і повернулася через якийсь час

з дитиною під серцем і шнуром
у руці

виправдання

все це виправдання

мені подарували
прекрасного порцелянового
снігура

якого я випадково розбив
це було боляче але біль це
виправдання

я зразу же склеїв птаха
він тепер блистить на почесній
полиці

хоча насправді не блистить
і снігура я не склеював —
просто тобі збрехав
і розбив я його спеціально

і все вищесказане —
виправдання

dívka šla domů
a vrátila se za nějaký čas

s dítětem pod srdcem a provazem
v rukou

výmluvy

všechno to jsou výmluvy

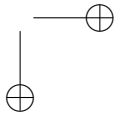
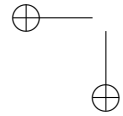
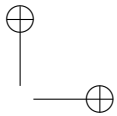
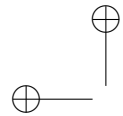
dostal jsem
překrásného porcelánového hýla

kterého jsem náhodou rozbil
bolelo to ale bolest je výmluvou

hned jsem ho slepil
a teď se skví na čestném místě

ačkoliv se zas tak neskví
a hýla jsem neslepoval —
lhal jsem ti
a rozbil jsem ho schválně

a všechno co jsem doposud řekl
jsou výmluvy

Мирослав Лаюк

Переклад: Ірина Мельник,
Гелена Паздіорова, Кирило
Стеценко

Баборня Фрагмент 1

Марія Василівна, світло освітанського життя, вогонь чересел педагогіки. Гріх знань, які треба передати молодому поколінню, душа виховання достойних членів суспільства. Ма-рі-я Ва-си-лів-на: язик здійснює шлях у сім крочків у різні боки по ротовій порожнині, по яснах, щоках, піднебінню, щоб на сьомому штовхнутися об зуби й відсунути щелепу. Ма. Рі. Я. Ва. Си. Лів. На.

Однак тут одразу треба уточнювати: Марія Василівна — Семенко, саме так. Адже лише в цьому маленькому, як дулька ліліпута, місті, яке обходилося п'ятьма загальноосвітніми школами, один навчальний заклад мав чотири Марії Василівни, у двох працювало по дві М. В. і в решті — ще по одній. Тобто одинадцять Марій Василівних на невеличкий населений пункт! А уявити, скільки їх в області? У країні?

Тенденція, марка, знак, прапор! Кажеш «маріявасилівна» — розумієш «учителька», кажеш «учителька» — розумієш «маріявасилівна». Це сполучення придатне навіть для діагнозів: маріявасилівна кори го-

Myroslav Lajuk

Překlad: Iryna Melnyk, Helena
Pazdiorová, Kyrylo Stetsenko

Důchoďák Úryvek 1

Marija Vasylivna, světlo osvětářského života, žár slabin pedagogiky. Hřích znalostí, které je nutno předat mladému pokolení, duše výchovy důstojných členů společnosti. Ma-ri-ja Va-sy-liv-na. Jazyk se vydává v sedmi krůčcích na cestu do různých stran dutiny ústní, po dásních, tvářích a patře, aby v tom sedmém šfouchnul o zuby a vysunul čelist. Ma. Ri. Ja. Va. Sy. Liv. Na.

Ale tady je třeba hned upřesňovat. Marija Vasylivna Semenka, přesně tak. Vždyť jenom v tomhle městě, malém jako špendlíková hlavička, městě, kde existovalo pět škol, měla jedna škola čtyři Marije Vasylivny, ve dvou pracovalo po dvou M. V. a v každé další byla ještě jedna. Takže to je jedenáct Marijí Vasyliven na ne zrovna velké městečko! A představte si, kolik jich je v kraji? V celé zemi?

Tendence, značka, symbol, prapor! Když říkáš „marijavasylivna“, myslíš tím „učitelka“, když říkáš „učitelka“, myslíš tím „marijavasylivna“. Tohle spojení se hodí dokonce pro diagnózu: marijavasylivna mozkových blan,

ловного мозку, гострий депресивний марієвасилівніоз, маріявасилівна підшлункової залози, розсіяна маріявасилівнія...

Майже кожна школа мала свою таку.

Марія — одне з найпоширеніших жіночих імен у світі. Чоловіків у нас часто називають Василями. Традиційне ім'я Марія (Анна-Ганна чи інше, поширене в суспільстві, що прив'язане до традицій) часто дають Василі (або Івани-Петри), котрі хочуть, щоб їхні діти виховували наступних дітей так само, як це робили вони, у тому самому — правильному — напрямі.

Марія Василівна — це лінія правди, лінія традиції й лінія істини. Марія Василівна — це лінія життя на лівій долоні педагогіки.

Батько Марії, Василь, чий батько, на жаль, не був Василем, ім'я дочці дав, довго не роздумуючи, не радячись з родичами, друзями, сусідами. Він зайшов у загс і сказав: «Марія». Скільки вистачило фантазії — назвати на честь мами Марії, чию матір теж так само звали. Він навіть не запитав у дружини. Просто доклав дочку до списку жінок своєї родини, наче ще одну таку саму квітку до букета. І хоча батько не надто цікавився вихованням дочки, він усе ж бодай в імені вирішив не промахнутися.

І це визначило долю людини. Наче магніт, притягло першокла-

akutní depresivní marijavasylivnóza, marijavasylivna slinivky břišní, roztroušená marijavasylivna...

Skoro každá škola měla nějakou takovou.

Marie je jedno z nejrozšířenějších ženských jmen na světě. Mužům u nás často říkají Vasyľ. Tradiční jméno Marija (nebo Anna, Hana či jiné jméno ve společnosti rozšířené, svázané s tradicí) často dávají Vasylové (nebo Ivanové či Petrové), kteří chtějí, aby jejich děti vychovávaly budoucí stejně, jak to dělali oni, v tom stejném, tedy správném směru.

Marija Vasylivna je linie pravdy, linie tradice a linie jistoty. Marija Vasylivna je čára života na levé dlani pedagogiky.

Marijin otec, Vasyľ, jehož otec bohužel nebyl Vasyľ, dal dceři jméno, aniž by o něm dlouho uvažoval a aniž by se o tom radil s příbuznými, přáteli nebo sousedy. Zašel na matriku a řekl: „Marija“. Jen tolik měl fantazie, pojmenovat ji Marija na počest matky, jejíž matka se jmenovala taky tak. Nezeptal se dokonce ani manželky. Zkrátka přidal dceru do seznamu své rodiny, jako by přidal ještě jednu stejnou květinu do kytice. A i když se otec o výchovu dcery příliš nezajímal, aspoň se jménem se rozhodl nešlápnout vedle.

A to předurčovalo lidský osud. Jako magnet to přitáhlo prvňáčku Maruš-

сницю Марічку до бажання все на світі знати, старшокласницю Машу до прагнення працювати з дітьми, випускницю школи Марію до вступу в педінститут. І Марія Василівна, маючи вже понад п'ятдесятилітній стаж (сім років на батьківщині, пів — у Верхньому Татарові й більше ніж сорок тут), стала живим символом освіти цього міста й району.

А) вона мала теку з грамотами завтовшки 2,7 см, Б) її запрошували в різноманітні комісії всіх рівнів, В) вона їздила перевіряти олімпіадні роботи в область, Г) М. В. виступала з вітальним словом на зустрічах випускників, Г) при її з'яві всі замовкали — наче перед міністром освіти! Честь і слава, приклад для наслідування, Марія Василівна стала вчителем-методистом тоді, коли декотрі її однолітки ще тлумилися на другій категорії, її називали найпевнішим кандидатом на звання заслуженого вчителя України. Вона першою впроваджувала «інтерактивні технології» на уроках, десятки фотографій її вихованців — переможців обласних олімпіад прикрашали шкільну дошку пошани, і навіть два призери всеукраїнських, чий світлий формат А4, на відміну від інших, менших, А5, височіли над стендом — наче букви Ш і Б на таблиці для перевірки зору в кабінеті офтальмолога. Бо М. В. — це Ш і Б. Вона віддавала себе всю педагогіці, «поклала найдорожче — життя — на

ku k přání znát všechno na světě, starší žačku Mášu k touze pracovat s dětmi, absolventku školy Mariji ke vstupu na pedagogickou fakultu. A Marija Vasylivna, která už měla za sebou víc než padesátiletou praxi (sedm let ve svém rodišti, půl roku v Horním Tatarově a víc než čtyřicet tady), se stala živým symbolem vzdělání tohoto města a oblasti.

Za a) měla složku s diplomy a čestnými uznáními o tloušťce 2,7 cm, za b) ji zvali do různých komisí všech úrovní, za c) jezdila hodnotit olympiády v kraji, za d) M. V. vystupovala s uvítacím proslovem na setkáních absolventů, za e) když se objevila, všichni umlkali, jako před ministrem školství! Čest a sláva, příklad hodný následování, Marija Vasylivna se stala metodikem tehdy, když leckteré její vrstevnice kariéře ustrnuly na mrtvém bodě, právě ji označili za nejjistějšího kandidáta na jmenování zasloužilým učitelem Ukrajiny. Jako první zaváděla v hodinách „interaktivní technologie“, desítky fotografií jejich svěřenců, vítězů krajských olympiád, krášlily školní zeď slávy, a k tomu ještě dva vítězové celoukrajinského kola, jejichž snímky formátu A4, na rozdíl od ostatních, menších, velikosti A5, se tyčily nad nástěnkou — jako písmena F a P na tabuli k prověření zraku v ordinaci očního lékaře. Protože M. V., to je F a P. Celá se oddala pedagogice, „položila to nejdražší, tedy život, na kříž vzdělání“ (tak to napsali v nekrologu, kterého se

хрест освіти» (так написали в некролозі, оперативному перехопленому завучкою Надією Петрівною Проскурнею, вінценосною).

* * *

Освіта — дракон, який вимагав щоразу нову жертву. У нього було багато братів, які теж вичікували тих нещасних, котрі колись сліпо залізли в їхню пастку, а тепер борсалися або смиренно чекали, щоб їх забрали назавжди. Дракон мав особливо пікантні потреби. Замість молодих вродливих, як розквітла гвоздика, цнотливих дівчаток — щоразу вимагав старих страшних бабег. За такими не плакало все місто, громада не висвячувала таких у богині перед тим, як передати драконові. Ці діви час від часу поступали до драконової печери просто під час навчального року (і їм неминуче завучки шукали заміну), вони, як казали молоді несмішливі члени педколективу, «виходили з учительської вперед ногами й у білих капцях».

І якщо довкола щось мінялося, якщо десь текли ґрунтові й небесні води історії, якщо десь налипав сніг чи болото історії на людські ноги, змінюючи ритм руху, то не поінакшала хіба ця віковична фігура: людина, котра працює до кінця своїх днів, і дракон над нею, який замилює очі, викрадає час і терпляче очікує.

iniciativně zmocnila zástupkyně Naďa Petřivna Proskurňa, paní Důležitá).

* * *

Vzdělání je drak, který si žádal pokaždé novou obět. Měl spoustu bratrů, kteří rovněž číhali na ty nešťastné, které kdysi slepě vlezly do jejich pasti, a teď se zmítaly, nebo pokorně čekaly, až si je navždycky odvedou. Drak měl mimořádně pikantní potřeby. Místo mladých a jako rozkvetlý karafiát krásných, cudných děvčátek si vždycky žádal strašlivé staré babizny. Pro ně netruchlilo celé město, veřejnost je před tím, než je předala drakovi, nesvětila jako bohyně. Tyto panny čas od času vstupovaly do drakovy jeskyně přímo v průběhu školního roku a zástupkyně ředitele za ně neodvratně hledaly náhradu, ty, jak říkali mladí neostřílení členové učitelského sboru, „vynášeli z kabinetu nohama napřed a v bílých pantoflích“.

A jestli se kolem něco proměňovalo, jestli se někde valily zemské a nebeské vody dějin, jestli se někde sníh a bláto dějin lepily na lidské nohy a měnily rytmus jejich pohybu, rozhodně se neměnil ten odvěký úkaz: člověk, který pracuje do konce svých dní, a nad ním drak, jenž je tahá za nos, okrádá o čas a trpělivě čeká.

Система освіти тероризувала учнів, вона час від часу налітала, спалювала їхню волю і їхню радість. Вона викрадала дітей на більше ніж десятиріччя. І учень гарував дужче, ніж середньостатистичний працівник заводу — понад 8 годин: якщо час семи уроків по сорок п'ять хвилин додати до теж враховуваних перерв (приблизно по 15 хвилин), то виходить майже 7 годин робочого часу з понеділка до п'ятниці. Але треба ще доплюсувати час на виконання домашніх завдань, особливо коли учні готувалися до уроку біології. Тоді виходить понаднормовий робочий день, годин 9–10. Це більше, ніж для кравчині-мотористки на фабриці, ніж для збиральника огірків у теплицях, ніж для токаря в цеху, ніж для лікаря, ніж для дорослих у Кодексі законів про працю.

Дракон спостерігав за своїми майбутніми нареченими ще з того часу, як вони мало чим відрізнялися від старшокласниць. Ще тоді, коли з лялечок виборсувалися метелики. З того часу, як вони навмисно вдягалися за найновішою модою, аби вигідно виділятися на тлі старшокласниць, які були змушені ходити неодмінно однаково, в однаково ненависній формі, з бантами. Дракон також спостерігав за своїми спраглими квіточками, коли в них відбувалося згасання дітородної функції, через що вони мстили

Vzdělávací systém žáky terorizoval, čas od času přilétal, spaloval jejich vůli a jejich radost. Unášel děti na víc než desetiletí. A student dřel víc než statisticky průměrný pracovník továrny – přes 8 hodin. Jestliže čas sedmi vyučovacích hodin po pětáctyřiceti minutách připočteme k také započítaným přestávkám (přibližně po 15 minutách), dělá to skoro 7 hodin pracovní doby od pondělí do pátku. Ale musíme ještě přičíst čas na napsání domácích úkolů, zejména pokud se studenti připravovali na hodinu biologie. Z toho vychází přesčasový pracovní den o počtu 9 až 10 hodin. To je víc než švadlena v závodě, než sběrač okurek ve sklenících, než soustružník v dílně, než lékař, než dospělý podle Zákoníku práce.

Drak sledoval své budoucí nevěsty už od té doby, kdy se ještě málo lišily od starších žákyň. Už tehdy, kdy se z kukel vymotávali motýli. Už od té doby, kdy se schválně oblékaly podle nejnovější módy, aby se příhodně vyjímalily mezi staršími žačkami, které byly nevyhnutelně nuceny chodit úplně stejně, ve všem nenáviděné uniformě a s mašlemi. Drak také sledoval svoje vyprahlé kvítky, když v nich propukalo vytrácení reprodukční funkce, kvůli čemuž se mstily mladým pohlavně zralým děvčatům tím, že je chytávaly, když ta seděla na temných

молодим статево дозрілим дівчатам, вилловлюючи їх по темних лавочках в обіймах статево дозрілих хлопців.

Дракон радісно, у передчутті свята, наче Дід Мороз на рекламі, посміхався, коли його майбутні бранки фарбували своє волосся в біленький колір з легким фіолетовим відтінком, коли частина бабусь вже виглядала не як сухі гвоздики, а як кульбабки, що розвіюються від легкого подуву. І тоді дракон починав являтися під їхніми вікнами, спостерігати за ними, котрі скоро мали стати наложницями у печерах — величезних, як стопки всіх зошитів усіх учнів за всі роки. І старенькі вчительки уві сні схоплювалися від цього його вогняного дихання. Воно здавалося найніжнішим леготом, що колись, п'ятдесят п'ять чи більше років тому піднімав їхні легкі спіднички. Він непомітно підходив під вікна їхніх класів, притулявся щокою до скла, кривлявся, наче дитина. Згодом шепотів різні непристойності — на межі між тим, щоб його таке приємне еротичне бруднослів'я почули тільки його кохані, і між тим, щоб ці слова стали чутними всім учням у класі, постатям на іконах та портретах.

А потім ці квіти, ці вирощені для драконів діви, виходили зі своїх кабінетів, своїх осель, після чого відбувався розрив зі світом. Вони прибували до підземелля... І вилазив звідти дракон, щоб зтягти їх

лавицках в objetí pohlavně zralých chlapců.

Drak se radostně, v předtuše slavnosti, usmíval jako Děda Mráz v reklamě, když si jeho budoucí otrokyně barvily vlasy na bílo s lehkým fialovým odstínem, když část stařenek už nevypadala jako suché karafiáty, ale jako pampelišky, které rozfoukával lehký závan větru. A tehdy se drak začínal zjevovat pod jejich okny, pozorovat je, ty, které se už brzo měly stát jeho souložnicemi v jeskyních, velikánských jako hromady všech sešitů všech studentů za všechny roky. A staříčké učitelky ten ohnivý dech probouzel ze sna. Zdál se jim tím nejněžnějším vánkem, který jim kdysi, před pětapadesáti lety nebo ještě dřív zvedal lehounké sukýnky. Drak nepozorovaně přicházel pod okna jejich tříd, opíral se tváří o sklo, pitvořil se jako dítě. Pak šeptal různé nepřístojnosti, a to tak, aby ty jeho líbivé erotické sprostačinky uslyšely jen jeho milované, ale pro všechny žáky ve třídě i postavy na ikonách a portrétech zůstaly sotva slyšitelné.

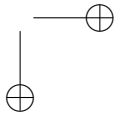
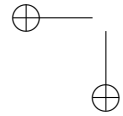
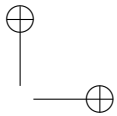
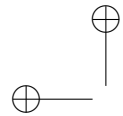
A pak tyhle květiny, ty pro draky odchované panny vycházely ze svých kabinetů a ze svých obydlí a potom docházelo k přetržení vazby se světem. Vstupovaly do podzemí... A odtud vylézal drak, aby je vlákal doprostřed

у середину печери, нарешті назвати своїми наложницями, а потім злягатися з ними весь час. Увесь час до кінця світу. Протягом восьми академічних годин щодня. Крім вихідних і державних свят. А також крім часу канікул.

Хтось називав усе допечерне життя «громадським обов'язком». Хтось іменував це «високим покликанням». Хтось нарікав це прагненням до «гордого звання людини з великої літери». Усе виявлялося на практиці значно простішим — банальним викраденням.

jeskyně, konečně je nazval svými konkubínami a potom s nimi bez ustání souložil. Pořád až do skonání světa. Denně během osmi vyučovacích hodin. Kromě víkendů a státních svátků. A taky kromě doby prázdnin.

Někdo nazýval celý ten předjeskynní život společenskou povinností. Někdo tomu říkal vznešené poslání. Někdo to označoval za „hrdou snahu o to, stát se člověkem s velkým Č“. V praxi se ukázalo, že je to všechno mnohem jednodušší, totiž že jde o banální únos.

Олег Шинкаренко

Переклад: Лінда Гейнігова

Перші українські роботи

Розділ перший Кляті транзистори

— Я взагалі не знаю, скільки я можу з'їсти вареників, — сказав Петро чимось ускладнено поклацуючи о дев'ятій годині третій хвилині п'ятого червня дві тисячі сто шістнадцятого року.

— Раніше мені здавалося, що десять — це край. Але одного разу я спробував, і вдалося з'їсти аж п'ятнадцять штук. Не знаю, як це так сталося. Можливо, вони були меншого розміру.

— Ти такий сильний, такий могутній! — захоплено шепотіла Олена, обнімаючи Петра та перебираючи волосся на його грудях. Волосся було дуже приємне на дотик, краще ніж у інших чоловіків і навіть — ніж у чоловіків взагалі. У Петра взагалі все було кращим.

— Так само мені важко визначитись, скільки я можу випити кухлів пива, — продовжував Петро, граючися своїми майже безшумними сервомоторчиками.

— Раніше я випивав лише один кухоль, але казав всім, що можу випити три — для солідності. Потім я зрозумів, що три кухля пива — це

Oleh Šynkarenko

Překlad: Linda Heinigová

První ukrajinští roboti

První kapitola Zatracený tranzistory

„V podstatě nevím, kolik můžu sníst varenyků,“ řekl Petro, jenž v tu chvíli zrovna něčím cvakal. Bylo devět hodin a tři minuty, pátého června roku 2116.

„Dřív jsem si myslel, že deset je hranice, ale jednou jsem jich zkusil sníst patnáct a šlo to. Nevím, jak se mi to povedlo. Možná byly menší.“

„Ty seš tak silný, takový urostlý!“ rozechvěle šeptala Olena, objímala Petra a hrála si s jeho chloupky na hrudi. Chloupky byly na dotyk velmi příjemné. Příjemnější než u jiných mužů, a dokonce (!) než u mužů obecně. Petro měl celkově všechno lepší.

„Stejně tak je pro mě těžké určit, kolik můžu vypít piva,“ pokračoval Petro a hrál si se svými malými, téměř bezhlučnými servomotory.

„Dřív jsem pil jenom jedno, ale všem jsem říkal, že můžu vypít tři, abych se vytáhnul. Potom jsem pochopil, že tři piva — to nic není, jelikož jsem

дурниці, бо вільно випивав чотири, а деякі поруч зі мною і п'ять могли випити, і шість. Але потім я дізнався, що кухлі бувають різного розміру — по нуль-п'ять і по нуль-три літри. Звичайно, якщо рахувати маленькими, то я випиваю більше.

— Серденько моє! — повторювала Олена, глядячи Петра по животу, такому величезному, що у неї навіть не вистачало довжини руки, аби охопити пестощами всю його широчінь. Що було у тому животі, важко сказати. Певно, якісь складні електронні схеми, без яких цей чоловік не працював би так вправно, не був би таким зручним у використанні.

— А в тебе було багато жінок? — спитала Олена.

— Шістнадцять з половиною, — відповів Петро без вагань.

— Як це?.. З половиною? — здивувалася Олена.

— Бо одна з жінок була неповна. Це була ще незакінчена жінка. В неї була змонтована лише верхня половина. До поясу. Їй підключили зовнішнє живлення у той самий момент, як я зайшов до кімнати. Ми зустрілися очима.

— І що ви з нею робили?

— Ми займалися аналітичним синтезом.

— О-о-о!.. — посміхаючись протягнула Олена.

— Так. Це нескладно у її комплектації. Я відправляв короткі пакети

vypil klidně i čtyři. Někteří mohli vypít dokonce i pět nebo šest. Ale později jsem zjistil, že sklenice na pivo bývají různě velké – půllitry nebo třetinky. Samosebou, když počítám třetinky, tak vypiju víc.“

„Miláčku můj!“ opakovala Olena a hladila Petra na břicho. Tak velkým, že jí dokonce nestačila délka rukou, aby mohla něžnostmi pokrýt celou jeho šířku. Co se nacházelo v tom břicho, těžko říct. Určitě nějaké složité elektronické obvody, bez nichž by tenhle mužský nefungoval tak bezproblémově, jeho použití by nebylo tak pohodlné.

„Měls hodně ženských?“ zeptala se Olena.

„Šestnáct a půl,“ odpověděl Petro bez váhání.

„Jak to myslíš, půl?“ podivila se Olena.

„Protože jedna z nich byla neúplná. Byla to ještě nedokončená ženská. Měla smontovanou jenom vrchní část těla, do pasu. Zapnuli jí vnější napájení zrovna ve chvíli, kdy jsem vešel do místnosti a naše oči se setkaly.“

„A co jste spolu dělali?“

„Oddávali jsme se analytické syntéze.“

„Ááá!“ protáhle se usmála Olena.

„Ano. S jejími možnostmi to nebylo těžké. Posílal jsem krátké pakety s daty

даних через інфрачервоний порт, а вона їх приймала, і навіть не червоніючи, обробляла через низькочастотний фільтр і...

— І що? — збуджено спитала Олена.

— І відправляла мені назад. Це був корелятивний обмін.

— Як це? — не зрозуміла Олена.

— Зачекай, я візьму ручку і намаюю тобі схему!

Петро став малювати, а Олена, хоч і не розуміла в тім ані крихти, залюблено поглядала на свого кавалера. Він був не лише першим українським роботом. Він був також її першим роботом-коханцем і, порівняно із чоловіком, був набагато кращим коханцем. Значить, все, про що пишуть у жіночих журналах, — неправда! Значить, Єва Королевська брехала у своїх відповідях читачкам!

— Любий, я зараз повернуся! — сказала Олена Петрові та побігла на кухню, де на пральній машинці лежав товстий стос журналів «Печи-Пери-Прасуй». Там була рубрика, присвячена особистому життю читачок. Вони ставили питання ведучій Єві Королевській, і та докладно відповідала на них, вирішуючи найскладніші проблеми сучасної української жінки.

«Шановна пані Єва, — питала Олена минулого разу. — Мені дуже подобається один чоловік, але я знаю, що він зовсім не чоловік,

přes infračervený port a ona je přijímala a bez uzardění je zpracovávala přes dolní propust a...“

„A co?“ zeptala se vzrušeně Olena.

„A posílala mi je zpět. Byla to souvztažná výměna.“

„Jak to funguje?“ nechápala Olena.

„Počkej, vezmu si propisku a nakreslím ti schéma!“

Petro začal kreslit, a ačkoli Olena nechápala ani zlomek z nakresleného, fascinovaně sledovala svého společníka. Nebyl jenom prvním ukrajinským robotem, ale byl také jejím prvním robotickým milencem a v srovnání s jejím manželem byl mnohem lepší. To znamená, že nic z toho, co se píše v ženských časopisech, není pravda! Znamená to, že Eva Korolevská ve svých odpovědích čtenářkám lhala!

„Miláčku, hned se vrátím!“ řekla Olena Petrovi a odběhla do kuchyně, kde na pračce ležel štos časopisů Peč-Per-Žehli. V časopise byla rubrika zabývající se osobními životy čtenářek. Čtenářky se ptaly šéfredaktorky Evy Korolevské, a ta jim obsírně odpovídala na otázky a řešila ty nejsložitější problémy současné ukrajinské ženy.

„Vážená paní Evo,“ začínala v posledním čísle časopisu Olenina otázka. „Hrozně se mi líbí jeden muž. Ale vím, že to není člověk, ale robot. Jsou roboti

а робот. Чи здатні роботи на взаємні почуття? Чи може бути поміж нами справжнє кохання? Чи взагалі можливо створити із роботом сім'ю?»

«Олено, — відповіла на сторінках журналу Єва Королевська. — Що ви таке кажете?! Я просто з вас дивуюся! Ну яка може бути сім'я з роботом! У вас же ніколи не буде дітей! Ви взагалі розумієте, що у машини не може бути ніяких почуттів, не кажучи вже про кохання. Звичайно, на заводі їм програмують якусь імітацію людяності, але ж все це — омана.

Отямтеся! Мабуть, ви остаточно позбавитеся ілюзій щодо цих роботів, коли дізнаєтеся, що в ліжку вони теж ніякі. В них там все пластичне, на мікросхемах, а у вологому середовищі ще й б'ється струмом! Я не раджу вам заводити будь-які стосунки із роботом. У найкращому випадку, він може помити вам підлогу або винести сміття — ось всі сімейні обов'язки, які варто дозволяти виконувати машині. Якщо у вас є діти, нехай він перевірить їх домашнє завдання з математики, або прочитає їм казку на ніч. Ось і все».

— Отак, значить. Все неправда! — тихо сказала Олена, притискаючи улюблений журнал до грудей. Вона вирвала сторінку зі своїм запитанням, пошматувала її на клапті та викинула у сміття: раптом Петро прочитає!

схопни взаємних цит? Мůžeme jeden druhého opravdu milovat? Je vůbec možné založit s robotem rodinu?“

„Oleno,“ zněla odpověď Evy Korolevské na stránkách časopisu. „Co to říkáte? Vy mě jednoduše udivujete! O jaké rodině s robotem může být řeč! Nikdy nebudete mít děti! Chápete vůbec, že stroj nemůže mít žádné city? A to nemluví o lásce. Ve fabrice jim samozřejmě naprogramují něco na způsob lidskosti, ale to je všechno klam.

Vzpamatujte se! Možná ztratíte večkeré své iluze o robotech definitivně, až zjistíte, že v posteli nestojí za nic. Všechno mají z plastu a mikroobvodů a ve vlhkém prostředí vás ještě mohou zasáhnout proudem! Nedoporučuji vám cokoliv si začínat s robotem. Nejvýš vám může umýt podlahu nebo vynést smetí. To jsou jediné domácí povinnosti, jaké můžete svěřit stroji. Pokud máte děti, ať jim zkontroluje domácí úkol z matematiky nebo jim přečte pohádku na dobrou noc. To je ale vše.“

„Takže tak. Všechno je to výmysl!“ tiše promluvila Olena a přitiskla si svůj oblíbený časopis k hrudi. Vytrhla z časopisu stránku se svou otázkou, rozcupovala ji na kousíčky a hodila do smetí. Ještě by si to Petro mohl přečíst!

Тим часом Петро вже одягнувся і сказав, що піде працювати у третю зміну. Як відомо, роботи працюють цілодобово, бо їм не треба відпочивати: достатньо лише вчасно перезаряджати акумулятори. Вдень Петро викладав студентам ядерну фізику, увечері — забирав на спеціальній машині сміття з контейнерів біля будинків, а вночі — патрулював вулиці міста, вишукував правопорушників. В принципі, він міг робити будь-що — достатньо лише перепрошити його BIOS. Інколи так і робили — бо роботів завжди було менше, ніж роботи.

— Бережи себе! — сказала Петрові Олена. — Не наривайся на бійку, бо зараз, знаєш, ці хлопці всі з ножами ходять!

— Ну то й що? — спитав Петро.

— Як що?! — здивувалася Олена. — А як штрикнуть ножом?

— Минулого тижня мені поштрикали всю спину, шию, а потім ще й голову відрізали. Але ж у нас різоматична структура: це все дарма.

— Як це так?

— А от так. Немає певного керівного центру у будь-якій частині тіла. Тож я взяв голову собі під пахву та пішов у сервісний центр. Там, перше, я злив всі характеристики нападників, і їх вже через годину заарештували. За пошкодження роботів нічого не буває — просто з них вирахували відшкодування за зіпсо-

Mezitím se už Petro oblékl a oznámil, že jde na třetí směnu. Jak známo, roboti pracují ve dne v noci, protože nepotřebují odpočívat. Stačí jim pouze včas dobít akumulátory. Ve dne Petro přednášel studentům jadernou fyziku, večer speciálním autem svážel odpad z kontejnerů u domů a v noci hlídal ulice města a pátral po narušitelích pořádku. V podstatě mohl dělat jakoukoliv práci, stačilo jenom přenastavit jeho BIOS. Někdy se tak i dělo, protože robotů bylo méně než práce.

„Opatruj se!“ řekla Petrovi Olena. „Nepouštěj se do žádných bitek. Však víš, dneska chodí s nožem každý kluk!“

„No a co?“ zeptal se Petro.

„Jak no a co?!“ překvapeně opáčila Olena. „Co když tě napadnou nožem?“

„Minulý týden mi pobodali celá záda a krk. Potom mi ještě uřezali hlavu. My jsme ale dobře strukturovaní, takže se nic nestalo.“

„Jak je to možné?“

„Prostě tak. Žádná z částí těla nemá pevně dané hlavní centrum, tak jsem vzal hlavu pod paži a šel jsem do servisu. Tam jsem ze sebe nejdřív vysypal popis útočníků a už za hodinu byli zatčeni. Za poškození robotů nic nehrozí, jednoduše jim připsali k úhradě opravu poškozených částí. Když nemají peníze,

вані деталі. Якщо грошей немає, то поліція через суд конфіскує майно.

Тому дотепнику, що різав мені голову, довелося продати квартиру. Отак ми боремося зі злочинністю. Ефективно.

Раптом задзвонив телефон. Це був чоловік Олени Андрій. «Олено, — сказав він, — якщо у нас в хаті є якісь роботи, будь ласка, позбався їх до мого приходу».

— «Які роботи? Ти про що? — здивувалася Олена відчайдушно. — Хіба що позбавитися нашого улюбленого пилосмока...» — я не знаю, що там у тебе улюблене... — Андрій зупинився, ніби розмірковуючи, чи варто йому розкривати всі карти, — але у тебе п'ять хвилин».

Петро клацнув наостанок тригером та вийшов. У кімнаті стало так порожньо, так самотньо. Але не надовго: скоро прийшов Андрій.

— Скрізь, куди не плюнь, ці роботи! — сказав Андрій, навіть ще не знявши штанів. — І головне, що нічого ж їм не вдієш! Якщо я захворію, то доведеться взяти лікарняний на цілий тиждень, а якщо у робота щось там зіпсується, то він піде, поміняє ту зіпсовану деталь — і все! Як новий. А як він працює, ніхто навіть не питає, бо всі ж знають: робот виконує завдання згідно з програмою, тобто не гає даремно робочий час! Відпустки йому не треба, відгулів він не бере, у нього навіть дня народження немає у торгового сина!!!

policie jim přes soud zkonfiskuje majetek.

Ten vtipálek, který mi uřízl hlavu, musel prodat byt. Takto bojujeme se zločinem. Efektivně.“

Najednou zazvonil telefon. Byl to Olenin manžel Andrij. „Oleno,“ řekl, „jestli máme doma nějaké roboty, zbav se jich, prosím tě, než přijdu.“

„Jací roboti? O čem to mluvíš?“ podivila se Olena. „Ledaže bychom se zbavili našeho oblíbeného vysavače...“ „Nevím, co máš oblíbené ty...“ Andrij se odmlčel, jako by přemýšlel, jestli má opravdu vyložit všechny karty na stůl. „Ale máš pět minut.“

Petro naposledy cvaknul spouštěčem a odešel. Pokoj byl najednou tak prázdný a opuštěný. Ale ne na dlouho, za chvíli přišel Andrij.

„Všude, kam se podíváš, samí roboti!“ pronesl Andrij, ještě si ani nesundal kalhoty. „A hlavně, nic s tím nenaděláš! Já když onemocním, musím si vzít nemocenskou na celý týden. Ale když se robotovi něco porouchá, tak půjde, vymění si pokazenou součástku a je to! Je jako nový. A to jejich pracovní nasazení. Nikdo se dokonce ani na nic neptá, protože přece všichni vědí, že robot vykonává zadání podle plánu, takže zbytečně neplýtvá pracovní dobou! Dovolenou nepotřebuje, volno si nebere. Vždyť ani nemá narozeniny, sakra!!!“

Останні слова Андрій вигукнув майже істеричним фальцетом.

— Що там таке трапилося? — спитала Олена.

— Нічого. Мене всього лише звільнили з роботи. Начальство вирішило, що у нашому відділі з двох співробітників цілком вистачить і одного — робота: він один за двох упорається! Так йому ж ще й платні не треба ніякої — лише за амортизацію перераховуй у банк за частин і все!

— Ну, це теж чималенькі гроші. А ще я чула, його треба періодично підзаряджати від електромережі...

— Що ти чула? Що ти чула?! Ой, краще помовч! Шеф сказав, що я надто довго обідаю, а цей калькулятор може одночасно і підзаряджатися, і працювати! Взагалі, мені дали зрозуміти, що не сумніваються у моїх професійних здібностях, але давно хотіли скоротити штати, бо компанія переживає не найкращі часи. Замість себе шеф робота не посадить, це точно! На мені вирішили відігратися, волоцюги! Ох, я його спіймаю та викручу всі його кляті транзистори!

— Не засмучуйся так. Ти знов знайдеш роботу.

— А до того ми житимемо на сто гривень? Та за ці гроші можна купити хіба що чіп із російською мовою для нашого пілосмока!

Poslední slova Andrij vykřikl téměř hysterickým falzetem.

„Co se stalo?“ zeptala se Olena.

„Nic. Jenom mě vyhodili z práce. Vedení rozhodlo, že na našem oddělení stačí ze dvou pracovníků jeden. Robot. Sám zvládne práci pro dva! Taky nepotřebuje žádnou výplatu, stačí jenom platit bance náhradních dílů za amortizaci – a to je všechno!“

„No, ale to taky není málo. Ještě jsem slyšela, že se musí pravidelně dobíjet...“

„Cos slyšela? Cos slyšela?! Radši mlč! Šéf mi řekl, že moc dlouho obědvám a ta kalkulačka může zároveň pracovat a při tom se dobíjet! Zkrátka, dali mi na srozuměnou, že nepochybují o mých profesních kvalitách, ale už dávno chtěli snížit stavy, protože firma zažívá krušné časy. Místo sebe robota šéf neposadí, to je jasný! Tak se rozhodli mě vyhodit, darebáci! Až ho chytím, tak mu ukrotím všechny ty jeho zatracený tranzistory!“

„Nerozčiluj se tak. Zase si najdeš práci.“

„A do té doby budeme žít ze stovky hřiven? Za takový peníze si koupíme leda čip v ruštině do našeho vysavače!“

Розділ другий На східному фронті без змін

У 2116 році війна на українсько-російському кордоні все ще тривала, але про неї мало хто знав. До середини ХХІ сторіччя уряди обох країн вирішили, що людські жертви — надто велика ціна для продовження політичного тиску, тому все частіше на полі бою замість справжніх солдатів зустрічалися роботи. Спочатку це було дуже цікаво і викликало захоплення у преси. В районі Авдіївки та Пісків часто можна було побачити дрони із логотипами New York Times, Figaro або ж Corriere della Sera. Роботи-журналісти російських телеканалів були просто вмонтовані у корпуси танків та бомбардувальників, тому ніхто не знав точно, де вони працюють. Це було і дешевше, і дозволяло російським глядачам бачити більш відверту картинку бойових дій, що приємно лоскотало їм нерви та постачало нові теми для розмов, коли старі закінчувалися. Міністерство оборони Росії навіть продавало квитки охочим взяти участь у реальних боях танків-роботів. Але поступово вся ця військова екзотика набридла глядачам.

— Що це взагалі таке? — питав чоловік дружину у Тамбові, розглядаючи руїни на екрані.

— Це там знов щось вибухає в Україні, — відповідала вона.

Druhá kapitola Na východní frontě klid

V roce 2116 válka na ukrajinsko-ruské hranici stále ještě probíhala, ale málokdo o ní věděl. Do poloviny 21. století se vlády obou zemí rozhodly, že lidské oběti jsou příliš vysoká cena za pokračování v politickém tlaku. Proto bylo stále častěji možné vidět v boji roboty. Ze začátku to bylo velmi zajímavé a tisk tomu věnoval pozornost. V oblastech Avdijivky a Písků byly často k vidění drony s logy New York Times, Figaro nebo Corriere della Sera. Roboti-novináři ruských televizních stanic byli jednoduše namontováni k nádržím tanků a bombardérů, a proto nikdo s přesností nevěděl, kde pracují. Bylo to i levnější a ruští diváci mohli vidět opravdovější obraz bojových akcí, což je příjemně dráždilo a poskytovalo nová témata k hovoru, když už stará nebyla aktuální. Ruské ministerstvo obrany dokonce prodávalo vstupenky těm, kteří se chtěli zúčastnit opravdových bojů tanků-robotů. Ale postupně se divákům veškerá válečná exotika omrzela.

„Co to vlastně je?“ ptal se v Tambově manžel své ženy, když uviděl ruiny na obrazovce.

„To zase na Ukrajině něco vybuchuje,“ odpověděla.

— А чому?

— Я вже не пам'ятаю. Здається, ми програли їм Євробачення. Довелося щось захопити і десь розбомбити, а потім ми вже не змогли так все залишити.

— Але ж це дорого. Чому ми маємо за це платити?

— По-перше, платиш не ти, гроші йдуть з держбюджету, а по-друге, треба ж якось їм помститися.

— Ну, тоді добре, — погоджувався чоловік та перемикав канал на онлайн-шоу про сексуальні збочення.

Про війну тепер згадували зрідка. Лише тоді, коли один з російських роботів надто далеко запуслав свою ракету і вона влучала у село за лінією фронту, що спричиняло жертви серед населення. Цей інцидент одразу заминали і проголошували аварією на газогоні. Тактика приховування була єдино виправданою, бо інакше Україні довелося б відповідати на обстріли і ще більше загострювати конфлікт. Якщо ж ракета вибухала на російській території, то потрібно було б давати асиметричну відповідь. Звичай міністр закордонних справ у Москві відповідав прибічникам силового вирішення справи так: «Ви пропонуєте нам розпочати війну з Україною? Вбивати представників братнього народу? Ви просто збожеволіли!»

„A proč?“

„Já už si to nepamatuju. Zdá se, že jsme tehdy ve finále Eurovize prohráli s Ukrajinou. Tak jsme museli něco dobýt a rozbombardovat. Potom už to nešlo jen tak nechat.“

„To ale stojí peníze. Proč za to máme platit?“

„Za prvé, neplatíš za to ty, ale peníze jdou ze státního rozpočtu, a za druhé, musíme se jim přece nějak pomstít.“

„No, tak dobře,“ přitakal muž a přepnul na stanici s online show o sexuálních úchylnkách.

Na válku si teď vzpomněli jenom občas. Snad jenom tehdy, když jeden z ruských robotů vypustil svoji raketu příliš daleko a ta zasáhla vesnici za frontovou linií, což mělo za následek civilní oběti. Incident byl okamžitě zahlazen a bylo prohlášeno, že se jednalo o havárii plynovodu. Utajovací taktika byla zcela odůvodněná, protože jinak by Ukrajina na ostřelování musela reagovat, což by vedlo k eskalaci konfliktu. Pokud by raketa vybuchla na ruském území, bylo by nutné dát jednostrannou odpověď. Ministr zahraničních věcí v Moskvě obvykle odpovídal stoupencům násilného řešení konfliktu takto: „Radíte nám, abychom zahájili válku s Ukrajinou? Abychom zabíjeli představitele bratrského národa? Vy jste se úplně zbláznili!“

Найбільшою перевагою робітв було те, що вони не потребували кладовищ та складних церемоній поховання і вшанування пам'яті. Після того, як в них влучав снаряд або міна, вони просто лежали купою заліза, іржавіючи під сонцем та дощем. Таким чином війну можна було продовжувати без значних моральних втрат та занепаду духовного здоров'я нації.

В Україні та Росії існувало два погляди на те, як можна зупинити війну. У Кремлі вважали, що єдиною причиною її є непоступливість українського уряду, який не хоче виконувати всі умови Москви, які були простими та логічними. На початку війни російський уряд хотів для більш чіткого розуміння його позиції трішечки розбомбити декілька українських міст. Але з цього приводу виникли суперечки.

— Я гадаю, що ми могли би запустити одну ядерну ракету на Київ, — сказав російський прем'єр-міністр президенту.

— Це внесе додаткову ясність до порядку денного.

— А чи не посварить це нас із нашими європейськими партнерами? — запитав президент.

— Ми не можемо дозволити собі кожного разу оглядатися на їхню окрему думку! — наголосив прем'єр-міністр. — Ми ж суверенна держава.

— Керуючись міркуваннями гуманності та захисту прав людини,

Нейв'їтші вїходоу роботї було, же непотрїбовали грїбитови, слоїтїе смутїєні обрїады а уцтїєні памїткы. Потї, со же засїхл гранїт небу мїна, стїли се простїє грїмадоу шрїтоу, ктерїа под слунцєм а дїштїєм резівїєла. Так було моїнїє покрїаčovат ве вїлце без вїярзних морїлїних зтрїт а ўпадкду духовнїго здравїї нїроаду.

Na Ukrajinї a v Rusku existovaly dva nїzory na to, jak je moїnїє vїlku zastavit. V Kremle se domnїvali, že jedinou pїrїčinou vїlky je umїnїnїє vedenї ukrajinskї vlїdy, kterїa nechce plnit veїkerїє podmїnky Moskvy, pїrїtom takovїє jednoduchїє а logickїє. Na začїtku vїlky chtїєla ruskїa vlїda dїt nїajevo svou pozїcїi rozbombardovїnїm nїkolkїa ukrajinskїch mїst. Ale vznikly kvїlї tomu rozepїre.

„Pїredpoklїdїm, že bychom jednu jadernou raketu na Kyjev odpїlit mohli,“ řekl ruskїy pїremїєr prezidentovi.

„To dodїa jednїnїnї na srozumїtelnostї.“

„A nerozhїzїme sї to s naїmїmi evropskїmїmi partnery?“ zeptal se prezident.

„Nemїїžeme se pokaїždїє ohlїїzet na jejich potїreby!“ zdїraznil pїremїєr. „Jsme pїrečє suverїnnї stїt.“

„I kdybychom brali ohledy na humannost а ochranu lidskїch prїv, stej-

я би все ж таки зупинився на варіанті бомбардування Києва фугасними бомбами з напалмом.

— Ви маєте на увазі ці наші чудові фугасні бутерброди з напалмовою намазкою? — запитав прем'єр-міністр, який вже давно збирався йти обідати.

— Так-так, саме їх.

Врешті міркування гуманізму перемогли і навіть завдали страшного нищівного удару по самій концепції бомбардування. Міністерство оборони Росії запропонувало обережно обстрілювати українську територію із систем залпового вогню типу «Буратіно» та мінометів «Колобок». Йшлося не про сотні тисяч, а всього лише про десятки жертв. Українцям мав би сподобатися такий щедрий подарунок, якщо б вони чули про початкові ставки у цій грі.

В Україні спочатку хотіли домовитися з Росією про мирне вирішення конфлікту, але по дипломатичних каналах отримали повідомлення вкрай дивного змісту. Його суть полягала в тому, що ніякого міждержавного конфлікту, на думку Москви, не існує. «У той час, як в Україні триває громадянська війна, — йшлося у повідомленні, — ми не можемо її припинити, бо це означало б втручання у внутрішні справи іншої держави. Це ми вважаємо абсолютно неприпустимим.

нє bych zůstal u možnosti bombardovat Kyjev leteckými pumami s napalmem.“

„Máte na mysli naše jedinečné pumové sendviče s napalмовou pomazánkou?“ zeptal se premiér, který už se dávno chystal jít na oběd.

„Ano, ano, přesně ty.“

Nakonec humánní přístup zvítězil. Dokonce ušetrili ohromnou a zdrcující ránu samotné koncepci bombardování. Ruské ministerstvo obrany navrhlo opatrné ostřelování ukrajinského území raketometry TOS-1 a minometry typu Kolobok. Nešlo o stovky tisíc, ale jenom o desítky obětí. Kdyby Ukrajinci věděli, co bylo původně v sázce, byli by za takový štědrý dar jistě vděční.

Zpočátku se Ukrajina chtěla s Ruskem domluvit na mírovém řešení konfliktu, ale z diplomatických kruhů obdrželi zprávu s prapodivným obsahem, jejíž smysl spočíval v tom, že žádný mezistátní konflikt podle Moskvy neexistuje. „V době, kdy na Ukrajině probíhá občanská válka,“ zněl obsah sdělení, „ji zastavit nemůžeme, jelikož by to znamenalo zásah do vnitřních záležitostí jiného státu, což považujeme za naprosto nepřipustné.“

З іншого боку, ми не можемо заперечувати, що військова допомога російськомовним повстанцям знаходиться поза межами нашої зацікавленості. Ця війна є прекрасною можливістю для випробування нових технологій, які раніше перебували у арсеналі наших збройних сил у повній занедбаності. Якщо рушниця не стріляє — вона іржавіє. Хіба це не логічно? Тому ми насамперед просимо і навіть вимагаємо у наших українських партнерів логіки, яка врешті має повернути їх до реальності».

— Чи означає це, — спитав український президент у міністра оборони, — що вони не припинять стріляти по нас навіть, якщо ми здамося?

— Саме так, пане президенте. Вони стрілятимуть, щоб не іржавіла рушниця.

— Це я чув. Якщо на початку висить рушниця, то наприкінці вона має вистрілити.

— Та ні, то ви переплутали. Рушниця має вистрілити і на початку, і в середині, і наприкінці, і навіть в антракті. В ідеалі вона має пере-стріляти всіх акторів і глядачів.

Невідомо, що на це відповів президент, але перші українські роботи вирушили на фронт незабаром після цієї розмови. З тих пір вони утримували його лінію протягом десятків років.

Na druhé straně nemůžeme popřít, že by se vojenská pomoc ruskojazyčným povstalcům nacházela mimo náš zájem. Tato válka je skvělou příležitostí k vyzkoušení nových technologií, které dříve ležely ladem v arzenálu našich zbrojních sil. Ručnice reziví, když se z nich nestřílí. Není to snad logické? Proto nejdříve prosíme, dokonce požadujeme, aby naši ukrajinští partneři použili logiku, to je nakonec do reality musí vrátit.“

„Znamená to,“ zeptal se ukrajinský prezident ministra obrany, „že oni po nás nepřestanou střílet, ani když se vzdáme?“

„Přesně tak, pane prezidente. Budou střílet, aby jim nerezivěly zbraně.“

„To jsem někde slyšel. Když v prvním jednání na zdi *visí puška, musí se z ní ve třetím jednání vystřelit.*“

„Ale ne. To se pletete. Zbraň musí střílet jak na začátku, tak v polovině, tak i na konci, a dokonce i během přestávky. Ideálně musí zastřelit všechny herce i diváky.“

Není známo, co na to prezident odpověděl, ale zanedlouho po tomto rozhovoru odešli první ukrajinští roboti na frontu. Od těch dob drží ukrajinskou linii už celá desetiletí.

Олег Шинкаренко

Переклад: Тереза Хланьова

Кагарлик — фрагменти

27 200

Після огляду третьої башти ми зрозуміли, що це насправді багатоповерхівка, вікна якої закладені цеглою. Обухів розташований недалеко від столиці, тому тут були доволі високі ціни на житло при значно меншій вартості землі. На початку ХХІ сторіччя у місті побудували велику кількість висотних будинків, які потім здебільшого не були заселені. «Я читав одну статтю про облогу висоток в Києві — дуже захоплива історія! — почав Бірджір. — Тоді зубожілі громадяни утворювали напіввійськові загони для пошуків продуктів і грошей. Головною метою були мешканці багатоповерхівок, бо квартири там мали змогу купити люди заможні. Після руйнації системи банків вони зберігали гроші у себе вдома».

27 300

«Люди брали багатоповерхівки в облогу, а іноді навіть штурмували. Це змусило власників квартир утворювати загони самооборони, а самі будинки перетворювати на справжні фортеці. Фактично вони стали аналогами середньовічних замків. Обухівські будинки протри-

Oleh Šynkarenko

Překlad: Tereza Chlaňová

Kaharlyk — úryvky

27 200

Poté, co jsme si prohlédli třetí baštu, pochopili jsme, že ve skutečnosti se jedná o mnohapatrový dům, jehož okna byla vyplněná cihlami. Obuchiv se nachází nedaleko hlavního města, proto zde byly poměrně vysoké ceny za bydlení, přičemž hodnota pozemků byla daleko nižší. Na počátku 21. století ve městě postavili veliké množství výškových domů, které potom většinou nebyly obydlené. „Četl jsem jeden článek o obléhání mnohaposchodových domů v Kyjevě – velmi strhující příběh!“ začal Birgir. „Tehdy zbídačení občané vytvářeli polovojenské oddíly, které hledaly potraviny a peníze. Hlavním cílem byli obyvatelé mnohapatrových domů, protože pouze zámožní lidé si mohli dovolit koupit tyto byty. Po pádu bankovního systému schovávali peníze doma.“

27 300

„Lidé mnohaposchodové domy obléhali a někdy je dokonce i brali útokem. To donutilo majitele bytů vytvářet oddíly domobrany a samotné domy měnit na skutečné pevnosti. V podstatě se staly obdobou středověkých hradů. Obuchovské domy se udržely déle než všechny ostatní. Jejich obyvatelé

малися довше за всі інші. Їх мешканці створили всередині них певну субкультуру. На жаль, після капітуляції гарнізону, що охороняв ці висотки, нападники знищили всі артефакти, які мають для сучасних науковців високу цінність, але дещо зберіглося. Це розрізнені записи та фотографії, з яких ми можемо уявити собі, на що було схоже життя тих людей. Найбільш цікавою мені видається акумуляція «Квартира 85». Ми так називаємо мікромузеї, де зберігаються навіть запахи».

27 400 — Квартира 85 — 100

«Ще є багато хліба та пряників, а от із водою проблеми. Доведеться вночі пошукати по сусідніх квартирах. Багато води залишилося у туалетних бачках. Добре було би приготувати чай, але я не можу собі цього дозволити, бо дим буде помітно зовні. Я давно заклав усі вікна цеглою і визираю надвір іноді через щілини. Часто навкруги нікого не помітно. Кажуть, що там уже давно нікого й немає, і краще би мені звідси втекти, але я не вірю. Тільки-но вийдеш із під'їзду, одразу потрапиш у якусь халепу. Хто звідси вийшов — ніколи ще назад не повертався. Але де ж та облога, цікаво?»

27 500 — Квартира 85 — 200

«Я навчався у школі Малишка. Ми часто співали «Знову цвітуть

si uvnitř vytvořili určitou subkulturou. Bohužel, po kapitulaci posádky, která střežila tyto budovy, útočníci zničili všechny artefakty, které mají pro současné vědce vysokou hodnotu. Něco se však přece jen zachovalo. Ojedinelé záznamy a fotografie, z nichž si můžeme odvodit, jaký byl život oněch lidí. Nejzajímavější se mi zdá akumulace „Byt 85“. Nazýváme tak mikromuzea, kde se dochovaly dokonce i pachy.“

27 400 — Byt 85 — 100

„Je ještě dost chleba a perníků, ale s vodou jsou problémy. Bude třeba nějakou hledat v noci po sousedních bytech. Hodně vody zbylo v záchodových nádržkách. Bylo by dobré udělat si čaj, ale nemůžu si to dovolit, protože kouř bude zvenčí vidět. Dávno jsem zadělal všechna okna cihlami, ven se někdy dívám skrze škvíry. Často kolem domu není nikoho vidět. Říká se, že tam už dávno nikdo není, raději bych odsud měl utéct, ale já tomu nevěřím. Jen co vyjdeš dolů před dům, hned se dostaneš do nějakých potíží. Kdo odsud vyšel, nikdy se ještě zpět nevrátil. Zajímalo by mě, kde jsou všichni ti obléhatelé?“

27 500 — Byt 85 — 200

„Chodil jsem do školy Andrije Malyška. Často jsme zpívali „Opět kvetou

каштани, хвиля дніпровська б'є...». Мене це лякало. Хвиля б'є боляче, можливо, травмує, а каштани цвітуть, не звертаючи на це жодної уваги. Є в цьому щось холодне та жорстоке. Така вражаюча байдужість рослин і взагалі природи до катастрофи, яка спіткала людство. Я впевнений, що ці каштани безсоромно цвітуть навіть і зараз. І ця мелодія, схожа на погребний марш. Від неї на очі навертаються сльози. Я визирнув надвір. Там декілька самотніх дерев шкребли своїми гострими гілками холодне повітря. На багато кілометрів у далину — жодної людини. Мабуть, вони ховаються, коли я виглядаю».

27 600 — Квартира 85 — 300

«Іноді у мене виникає відчуття, ніби я — напівзасохла рослина на підвіконні. Це самообман, з яким потрібно активно боротися. При перших ознаках цього дивного відчуття я вибігаю з квартири та починаю несамовито носитися сходами з четвертого по двадцять шостий поверх. Нижче спускатися небезпечно. Десь на третьому колі відчуття рослини змінюється на відчуття тварини. Білки у колесі або ж мавпи у клітці. Це покращення стану, безперечно, викликає біг. Якщо довго бігати, то починаєш усвідомлювати вражаючі речі. Наприклад, раніше я був впевнений — кожен бігун має кудись добігти, але тепер ясно, що

kaštany, dněperské vlny se vzdouvají...“ Lekalo mě to. Vlna se divoce vzdouvá, je hrozivá a kaštany si kvetou a vůbec si toho nevšímají. Je v tom něco chladného a krutého. Taková překvapivá lhostejnost rostlin a vůbec celé přírody vůči katastrofě, která postihla lidstvo. Jsem si jist, že ty kaštany bez skrupulí kvetou dokonce i teď. A ta melodie je podobná pohřebnímu pochodu. Když ji člověk slyší, v očích se objevují slzy. Podíval jsem se ven. Několik osamělých stromů škrábalo svými ostrými větvemi chladný vzduch. Několik kilometrů široko daleko nebyl žádný člověk. Asi se schovávají, když vyhlížím ven“.

27 600 — Byt 85 — 300

„Někdy mám dojem, jako bych byl napůl uschlá rostlina na okenním parapetu. Je to sebeklam, s nímž je třeba aktivně bojovat. Při prvních příznacích tohoto divného pocitu vybíhám z bytu a začínám zuřivě běhat po schodech z pátého do sedmadvacátého patra. Sestupovat níže je nebezpečné. Zhruba při třetím kolečku se pocit rostliny mění na pocit zvířete. Veverky v kole nebo opice v kleci. Právě běh nesporně vyvolává také véto zlepšení stavu. Pokud člověk dlouho běhá, začíná si uvědomovat překvapivé věci. Například, dříve jsem byl přesvědčený, že každý běžec by měl někam doběhnout, ale nyní je zřejmé, že to vlastně vůbec není nut-

це взагалі необов'язково. Скрізь — одне й те саме. Навіщо тоді?»

27 700

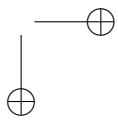
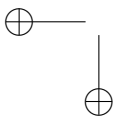
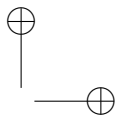
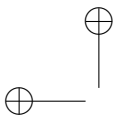
«А що сталося з ним?» — спитав я Бірджира. — «Його мумія зберігається у музеї в Копенгагені. Широкому загалу він більше відомий під іменем «Обухівський бігун». Невідомо, чому саме він залишився всередині третьої башти, коли її покинули всі мешканці. Насправді, небезпека погромів була сильно перебільшена. Більшість заможних городян просто розійшлися по селах. Я гадаю, він так тримався за свою квартиру тому, що просто не мислив себе поза межами будинку. Деякі психологи називають це «Синдромом черепахи», але в цьому терміні більше поезії ніж суттєвого змісту. Жодна черепаха не здатна бігати всередині свого панцира, і навіть бігаючи черепаха уявити собі важко.»

né. Všude je to nachlup stejné. Proč tedy?»

27 700

„A co se s ním stalo?“ zeptal jsem se Birgira. „Jeho mumie je uchována v muzeu v Kodani. Široké veřejnosti je více znám pod jménem ‚Obuchovský běžec‘. Není známo, proč právě on zůstal uvnitř třetí bašty, když ji opustili všichni obyvatelé. Ve skutečnosti se nebezpečí pogromů značně zveličovalo. Většina zámožných obyvatel města se jednoduše rozptýlila po vesnicích. Zdá se mi, že se tak držel svého bytu, neboť si jednoduše sám sebe neuměl představit mimo dům. Někteří psychologové tomu říkají ‚syndrom želvy‘, ale v tom termínu je víc poezie než podstatného smyslu. Žádná želva nemůže běhat uvnitř svého krunýře a stejně tak je těžké představit si běžící želvu.“

Те, що не увійшло до минулорічного Збірника

Теодозія Зарівна

Переклад: Петра Кочишова

Зупинка

Я начиталася середньоазійських класиків і запросто говорю під настрій їхнім красивим вензлюватим і витіюватим штилем, і хоч цю літературу я обожаювала, але слово фарсист з недавнього часу вимовляю з притиском: воно мені нагадує щось фарисейське і фарсове. Усе це, як до жодного іншого чоловіка, підходило до мого давнього приятеля, котрого я знала літ так з десять і який викладав у нашому університеті один із спецкурсів, а у вільний від роботи час вивчав фарсі, інфікувавши й мене. Ми разом починали тут працювати. Він розлучився тоді з дружиною і всі думали, що через мене. Може, саме так і було, проте певності я не мала. Наша історія затяглася, і хоч він якось сказав, що хоче старітися лишень зі мною, однак не поспішав робити якісь вчинки (а любов, згодьтеся, це перш за все вчинки, а не словесні потоки і досконала пластика), тим паче думати про дітей, яких мені ще треба було народити, а терміни, відведені для цього, катастрофічно швидко минали. Я почала панікувати, але боялася щось зіпсувати необережними примусовими діями, тож просто гарячково рахувала

Teodozija Zarivna

Překlad: Petra Kočišová

Zastávka

Klasiků Středního východu jsem se něco načetla, a pokud na to mám náladu, mluvím stejně květnatě a vytríbeně jako oni. I když jsem tu literaturu zbožňovala, slovo „perštinář“ odnědvá na vyslovuji s důrazem – připomíná mi pokrytectví a parodii. Na nikoho jiného ta slova nepasovala tak jako na mého dlouholetého přítele. Zнала jsem ho asi deset let, přednášel na naší univerzitě jeden volitelný předmět, ve volných chvílích se učil persky a mě tím také nakazil. Oba jsme tu začínali pracovat ve stejnou dobu. Tehdy se rozvedl se ženou a všichni si mysleli, že je to kvůli mně. Možná, že tomu tak bylo, ale jistá jsem si nebyla. Náš společný příběh se zkomplikoval, on sice řekl, že chce stárnout jen se mnou, ale nějak se neměl k činům (a řekněte sami, láska, to jsou zejména činy a ne proudy slov nebo vnější dokonalost), natož aby přemýšlel o dětech, které jsem ještě potřebovala přivést na svět, a čas k tomu určený strašlivě rychle utíkal. Začala jsem panikařit, ale bála jsem se něco pokazit neuváženým nátlakem. Proto jsem jen horečně počítala vteřiny, jež braly zaslve stejně bleskově jako moje naděje uspořádat si život podle nejjednoduššího zákona: manžel–děti–kostel (v mém případě katedra nebo

секунди, які минали блискавично, як і мої надії влаштувати своє життя за найпростішими законами: чоловік–діти–церква (тут кафедра чи робота) і, якщо пощастить, дачна ділянка із барвистим квітником від травня до листопада; і хоч я читала Юнга і Сімона де Бовуар, а також все те, що йде в пакеті для сучасної молодії викладачки, котра щось там пописує, мрії мої були прості і невибагливі, і я їх не соромилася.

Коли на кафедрі взяли нову асистентку, майже ніхто не звернув на неї увагу. Вона носила доволі безбарвний одяг і могла би бути резидентом найвпливовішої розвідки світу, якби ми займалися новітньою зброєю. Тож я не звернула теж. Вона була тиха, слухняна і соромлива. Усі прорахунки їй наперед вибачалися, бо що з неї, такої недосвідченої та юної, візьмеш. Наше життя від цього не змінилось і текло собі старим штибом місяців так із шість. Мій приятель почав вести якісь курси у недалекому обласному місті і, природньо, під ніж пішли спільні вихідні — єдина можливість побути удвох у дівочькій маленькій гостинці чи у його тісній квартирці. А так як моя бабуся і мама були свого часу професорськими дружинами, я часто жартувала, що естафетна паличка не обминула і мене, як і недільні торти, котрими обов'язково вшановувалась значимість персони чоловіка у нашому роду. Я бігала на

праці) а když budu mít štěstí, také zahrádka na chatě s pestrobarevnou květinovou zahrádkou od května do listopadu. Přestože jsem četla Junga i Simone de Beauvoir a stejně tak všechno, co by měla přečíst současná mladá přednášející, která čas od času sama něco napíše, moje sny byly prosté a skromné a nestyděla jsem se za ně.

Když na katedru přijali novou asistentku, téměř nikdo jí nevěnoval pozornost. Nosila dosti nevýrazné oblečení, a kdybychom se zabývali nejnovějšími zbraněmi, mohla by klidně být agentem nejvlivnější světové rozvědky. Tak jsem si jí nevšímala ani já. Byla tichá, poslušná a plachá. Všechny chyby jí byly už předem odpuštěny, protože co si vezmeš na takové mladé a nezkušené dívce. Náš život se tím nijak nezměnil a pokračoval v zajetých kolejích asi šest měsíců. Můj přítel začal vést jakési kurzy v nedalekém krajském městě a jako první musely přirozeně ustoupit společné víkendy – jediná možnost, jak spolu strávit čas v maličké dívčí garsonce nebo v jeho těsném bytěčku. A tak jako moje babička i matka byly svého času profesorskými manželkami, často jsem žertovala, že štafetový kolík neminul ani mě, stejně tak jako nedělní dorty, jimiž se v naší rodině povinně uctíval význam mužů. Běhala jsem mezi prací a nekonečnými přivýdělkami, za něž platili čím dál míň a bez skrupulí

роботу їй на безконечні підробітки, на яких все менше і менше платили, безсовісно забираючи мої гроші у власні кишені, ця біганина поволі втрачала смисл, бо в країні, де кожен другий, якщо не кожен, нараз став злодієм і вимагачем грошей, всіяка діяльність стає абсурдною, особливо така, як моя. У несподівано звільненні вихідні я почала вчити італійську (не могла забути пейзажів, котрі проскочила у недавній туристичній подорожі, а ті краєвиди, що хвилювали не лише Данте, а з ним ще цілу когорту безсмертних, вже аж тут, серед осіннього і мокрого міста мене наздоганяли і не відставали, чіпкі і яскраві, мов списані на кіноплівці і вживлені у свідомість), а так як мови мені давалися легко, то зовсім швидко я могла читати того ж Данте в оригіналі, що хоч трохи поліпшувало моє самопочуття.

І ось серед такої щільної діяльності, котра не давала мені отямитися і почати щось змінювати, майже запізнаючись на пару (я цього року ледве тут втрималась, бо поставила трійку дочці завкафедри із головного корпусу, і так дуже завищивши оцінку її знань, їй затялася не виправити, то курс моєї підопічної написав петицію до ректора, аби мене зняти з викладання як неконтатну, грубу і несправедливу, отже нині я переборювала добрячу порцію нудоти, аби змусити себе увійти

si strkali moje peníze do vlastních kapes. To pobíhání sem a tam postupně ztrácelo smysl, jelikož v zemi, kde se každý druhý, pokud ne úplně každý člověk najednou stal zlodějem a vyděračem, se jakákoliv aktivita stává absurdní, zvláště taková jako ta moje. O nečekaně volných víkendech jsem se začala učit italsky (nemohla jsem zapomenout na krajinu, která se mi rychle mihla před očima během nedávné turistické cesty, a ta panoramata, jež vzrušovala nejen Danta, ale s ním i celou kohortu nesmrtných, mě dostihla až tady, uprostřed vlhkého podzemního města, a neměla mi z hlavy – byla tak zřetelná a jasná, jako by je někdo nafilmoval a přenesl do vědomí). A protože se mi jazyky vždycky učily lehce, celkem rychle jsem mohla číst zmíněného Danta v originále, což mi alespoň trochu zvedalo sebevědomí.

A právě uprostřed takového shonu, který mi nedovoloval vzpamatovat se a začít něco měnit, když už to vypadalo, že přijdu pozdě na hodinu (letos jsem se na univerzitě sotva udržela, protože jsem dala trojku dceři vedoucího katedry z hlavní budovy – už tak jsem její znalosti hodně nadsadila – a zařekla jsem se, že jí známku nezlepším; kvůli tomu ročník mojí svěřenkyně napsal petici rektorovi, aby mě „suspendoval“ jako neosobní, hrubou a nespravedlivou osobu, takže teď se mi žaludek obracel naruby při představě, že se

в аудиторію, де чекає тебе з двадцять юних брехунів і не було на те ради), я наче спіткнулась об вираз нової асистентки. Вона дивилася на мене, як сказав би мій колишній диригент хору Богдан Петрів, на усмішці, але внутрішній, саме такого співу вимагав від нас славетний маестро. Жоден м'яз не здригався, але вона, та усмішка, пробивалася крізь шкіру, як м'яке світло крізь шовковий абажур. Однак я її тоді не змогла ані розшифрувати, ані відгадати. Вона просто на якийсь час вскочила у мою свідомість, наче камінець у чобіток, і час від часу нагадувала про себе, аж доки я недільного підвечір'я не опинилася на тісній і захаращеній тролейбусній зупинці, стиснутій з трьох боків торговими кіосками і вивершеній невеликим Монбланом сміття, котре переповнило урну перед лавкою для сидіння.

І от стою я на зупинці у своєму кашеміровому пальті за п'ятсот доларів кольору кави з молоком і раптом бачу, як у передньому вікні дивиться на мене хтось із тією ж вокальною усміщечкою. Машина проїжджає, а я стою закама'яніло, стою так довго-предовго — второпність свою до життя прикликаю. І раптом так повільно, ніби з-під землі, до мене доходить — це ж його асистентка на мене щойно дивилася. Із його ж машини. Ще встигаю глянути вбік і при недалекому світлофорі

буду muset přinutit vejít do posluchárny, kde mě čekala dvacítká mladých lhářů, s čímž jsem nemohla nic dělat), málem jsem zakopla o výraz obličeje nové asistentky. Dívala se na mě, jak by řekl můj bývalý sbormistr Bohdan Petřiv, s úsměvem, ale s vnitřním – právě takový zpěv od nás požadoval slovatný mistr. Ani sval ve tváři se jí nepohnul, ale ten úsměv pronikal pokožkou jako jemné světlo hedvábným stínidlem lampy. Tehdy jsem ho ovšem nebyla schopná ani rozluštit, ani si ho vyložit. Prostě mi na nějakou dobu skočil do hlavy jako kamínek do boty a čas od času se připomínal, až dokud jsem se v nedělní podvečer neocitla na úzké a přeplněné zastávce trolejbusu, sevřené ze tří stran stánky trhovců a zvýrazněné nevelkým Mont Blancem odpadků přetékajících z koše před lavičkou.

Stojím tedy na zastávce ve svém kašmírovém kabátě barvy bílé kávy za pět set dolarů a náhle vidím, jak se na mě z předního okna kdosi dívá s tímž vnitřním úsměvem pěvců. Automobil projíždí okolo a já stojím jako zkamenělá, stojím tak velice dlouho – znovu mobilizuji svůj důvtip. A vtom mi to pomalu, jako by ta informace putovala z podzemí, došlo – to se na mě právě dívala jeho asistentka. A k tomu z jeho auta. Ještě se stíhám podívat do strany a u nedalekého semaforu pohledem doháním vínovou

наздоганяю поглядом майже десять років як рідну вишневу «Ладу», що провихляла кільканадцять метрів і стала так само, як і я, перепинена червоним світлом життя. І раптом вся зупинка порснула до стіни найближчої будівлі — то гнався, ще здалеку гучно і по ідеальній прямій через усі наші національні ями та видовбини у колишній бруківці, якийсь чорний і величезний джип, а калабані ж у заглибинах, виповнені недавнім дощем, були схожі на невеликі, проте доволі застрашливі озерця і підступали до самого краю. Одна лиш я, вражена попередньою картинкою, яка ще палахкотіла на екрані моєї свідомості, не змогла навіть одним краєм ока помітити оте страховисько, що перло дорогою, не зважаючи ані на жваву вервицю менш-більш притомних машин, ані на зустрічний рух і, ясна річ, на людей, природньо, виливши на мене найближчу калюжу. Довго стою і ще довше приходжу до пам'яті. Вся переповнена зупинка витріщилася на мене, дехто навіть зі співчуттям. Зрештою, пробую кудись рухнутися, здається в іншу сторону.

Паскуди! Ох же ж і паскуди! — гарячково думаю практично вголос повторюючи ці слова, як мантру, і йдучи вперед, мов півень з відрубаною головою. Мене жене якась невідома сила, дуже можливо, ненависть. — Всі сучиська — і мої

Ladu, téměř deset let důvěrně známou, která se dokolébala o několik desítek metrů dál a pak jí život, stejně jako mně, ukázal červenou. Naráz se celá zastávka rozprchla ke zdi nejbližší budovy – už zdaleka slyšitelně a přímo sem se přes všechny naše národní jámy a výmoly v bývalé dlažbě hnal jakýsi velikánský černý džíp. Kaluže v prohlubních vyplněných nedávným deštěm se podobaly nevelkým, ale hrozivým jezírkům a sahaly k samé krajnici. Jen já sama, zasažená předchozím obrazem, jenž ještě zářil na plátně mého vědomí, jsem si ani koutkem oka ne všimla té obludy, která se valila po silnici, nebrala ohled ani na čilý ruch víceméně rozumných automobilů, ani na provoz v opačném směru a pochopitelně ani na lidi, a přitom na mě samozřejmě vystríkla celou nejbližší louží. Dlouho stojím a ještě déle přicházím k sobě. Celá přeplněná zastávka na mě hledí s vytřeštěnými očima, někdo dokonce i soucitně. Konečně se snažím někam se pohnout, asi jiným směrem.

„Hovada! To jsou ale hovada!“ hořečně přemítám, skoro nahlas opakuji ta slova jako mantru a jdu kupředu jako kohout s useknutou hlavou. Žene mě nějaká neznámá síla, dost možná je to nenávisť. Všichni jsou grázlové, i mí drazí nápadníci-záletníci i zloději

дорогі залицяльники, і владенні злодюги, і покірне маломовне бидло, що, ледве переставляючи ноги, плететься з роботи. Тільки паскуди здобувають світ, ця мішанка хитрості, підлості і зловтіхи, цей сплав неправди і танка з розпеченими гусеницями, тріумфу статі, мішка видурених грошей і безмежності бажань. Боже, скажи, що це не так і зміцни мою віру, бо потвори завоюють твій простір.

Але Бог мовчав, машини безугавно гули і викидали зі своїх металевих шлунків якісь смердючі гази, а я йшла і була начинена пекучою образою такої сили, що якби у той момент прокляла свого фарсиста, то він би вже не жив, але я не проклинала, бо не було кого — він для мене і так вже не жив.

На котрійсь із зустрічних зупинок втрамбовуюся в маршрутку. Моє брудне пальто служить мені оберегом, всі бояться до нього прилутитися. Якась проява репегує:

— Кто в такой одежде в машину садится к порядочным людям. — Я звірю, так наче сама оце щойно викупалася у багнюці з ласки на потіху і хочу до неї наблизитись:

— Клоуз йо блек мауз — загрозило кажу їй, пробираючись ближче, і товста дівчиця із червоно вифарбованим волоссям виявляє чудеса маневру, втискуючись кудись туди, де крім цементу людських навіки спресованих тіл нічого не існує:

u vlády i poddajná ovce, která se mlčky plouží z práce a sotva přitom plete nohama. Svět patří jen grázlům, té slitině vychytralosti, zákeřnosti a škodolibosti, těm prolhancům, kteří jdou za svým jako tank, té sloučenině ženských předností, měšce vymámených peněz a neomezených přání. Bože, řekni, že to tak není, a posil mou víru, protože ty zrůdy ovládnou i prostor určený tobě.

Ale Bůh mlčel, auta bez přestání rachotila a vypouštěla ze svých kovových bachorů nějaké páchnoucí plyny. Já jsem však šla a naplňoval mě tak silně palčivý pocit urážky, že kdybych v té chvíli svého perštináře proklela, už by nežil. Ovšem já jsem neproklínala, jelikož nebylo koho — on už pro mě i tak zemřel.

Na některé ze zastávek po cestě se snažím nacpat do maršrutky. Špinavý kabát mi slouží jako štít, všichni se bojí přitisknout se k němu. Nějaká nána křičí:

„No podívejte, ona si v takovejch šatech sedá do auta ke slušnejm lidem.“ Běsním, ona si snad myslí, že jsem se právě vykoupala v bahně pro svoje potěšení a chci se k ní přiblížit:

„Close your black mouth,“ říkám jí výhružně a prodírám se blíž. Tlustá dívčina s vlasy nabarvenými načerveno předvádí neuvěřitelný manévr, když se tiskne někam tam, kde neexistuje nic než navěky slisovaná lidská těla.

— Она еще рот открывает, мало-хольная.

— Я тобі зараз покажу малохольну. — Але спиняюся, бо високий молодик замість дівиці опиняється на моєму шляху, а він мені нічого сном духом не винен.

Через годину виходжу в селі. Раптом у кошлатій півтемряві старого цегляного облупленого накриття автобусної зупинки щось заворушилося і я скрикую: якась стара у купі лахів. Господи, ну і злякалася:

— От жаба — лаюся вголос, і раптом знайомий голос вдруге за день ледь не спричиняє мені інфаркту:

— Це ти, Вірочко?

— Мамо, — видавлюю, а ноги підгинаються, — що ти тут робиш серед ночі і людей страшиш?

— На всяк випадок тебе чекаю.

— На який ще випадок отут сидіти на краю світа у неділю ввечері, коли у мене в понеділок пари. Та ж це небезпечно.

— Кому я там потрібна...

— І давно ти так сидиш?

— То під настрої, аби пройти-ся...

— Знайшла куди проходитися.

Господи, дай мені сили не розридатися. Це прокляте життя, ця проклята країна, цей кимось проклятий віками народ. Кажу так люто, ніби він мені чужий і я потрапила сюди випадково.

„Та bláznivá si na mě ještě otvára pusu.“

„Já ti dám bláznivou.“ Ale zastavuji se, protože mi místo dívčiny do cesty přišel vysoký mladík, který na situaci nemá ani nejmenší podíl viny.

Za hodinu vystupuji na vesnici. Náhle se v přítmí starého oprýskaného cihlového přístřešku autobusové zastávky něco pohnulo a já vykřiknu: jakási stařena v hromadě hadrů. Bože, to jsem se lekla:

„No do prkýnka,“ nadávám nahlas a vtom mi známý hlas podruhé za ten den div nepřivodí infarkt:

„To jsi ty, Věruško?“

„Mami,“ mluvím přiškrčeně a nohy se mi podlamují: „co tu děláš a proč tu uprostřed noci strašíš lidi?“

„Pro jistotu na tebe čekám.“

„Nevím, proč sedíš tady na kraji světa v neděli večer, když v pondělí učím. A je to nebezpečné.“

„Však bych nikomu nechyběla...“

„A sedíš tu dlouho?“

„Zachtělo se mi projít se.“

„To sis tedy vybrala místo k procházce.“

Bože, dej mi sílu, abych se nerozbrečela nahlas. Prokletý život, prokletá země, kýmisi už celou věčnost prokletý národ. Říkám to tak zlostně, jako by pro mě byl cizí, jako bych se tu ocitla náhodou.

Мама йде у об'ємній куртці з гуманітарки, трохи більшій, аніж треба, у пластикових чунях із теплою підкладкою всередині, вже злегка тягнучи ноги по роздубаному асфальту — тротуарів тут нема і ніколи не було. Може через те час від часу хтось гине на цій дорозі від п'яних гонщиків. Тепер тут ходить виключно приватний транспорт — від велосипедів до маршрутних автобусів, в тому числі і великих. Правила дорожнього руху для них писані вуглем у коминах або вилами по гарячій воді, так каже моя мама.

І хто би то здогадався, що колись моя мама ходила у чорному капелюшку і на високих підборах, і що її тато, а мій дід, відомий математик, заgrimить у далеке заслання, сказавши жартома якусь дурницю про ще більш дурне чергове розпорядження на кафедрі: Ну нащо цей мотлох впроваджувати у темплан, хіба від його відсутності радянська влада завалиться? Коли на таку мову всі вийдуть із кімнати під різними приводами і без них, він оторопіє і в повній тиші вже зрозуміє, що дав можливість усім своїм заздрісникам і недругам поправити справедливість. Ще тієї ж ночі за ним прийдуть кілька людей у формі і візьмуть на бесіду, а ще коли знайдуть на дні древньої шафи чимало давніх родинних, і теж професорських, книг з історії, ще правдивої,

Máma má na sobě velikou bundu z druhé ruky, trochu větší, než by bylo třeba, gumové galoše s teplou vložkou uvnitř, už jen pomalu vleče nohy po rozbitém asfaltu – chodníky tu nejsou a nikdy nebyly. Možná kvůli tomu na té silnici čas od času někdo zemře pod koly opilých závodníků. Teď tu jezdí výhradně osobní doprava od jízdních kol až po linkové autobusy včetně těch velkých. Pravidla silničního provozu jsou pro ně jako psaná do mraků nebo černou křídou do komína, jak říká moje máma.

Kdo by tušil, že moje máma kdysi chodila v černém kloboučku a na vysokých podpatcích a že její otec a můj děda, známý matematik, se ocitl v dalekém vyhnanství, když předtím v žertu řekl nějakou hloupost o ještě hloupějším nařízení vydaném na katedře: no k čemu takovou nepotřebnost zavádět do osnov, copak se bez ní sovětská vláda zhroutí? Když po těch slovech všichni vyšli z různých důvodů i bez nich z místnosti, on zkoprněl a v naprostém tichu už pochopil, že dal všem závistivcům a nepřátelům možnost napravit spravedlnost. Ještě téže noci za ním přijelo několik uniformovaných mužů a vzali ho k výslechu, ale když navíc našli na dně starodávné skříně mnoho dávných rodných, ale i profesorových knih o historii – ještě pravdivé, ne soudobé (ležely tam jako staré zlaté odlitky a voněly minulostí,

а не теперішньої (вони лежали там, мов старі золоті злитки, і пахли минулим часом, ромовою бабою з медом, вигуками гувернанток, щебетом молодших сестер у рожевих маркізетових платтячках, піснями Лисенка у супроводі фортепіано — на його крещендо у батька завжди сльозилися очі), то вже не було ради. Він потім згадував і згадував, мовби випадав у прірву зупиненого часу аж до тих меж, коли історія свистала над його головою на шаленій швидкості, і мати легенько перемикала ці часи якимось звуком — чайника чи чашки, окликом чи шерхотом сторінок:

— Маркіянчику, ти забув про чай...

— Та ні, Лізонько, я лиш трошки відабстрагуюся від цього колективного триумфу...

— Т-с-с-с, діти почують...

— Діти щасливі. Хай тішаться, доки є ще час. Невідомо, коли весь виб'є.

— Свят-свят-свят, що ти таке говориш...

Час вибив невдовзі. І вже потім він теж бив навідліг з періодичністю у двадцять років. Діда відправили до Сибіру як шпигуна — професори математики ставали немодними. Рахувати тепер знали лишень до десяти, а більше рахували лишень судові трійки, ті могли дати і двадцять п'ять, а то й довічне, що означало розстріл. Математика стала простою, червоною на колір

rumovou bábovkou s medem, výkřiky guvernantek, štěbetáním mladších sester v růžových šatičkách z mušelinu, Lysenkovými písněmi s klavírním doprovodem — při jeho crescendu se otcí vždy zalévaly oči slzami), nebylo mu už pomoci. Později na to stále vzpomínal, jako by se přitom pohroužil do propasti, kde se zastavil čas, až do té míry, že mu dějiny svištěly nad hlavou šílenou rychlostí, a matka ho v takových chvílích lehounce odváděla jinam nějakým zvukem — konvice nebo šálku, výkřikem nebo šustěním stránek:

„Markijanku, zapomněl jsi na čaj...“

„Ale ne, Lízinko, jen trochu unikám před tím vítězstvím lidu...“

„Psst, děti nás uslyší...“

„Děti jsou šťastné. Ať se veselí, dokud je čas. Nevíme, kdy nám odzvoní hrana.“

„Pro Boha živého, co to povídáš...“

A zvony na sebe nenechaly dlouho čekat. Odbíjely své špatné zprávy znovu a znovu celých dvacet let. Dědu poslali na Sibiř za špionáž — profesori matematiky vycházeli z módy. Teď uměli počítat jen do deseti a s většími čísly operovaly pouze „soudní trojky“, ty mohly dát i dvacet pět let a dokonce doživotí, což znamenalo trest smrti zastřelením. Matematika byla prostá, rudá a slaná, protože pořádně nasákla

і солоною на смак, бо добряче вимоченою у інтелігентській крові. Маючи такий життєпис, можна було навіки прикусити язик, але якісь дрібниці ніколи в житті ще ніхто не врахував. Бо дрібниці — і є доля.

Поки дід зборював сибірські сніги, з яких він так ніколи і не повернувся, його кохана Лізонька не збиралася чекати поки прийдуть і за нею, вхопила дітей, пару клуночків і гайнула у далеке село і за невелику мзду червоним чиновникам змінила прізвище. Тож моя мама, тоді ще дівчинка, одразу стала селянською дитиною, навчилася пасти кіз, сапати картоплю і назавжди забула про улюблене фортепіано. А підрісши вступила до агрошколи, вийшла заміж за сільського вчителя німецької і пропадала від ночі до ночі на полях з буряками та пшеницями. Вчитель повторив подвиг тестя, бо пішов іще вчитися до аспірантури. Потім лишився в інституті і все збирався забрати матір за собою, однак не встиг, і це її врятувало, за якийсь виступ перед концертом у переповненій залі, здається на вчорі Шевченка, його забрав воронок і він повернувся додому лишень через п'ять років. Хто там йому що відбивав, але він кашляв-кашляв, кашляв-кашляв, а тоді враз впав і ніхто до нього не встиг ані прийти, ані приїхати. Це пекло мене донині — бо нині він би жив. Нині можна з усім дати раду, бодай згрубша. Ни-

крві інтелігенце. S takovým životopisem mohl člověk už navěky držet jazyk za zuby, ale s některými drobnostmi nikdo nikdy nepočítal. Neboť právě drobnosti tvoří lidský osud.

Zatímco děda bojoval se sibiřskými sněhy a už se odtamtud nikdy nevrátil, jeho milovaná Lízinka nehdlnala čekat, až si přijdou i pro ni, popadla děti, několik ranců, vyrazila do vzdálené vesnice a za nevelký úplatek rudým činovníkům dosáhla změny příjmení. Tak se tedy z její matky, tehdy ještě holčičky, najednou stalo vesnické dítě, naučila se pást kozy, okopávat brambory a navždy zapoměla na svůj milovaný klavír. A když povyroستla, začala studovat zemědělskou školu, provdala se za vesnického učitele němčiny a svůj život den za dnem promrhávala na polích řepy a pšenice. Učitel zopakoval hrdinský čin svého tchána, protože se zapsal ještě do doktorského studia. Pak zůstal na fakultě a už se chystal vzít matku k sobě, nicméně nestihl to, což ji zachránilo. Kvůli jakémusi projevu před koncertem v přeplněném sále, tuším na Ševčenkově večeru, ho sebral černý anton a domů se vrátil až za pět let. Kdoví, kdo mu jak ublížil, ale stále kašlal, až jednou spadl a nikdo k němu nestihl ani přijít, ani přijet. To mě dopalovalo doteď – protože teď by žil. Teď je možné se vším si poradit, aspoň zhruba. Teď bych nedopustila, aby zemřel. Ty naše promarněné možnosti a ty naše zmařené lidské osudy, které

ні я би йому не дала пропасти. І ці змарновані наші можливості, і ці змарновані наші люди, до яких ніколи не було жодного, окрім грубого корисливого інтересу, так часто не давали мені спати, що фарсист з усіма його таємними асистентками — був просто квіточкою у дикому полі наших пейзажів. Тож моя мама, природньо, ніколи більше не сіла за фортепіано, я думаю, вона не сіла б навіть, якби воно було. Бо кому тут її слухати. Оце велике майбутнє, яке пророкувала їй вчителька, близька родичка Миколи Лисенка, розтануло, як літня хмарка, лишилися лиш як дисонанс тонкі і довгі пальці, колюча згадка і незрозумілий рудимент: у хвилину чергової задуми автоматично програвали на дерев'яній дошці стола давні гами і пасажі із несподіваною для провінційного агронома швидкістю. Із такою ж швидкістю пролетіли роки. І ця стара беззуба спотворена постать із крючкуватими худими пальцями і запалим ротом — це та панночка, що заплатила за життя таку помірну ціну, це моя мама. Мене затоплює ненависть. До тих, хто засудив мого діда, хто зламав життя моєму татові. В іншій країні вони б жили довго і щасливо.

Боже, де я опинилася! Я дивилася на них усіх у цьому моєму (лишень для мене з усього роду) рідному селі і знала, що вони всі приречені — ніяка швидка до них

měly hodnotu, jen když z nich byl materiální prospěch, mi nedovolovaly spát tak často, že perštinář se všemi svými tajnými asistentkami už byli v naší divoké krajině jen pouhou polní květinou. Tak moje máma už přirozeně nikdy více neusedla za klavír, myslím, že by to neudělala, dokonce ani kdyby ho měla. Protože kdo by ji tu poslouchal. Ta velká budoucnost, kterou jí předpovídala učitelka, blízká příbuzná Mykoly Lysenka, se rozplynula jako letní mráček. Zůstaly jen štíhlé a dlouhé prsty jako nesoulad, bodavá vzpomínka a nepochopitelný přežitek: ve chvílích zamyšlení automaticky přehrávaly na dřevěné desce stolu staré stupnice a etudy s rychlostí, jakou by od provinčního agronoma nikdo nečekal. Stejně rychle uběhly i roky. A ta stará bezzubá znetvořená postava s hákovitými hubenými prsty a zapadlými rty – to je ta slečinka, co zaplatila za život ještě docela mírnou cenu, to je moje máma. Zaplavuje mě nenávist. K těm, kdo odsoudili mého dědu, kdo zničili mému otci život. V jiné zemi by žili dlouho a šťastně.

Bože, kde jsem se to ocitla! Dívala jsem se na všechny ty lidi ve své rodné (a z celé naší rodiny byla rodnou jen pro mě) vesnici a věděla jsem, že jsou všichni odsouzení – žádná sanitka

не доїде, ніякі операції їм не по кишені, купити собі пізнішу смерть за дорожчу ціну не мають за що, отже, здаються їй одразу і безповоротно.

І йшли ми з мамою — дивна картина: одна висока і худа, на тонких підборах, вивертаючи на видовбинах ноги, із сумкою «Прада» (самопал, але дорогий), а інша — у пластикових чунях із штучним хутром, котре виймається і переться при потребі, і це єдине, що могла вона тут використовувати за призначенням — всі мої светри, які я їй привозила, лежали стосом у шафі, а чоботи — рядком під ліжком, гонорові і непотрібні — тутешні порохи і болота їх не приймали. Часом вона вбиралася у якийсь костюм, одягала вставну щелепу і йшла до магазину, аби почути людську мову. Хтось казав їй: «Таке щось гарне маєте». Вона тішилася і верталася додому, де говорила з котом і читала вибракovanі з моєї бібліотеки книги. Коли я чергового дня купила нам обом квитки на фортепіанний концерт найбільшого світила, а її далекого, виявилось, родича, вона сказала, що аж настільки не є сильною і здоровою, аби все те побачити і почути, і що вона прожила чуже життя, а у привида з іншого не вірить, і що, зрештою, не горобець, і крихтами не харчується.

Ми йшли і незрозумілий струм переходив від її старого тіла до мого. Я може б і заплакала, але мусила

k nim nepřijede, na žádnou operaci se jim nedostává peněz, není za co si koupit dražší pozdější smrt, takže se jí vzdají hned a nenávratně.

Šly jsme s mámou – divná scéna: jedna vysoká a hubená, na vysokých podpatcích a vyvracející si nohy na výmolech, s kabelkou Prada (napodobenina, ale drahá) a druhá v gumových galoších s umělou kožesinou, jež se vyndává a pere podle potřeby. A to je to jediné, co tady mohla mít na sobě a sloužilo to svému účelu – všechny moje svetry, které jsem jí vozila, ležely v komínku ve skříni a boty stály v řadě pod postelí, vznešené a nepotřebné, protože místní prašné a blátivé prostředí je odmítalo. Občas si oblékla nějaký kostýmek, nasadila si umělé zuby a šla do obchodu, aby slyšela lidský hlas. Někdo jí řekl: „Dnes vám to nějak sluší.“ Ona se radovala a vracela se zpátky domů, kde mluvila s kocourem a četla knihy vybrakované z její knihovny. Když jsem jednoho dne pro nás obě koupila vstupenky na klavírní koncert největšího talentu a – jak se ukázalo – jejího vzdáleného příbuzného, řekla, že není natolik silná a zdravá, aby ho mohla vidět a slyšet, že prožila cizí život a na přízraky z onoho světa nevěří a konečně že není vrabec, který se živí drobečky.

Šly jsme a neuchopitelný proud přecházel z jejího starého těla do mého. Možná bych se i rozbrečela, ale musela

триматися. Дивно, але якби не асистентка, що засміялася, і господар джипа, що зіпсував моє пальто, я не впала б в істеріку і не поїхала б у найневідповідніший (а може і найвідповідніший час) додому. Мама рідко навідувала мене — вона не могла бачити знайомого міста, своєї колишньої чотирьохкімнатної квартири, моєї мацюпусінської гостинки і, я думаю, моєї самоти і невлаштованості: «Я вже не підлягаю відновленню, на це в мене нема ані часу, ані смислу», — її вердикт був коротким і остаточним. Надії на переміну ми не мали теж — продаж хати не зміг би вирішити наше житло у місті, бо сільські ціни у неперспективних місцях виявилися смішними і мізерними. І так ми були приречені жити на віддалі і лишатися головною проблемою одна одної. Ми навзаєм просили Бога, аби ті проблеми (тобто наша присутність на землі взагалі) існували, бо в тому був найважливіший смисл нашого життя.

— Що це ти приїхала у неділю, адже завтра робота?

І як часто зі мною траплялося, я спочатку говорила, а потім думала:

— Я вже там не працюю, бо збираюся до Італії. Набридла тіснота.

Яка саме тіснота я точно не зміла пояснити: чи у гостинці, чи на кафедрі, що містилася у двох мацюпусінських кімнатках, чи у щоден-

jsem se ovládat. Je zvláštní, že kdyby nebylo asistentky, jež se zasmála, a šoféra džípu, který mi zničil kabát, nepropadla bych hysterii a nejela bych v ten nejnemožnější (a možná nejlepší) čas domů. Máma mě navštěvovala zřídka – nemohla vidět známé město, svůj někdejší čtyřpokojevý byt, mou malinkou garsonku a myslím, že i mou samotu a nespokojenost. „Už nebudu začínat znovu, nemám na to ani čas, ani chuť“, její rozhodnutí bylo krátké a definitivní. Naději, že se něco změní, jsme také neměly – prodej domu by nevyřešil naše bydlení ve městě, neboť venkovské ceny v neperspektivních místech se ukázaly jako směšné a ubohé. A tak jsme byly odsouzeny žít daleko od sebe a stále být jedna pro druhou hlavním problémem. Vzájemně jsme prosily Boha, aby ty problémy (tedy naše přítomnost na zemi jako taková) existovaly, protože v tom spočíval největší smysl našeho života.

„Jaktože jsi přijela v neděli, když máš zítra práci?“

A jako se mi to stávalo často, napřed jsem mluvila a až potom myslela.

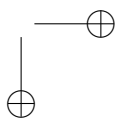
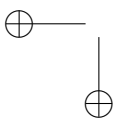
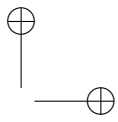
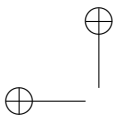
„Už tam nepracuji, chystám se do Itálie. Už mám dost té stísněnosti.“

Jaká konkrétní stísněnost to byla, to jsem neuměla přesně vysvětlit: jestli v garsonce, na katedře, která se mačkala ve dvou malinkých místnůstkách,

них маршрутках, де могли вибити диски чи відтоптати чоботи. Наразті вже ніхто з мене не насміється, хіба, може, невідомі італійці, але точно не настільки, аби я через те переживала.

nebo každý den v maršrutkách, kde mohl člověk přijít k vyhřeznutí ploténky nebo pošlapaným botám. Konečně si ze mě nebude nikdo utahovat, možná snad neznámí Italové, ale určitě ne natolik, abych si kvůli tomu dělala starosti.

Хроніка подій...

**Srdečně Vás zveme na besedy s ukrajinskými spisovateli,
v Brně**

KDY?

v pondělí 24. 4. od 15:50 hod

KDE?

v učebně B. 2.22

KDO?

vystoupí a představí svou tvorbu

básniřka a prozaička

Anna Malihon

básník a prozaik

Myroslav Lajuk

prozaik a novinář

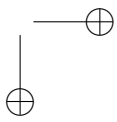
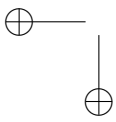
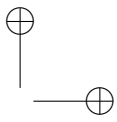
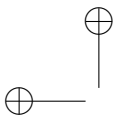
Oleh Šynkarenko

Autoři představí v originále ukázky ze svých děl, která budou doprovázena promítaným českým překladem (jehož se ujali studenti a přednášející brněnské, olomoucké a pražské ukrajinistiky).

**Srdečně zdraví a na setkání se těší
organizátoři:**

*Oddělení ukrajinistiky Ústavu slavistiky
Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v
Brně*

*Ukrajinská iniciativa Jižní Moravy
Děkujeme "REGA & R" spol. s r.o.
za pomoc při řešení organizačních otázek,
souvisejících s příjezdem hostů.*

Квітневі зустрічі. Дубль два

«Весна має пахнути квітами, літо смакувати солодкими ягодами, осінь дарувати смуток, а зима тішити, що в тебе є дім», — писала я в одному зі своїх старих оповідань. Можливо, тому традиційно літературну зустріч ми завжди намагаємося запланувати на кінець квітня, щоб наші гості мали можливість ознайомитися із мальовничим містом Брно, у якому в цей час якраз розквітають пахучі сакури, бузок та магнолії. І зовсім не таємниця, що цей весняний час для багатьох є творчим та натхненним, а такі зустрічі можуть стати двостороннім духовним збагаченням.

Минулого року ми почали планувати зустріч вже в лютому, а цього року майже до останнього не були певні у можливості реалізації нашого задуму. Підтримку ми знайшли у стінах нашого факультету, уже неодноразово заступник декана з міжнародних зв'язків, доцент Томаш Поспішил, пішов нам назустріч, люб'язно погодившись профінансувати перебування наших гостей у Брно, за що ми щиро вдячні й надзвичайно раді, що існує така опора для проведення закордонних заходів. Коли я вже торкнулася теми подяк, то звичайно, що тут варто згадати і безліч інших важливих діячів, без яких організація зустрічі була б не можливою: велика подяка належить завідувачу відділення україністики, доценту Галині Михайлівні Мироновій, яка взяла на себе більшу частину організаційних питань, але й усім іншим колегам (Петру Каліні, Лінді Гейніговій, Еві Реутовій, Ігорю Шистерову), не в останню чергу дякуємо і завідувачу Інститутом славістики, доктору філологічних наук, професору Іво Поспішилу, компанії перевізнику «REGA&R» за підтримку проїзду наших гостей, Консульству України в м. Брно, Українській Ініціативі Південної Моравії, а також нашим студентам та усім охочим прийти на читання. Організація будь-якої події супроводжується неприємними моментами та труднощами, але спільними силами нам вдалося знову на крок ближче ознайомитися із сучасною українською літературою, не тільки на сторінках книжок наших авторів, але й поспілкуватися з ними вживу.

Дивлячись на все це, вибір та запрошення гостей може здатися вже й не таким важким завданням, а оскільки цього року він випав на мої плечі, то я підтверджую вам, що довго думати мені не довелося з кількох причин. Першою стала моя совісність й відповідальність. Враховуючи те, що невдовзі після минулорічної зустрічі я отримала лист від Олега Шинкаренка, який виявив неабияке бажання бути учасником нашої зустрічі наступного року, то я не могла не запропонувати участь йому. Незважаючи на те, що я не

є прихильником стилю письма цього автора, вважаю, що його участь додала пікантності та екстравагантності до літературного вечора.

Другою причиною була дружба. З Анною Малігон нас доля звела на фестивалі поезії «Голосіївська осінь» у літературно-меморіальному музеї Максима Рильського в Києві минулого вересня, куди мене запросив мій добрий товариш, учасник минулорічних читань у Чехії, поет і журналіст Олег Коцарев. Авторка мені одразу сподобалась не лише своїм щирим характером, але й своєю творчістю, де правдивість із собою, почуття та ліричність займають чільне місце. Слова її легкі й ніжні, але водночас вагомі й сильні, неначе витончена жінка, що змогла не піддатися стандартам сучасного життя і не перетворилась на симбіоз характерів. Безсумнівно, її участь привнесла легкість, жіночність і трохи весняний настрій.

У моїх пошуках третього кандидата мені допомогла Анна Малігон, назвавши мені кілька імен молодих та талановитих письменників, я одразу вибрала Мирослава Лаюка. Тут, мабуть, спрацювала моя зацікавленість у знайомстві з молодим лауреатом стількох премій, можливо, наймолодшим прозаїком та поетом, що встиг так блискавично вийти на шлях письменника. Тим паче, що останній роман автора «Баборня», який вийшов у 2016 році, своїм стилем та атмосферою мені трохи нагадує чеську кінематографію, а тому може зацікавити чеського читача, ще більше – після зустрічі з самим письменником.

Думаю, що нам вдалося повторити минулорічний досить строкатий вибір гостей, чим можемо знову підтвердити своє бажання знайомити наших студентів й усіх, хто цікавиться українською літературою з її різноплановістю, неординарністю та різноманітністю талановитих імен і постатей, з якими, сподіваюся, будемо намагатися знайомити Вас на літературних зустрічах у Брно ще довгі-довгі роки.

*Кристина Кузнєцова,
аспірантка спеціальності теорія та історія слов'янських літератур,
Інститут славістики ФФ МУ в м. Брно*

BRNO, 24.–25. 4. 2017

Další úspěšný ročník setkání studentů s ukrajinskými spisovateli

V dubnu tohoto roku se z iniciativy brněnské ukrajinistiky (jmenovitě docentka a vedoucí oddělení ukrajinistiky Halyna Myronova a doktorandka, vyučující moderní ukrajinské literatury Krystyna Kuznietsova) uskutečnil na půdě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity již druhý ročník setkání studentů slavistiky se současnými ukrajinskými literáty mladší generace. Tentokrát pozvání přijali tři spisovatelé, a to rodačka z Konotopu, básnířka a prozaička Anna Malihon, básník a dramatik z nejmladší písíci generace Myroslav Lajuk (Ivano-Frankivská oblast) a prozaik a publicista ze Záporoží Oleh Šynkarenko. I letošní ročník se nesl spíše v duchu poezie.

Ukrajínští hosté představili svá nová i starší díla. S tvorbou Anny Malihon a Myroslava Lajuka měli čeští čtenáři možnost se seznámit již dříve – v dubnovém čísle (2014) literárního měsíčníku *Plav* s názvem *Poetry in the UA* byly publikovány některé z jejich básní v českém překladu (ochutnávka ze sbírky básní *Krevní transfuze* od Anny Malihon a *Mléčí!* Myroslava Lajuka). Premiéru u českého čtenářstva zaznamenal autor střední generace Oleh Šynkarenko, jenž svůj debutový román, ač dosud nepublikovaný, *Smačoho!* (č. *Dobrou chuť!*) napsal již v roce 2009.

Anna Malihon si pro studenty připravila ukázkou ze své poetické tvorby. Nutno zmínit, že spisovatelka je (úspěšně) činná i prozaicky, bohužel na její prózu se tentokrát nedostalo. Oleh Šynkarenko přítomným posluchačům přečetl nejen úryvek z jednoho ze svých novějších románů *První ukrajínští roboti* (2016), ale představil i román *Kaharlyk*. Poslední a nejmladší ze spisovatelů Myroslav Lajuk vybral k přednesu několik vlastních nekonvenčních básní, které se setkaly s přívětivým ohlasem publika.

Cílem setkání s ukrajinskými spisovateli nebylo pouze představit tyto nadané mladé literáty českým čtenářům, a to především studentům ukrajinistiky a nadšencům, kteří se zajímají o ukrajinskou literaturu, ale také navázat kontakty studentů – budoucích překladatelů a literárních vědců, se současnou ukrajinskou literární scénou.

Mohu se domnívat, že právě akce tohoto typu jsou výborným odrazovým můstkem pro budoucí spolupráci ve sféře literárního a kulturního života mezi Českou republikou a Ukrajinou. Studenti i vyučující všech zmíněných ukrajinistických pracovišť v republice dokázali již druhý rok – nutno zmínit velkou podporu Ústavu slavistiky, sponzorský dar společnosti Rega&R a spolupráci

s Ukrajinskou iniciativou Jižní Moravy – téměř nemožné, a to zoragnizovat celorepublikovou (v rámci českých ukrajinistik) událost mezinárodního charakteru, které se jen na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity zúčastnilo velké množství milovníků literatury.

Jako absolventku ukrajinistiky mne takový zájem o ukrajinskou literaturu samozřejmě velmi těší a ačkoliv zatím (!) nemůže být o světovosti (případně evropskosti) této národní literatury řeč, ukrajinská literatura má velmi dobře našlápnuto ke světlejším zítřkům, o čemž svědčí i překládanost do světových jazyků (mj. angličtina, němčina, ruština) a jazyků Evropy (polština, čeština, slovenština, chorvatština, bulharština, italština, švédština a další), účast Ukrajiny na literárním festivalu Měsíc autorského čtení (2015), nebo například naše skromnější česko-ukrajinské literární setkávání.

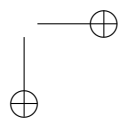
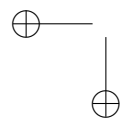
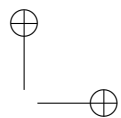
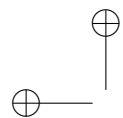
Nezbývá než vyjádřit naději, že se i příští rok podaří pro toto setkání získat další slibné ukrajinské spisovatele, kteří by českým studentům a zainteresovaným čtenářům představili svou tvorbu neobvyklým a interaktivním způsobem.

*Linda Heinigová,
doktorandka oboru filologicko-areálová studia, 1. ročník*

Jaká je současná
ukrajinská próza a
poezie?

S čím se vyrovnává,
o co usiluje, kam
směřuje?

			
			
<p>pořádá: Katedra slavistiky UPOL — sekte ukrajinistky</p>	<p>MYROSLAV LAJUK / МИРОСЛАВ ЛАЮК ANNA MALIHON / АННА МАЛІГОН OLEH ŠYNKARENKO / ОЛЕГ ШИНКАРЕНКО</p>	<p>středa 26. 4. 2017 15:00 – 16:30 uč. SV-3.56</p>	

ОЛОМОУЦ, 25–26.04.2017

**Візит українських письменників
до Оломоуцького університету ім. Палацького**

Значним внеском у розвиток чесько-українських культурних відносин стало проведення секцією україністики Оломоуцького університету не тільки міжнародних наукових конференцій, а й «круглих столів» за участю літературних митців. 26 квітня поточного року в рамках міжакадемічної культурної співпраці відбулася зустріч із сучасними українськими письменниками Мирославом Лаюком, Анною Малігон та Олегом Шинкаренком. Під час літературних бесід гості представили свої літературні доробки. Так, Олег Шинкаренко розповідав про свій кібер-панк роман «Кагарлик», який присвячено опису України через сто років. Познайомивши присутніх з ідеєю створення роману, він представив цікаву методологію написання цього твору та історію публікації. Наприкінці зустрічі митець поділився приємною звісткою про публікацію свого нового роману «Череп». Анна Малігон декламувала свої вірші з різних збірок, прочитала уривок з роману «Навчи її робити це» та розповіла про написання своїх творів для дітей, охарактеризувала основних героїв та мотиви своєї творчості, поділилася передісторією написання окремих творів. Мирослав Лаюк розповідав про свій роман «Баборня», письменник також ознайомив присутніх із передісторією створення вказаного роману, представив основних персонажів та спробував пояснити мотиви їхніх вчинків.

Після оповідей почалась дискусія, де присутні ставили запитання гостям. Одним із цікавих моментів зустрічі було прохання дати оцінку літературному процесу сьогодення. Гостями були наведені як позитивні, так і негативні тенденції. Серед позитивних — бурхливий розвиток української літератури та її визнання за кордоном. Ще однією позитивною тенденцією в літературі сучасної доби є її тісна співпраця з медіа простором.

Серед негативних була заувага щодо якості сьогоденньої літературної критики, а саме її незрілість та відсутність єдиних правил критики. Відзначалося, що досить часто рецензування твору перетворюються на одноосібне есе, скероване не на оцінку твору, а на індивідуальне вираження позиції «літературного критика»: «подобається — не подобається». Також не

всім до вподоби «машинізація» літератури, тобто надмірна поява сюжетів з роботами та іншою технікою у літературних творах. Хоча варто сказати, що це питання особистих уподобань у літературі.

*Анна Чура,
аспірантка 4 курсу спеціальності порівняльна слов'янська філологія,
філософського факультету Університету ім. Палацького в Оломоуці*

OLOMOUC, 25.–26. 4. 2017

Ukrajinská literatura na dosah

Konec dubna obvykle znamená pro studenty a vyučující pozvolné loučení se semestrem a začínající přípravy na zápočty a zkoušky. Ten letošní ale byl (po dobrých zkušenostech z loňska) taky v duchu bližšího a hlavně osobnějšího seznamování se s tím, co se děje na současné ukrajinské literární scéně. Úterý 25. 4. a středu 26. 4. strávili Anna Malihon, Myroslav Lajuk a Oleh Šynkarenko v Olomouci – částečně ve víru města a částečně na půdě olomoucké ukrajinistiky.

Úterní, večer započaté seznamovací setkání se příjemně protáhlo do nočních hodin, a to za ochutnávky rozličných nealkoholických i alkoholických nápojů, především pak piva, nejen velkých českých značek, ale rovněž těch lokálních. Od všedních témat se později přešlo k otázkám hlubším, například k porovnání doktorského studia u nás a na Ukrajině nebo dokonce k debatě o možnostech a úskalích volného verše.

Středeční odpoledne se pak tedy neslo ve vyložené přátelské a vzhledem k „velikosti“ olomoucké ukrajinistiky taky příjemně komorní atmosféře. Oleh Šynkarenko, Anna Malihon a Myroslav Lajuk usedli za oválný stůl, připraveni představit různorodost aktuální ukrajinské prózy i poezie.

Oleh Šynkarenko mluví o své tvorbě hodně a rád, takže s nadšením představil všechny své doposud vydané knihy, z románů *Кагарлик (Kaharlyk)* a *Перші українські роботи (První ukrajinští roboti, 2016)* přečetl několik ukázek. Připomněl rovněž svá dřívější díla, pozornost publika si získal třeba román *Смачного! (Dobrou chuť!)* o „mládežnické subkultuře lidožroutů“. Co se propagace děl týče, Oleh Šynkarenko se představil jako spisovatel, který nenechá nic náhodě. V souladu se současnými trendy knižního marketingu promítl trailer k antiutopickému románu *Кагарлик (Kaharlyk, 2014)*, zobrazujícímu Ukrajinu po rusko-čínské jaderné válce. Do Olomouce přivezl úctyhodný počet knih, takže se později dostalo na všechny, kteří projevíli zájem zařadit Šynkarenkovy romány do své domácí (nebo univerzitní) knihovničky.

Anna Malihon četla verše ze své sbírky *Переливання крові (Krevní transfuze)*. Zároveň se četly také české překlady, takže byl účinek její živoucí, „krvavé“ poezie zdvojnásoben a mohli si ho užít rovněž studenti, kteří ukrajinštinu zatím neovládají tak dobře. V debatě se pak dostalo rovněž na Annin román *Навчи її робити це (Nauč ji to dělat)*, v publiku se totiž našla jeho fanyнка. Řeč přišla i na pohádkovou knihu *Чарівний альбом Кароліни (Karolínin kouzelný sešit)*.

Myroslav Lajuk dokázal během pár minut rozbít představu o tom, že poezie je věc vážná a pro nezasvěcené obtížně uchopitelná. Ve svých básních z druhé sbírky *Метрофобія* (*Metrofobie*, 2015) totiž nahlíží na všednodenní radosti i strasti někdy až dětsky naivním, ale o to trefnějším pohledem. Navíc často dokáže básním dodat nečekanou pointu. A jak se ukázalo, při autorském čtení to funguje výborně – třeba v básni o seniorech žijících v jedné ulici.

V univerzitním prostředí rezonoval také úryvek z Lajukova prvního románu *Баборня* (*Důchodčák*, 2016) o stárnoucí učitelce biologie.

Závěrečná fáze setkání patřila inspirativní diskuzi o nových tendencích v próze a v poezii nebo o ukrajinských nakladatelstvích a s tím spojenými možnostmi vydávání knih a jejich distribuce. Věnovali jsme se rovněž literárním soutěžím (nejen) pro debutanty a s nimi souvisejícím aktivitám nakladatelství Smoloskyp. Hosté neopomněli přidat ani pozvánku na kyjevský knižní festival Книжковий Арсенал, neboť mimo jiné vyzdvihli snahu organizátorů následovat nejnovější trendy a ukazovat díky nim literaturu v novém, atraktivním světle. Kdo ví, třeba se za rok všichni potkáme právě tam.

Helena Pazdiorová,
doktorandka 1. ročníku doktorského studia srovnávací slovanská filologie FF UPOL

OLOMOUC, 25.–26. 4. 2017

Duch tvorby

Po pravdě nikdy jsem poezii příliš neholdovala, avšak neformální setkání se třemi mladými ukrajinskými básníky (prozaiky) jsem si nemohla nechat ujít. Ale až poté, co se ke mně dostal citát francouzského spisovatele Franze Grillparzera, jsem pochopila onen hnací motor duší básníků, který se promítá nejrozličnějšími způsoby do jejich tvorby. Grillparzer vnímá specifikum poezie takto: „Duch poezie se skládá z hlubokomyslnosti filozofa a z radosti dítěte nad pestrými obrázky.“ Proč právě tento citát zmiňuji v souvislosti se setkáním s Annou Malihon, Myroslavem Lajukem a Olehem Šynkarenkem? Měla jsem tu čest nahlédnout do jejich všedního života v předvečer organizované schůzky, ale také se nechat unášet jejich zapáleným profesionálním duchem při prezentaci své tvorby na Katedře slavistiky sekce ukrajinistiky FF UPOL.

O tom, že každý člověk je originál, není beze sporu pochyb. Avšak když k vám zavítá trojice umělců až z Ukrajiny, předpokládáte, že budou mít něco společného. Po krátké úvaze a zamyšlení nad tím, co ve mně setkání s nimi vyvolalo, mohu říci pouze to, že jsem již dlouho neviděla vedle sebe tři takto rozličné osobnosti. Posezení u piva večer před literární schůzkou mi dalo možnost vidět tyto spisovatele v odlišném světle. Malihon s duší romantika se rozplývala nad místními lidmi, Lajuk hovořil o akademickém i všedním životě a Šynkarenko chválil česká hračkářství, ve kterých našel spoustu, řečeno jeho slovy, užitečných dárků pro děti. Člověk by v žádném z nich pravděpodobně nehledal tak talentované mladé umělce. Se zaujetím jsem pozorovala jejich nadšení pro Českou republiku, ale také jistá rozčarování a nejistotu z jiného prostředí, kultury. Ne snad v tomto by bylo možné hledat duši dítěte, které má radost nad „novými obrázky“?

V posluchárně ukrajinistiky UPOL mě na druhý den čekalo překvapení. Ze tří bezprostředních a udivených lidí se stali sebevědomí, uvědomělí a hloubaví básníci a prozaici, kteří se zanícením hovořili o svých dílech. V některých případech mám pocit, že bych tam seděla ještě dodnes – tak zajímavá a nevyčerpitelná témata se přede mnou/námi otevírala. Zaujalo mě především autorské čtení Lajuka, jenž ve svých verších mimo jiné vzpomíná na mládí, své blízké a důležité životní momenty v krásném prostředí ukrajinských Karpat. Nejen proto jsem si i jeho sbírku veršů *Метрофобія* koupila. Od Malihon ve mně zanechaly stopu básně ze sbírky *Переливання крові*, ta je plná abstraktních psychologických řádků, pod kterými si každý představí „to své“, jak podotkla sama autorka. Šynkarenkovo antiutopické a sci-fi směřování mě odvanulo někam dál, kde bych se ale protazím

pohybovat nechtěla, dost možná to bylo i mým překvapivým naladěním na poezii, kterou zde Šynkarenko příliš neprezentoval. Věnoval se svým románům, hlavně knize *Кагарлик*, ke které se možná v budoucnu také dostanu.

Nelze nesouhlasit, že se v trojici ukrajinských spisovatelů snoubí onen hloubavý filozof s radostným dítětem. Líbí se mi jejich lidskost, bezprostřednost, sdílnost a v neposlední řadě zapálení pro tvorbu a dílo. Setkání s nimi pro mě bylo velkou inspirací a vedlo k zamýšlení se nad mnohými věcmi, které ve mně vyvolala jejich životní filosofie zrcadlí se v řádcích poezie či prózy.

*Jasna Skotáková,
doktorandka 3. ročníku doktorského studia srovnávací slovanská filologie FF UPOL*

Česká asociace ukrajinistů a Ústav východoevropských studií
vás zvou na

setkání s ukrajinskými spisovateli

V průběhu literárního večera vystoupí

básnířka a prozaička
Anna Malihon

prozaik a novinář
Oleh Šynkarenko

básník a prozaik
Myroslav Lajuk

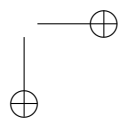
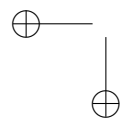
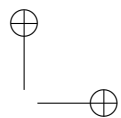
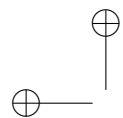
ve čtvrtek 27.4. 2017 v 19:00

místnost 313, budova FF UK, nám. Jana Palacha 2, Praha 1

Tlum očení do češtiny zajišćeno

Literární večer je součástí týdenního hostování tří ukrajinských autorů na ukrajinistice v Brně (24.-25.4), Olomouci (25.-26.4) a Praze (26.-28.4). Akci organizuje oddělení ukrajinistiky Ústavu slavistiky Filosofické fakulty Univerzity Masaryka v Brně, Ukrajinská iniciativa Jižní Moravy. Poděkování patří REGA & R spol. s r.o. za pomoc v řešení organizačních otázek, souvisejících s přijezdem hostů. Akci finančně podpořil Kulturno-osvňtňný center «Krok».

ПРАГА, 27–29.04.2017

І знову падав дощ...

Найулюбленішою річчю мого празького навчання є напевне семінар україністики Карлового університету, і все, що з ним пов'язано. Викладачі Тереза Хланьова і Тетяна Свердан роблять її місцем, куди завжди хочеться повертатись як на приємну зустріч з друзями, а не просто на навчання. Чай з цукерками, посмішки з розмовами і пануюча там позитивна атмосфера стали для мене, українки в Чехії, острівком чогось дуже свого, дуже рідного і давно знайомого; такий собі філіал України в Празі. Тому і зустрічі з письменниками і поетами сприймаються просто як посиденьки з друзями із сусідньої вулиці. І гарна ж адреса, я вам скажу, ця Прага, коли всі, без виключення, «сусіди» — митці культури! Коли я ще жила в Україні, мене з ними розділяла далеко більша відстань, ніж тут у Чехії. (Святий парадокс!) Хоча, можливо, кожен, хто їде на навчання до Праги, вже автоматично стає на рівень освіченішою особистістю, якій ще при перетині кордону вмонтовується чіп для пошуку всіляких можливих і неможливих культурних заходів.

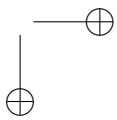
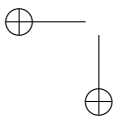
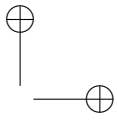
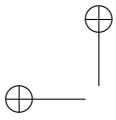
У кожному разі, мій культ-чіп вже давно має в налаштуваннях орієнтацію на цікавинки, в тому ж числі — на українські. Виною тому, чи краще, чудовою причиною є активна україністка Тереза Хланьова, яка сповіщає кожну зацікавлену в тому праго-людину. Одним з таких вечорів-цікавинок була щорічна зустріч з трійкою українських літераторів. Цього разу ними були Анна Малігон, Олег Шинкаренко і Мирослав Лаюк, які в Празі закінчували свою чеську літературну подорож. З Олегом я познайомилась на одній з попередніх зустрічей. А от з Анею і Мирославом вперше побачилась в коридорі факультету, куди перед початком зустрічі вони веселою ватагою завалилися разом з Романом, ще одним праго-українцем. Роман, як і я студент-україніст, у той день взяв на себе роль провідника Прагою, і показав нашим гостям, куди в столиці варто ходити за історичними пам'ятками, а куди — за чеським пивом! Експурсія їм сподобалась. Особливо це було видно з настрою Ані та Мирослава, які виглядали скоріше як два бешкетних школярі, що пирскали сміхом і змовницьки перешіптувались за останньою партою, ніж серйозні літератори. Від того бешкетництва вони кілька разів все ж таки робили перерви на розмови про літературу. Було цікаво. Всі троє, як і їх творчість — різні. Мирослав,

знов перетворюючись на серйозного літератора, поділився ідеєю створення свого роману, згадками про досвід друку своєї першої збірки віршів. Олег, із віртуозним покер-фейсом, розвеселив аудиторію прочитанням комічного діалогу зі свого роману. Аня дуже невимушено і натхненно розказувала про свої книги, про враження від Чехії, і зокрема Праги. Олексій Севрук не менш натхненно перекладав, у притаманному йому севруковському стилі, із рідкими, але влучними перекладацькими примітками. Керувала розмовою пані Тереза. Зі своєю вишуканою обізнаністю і заразною позитивною енергією, вона ніби виліплювала у всіх на очах цілісну скульптуру вечора. З матеріалом їй пощастило — її витвір аудиторію надихав! І надихав настільки, що нікому не хотілося от так просто вечір закінчувати. Пані Тереза це відчувала, тому, як досвічений скульптор і просто компанійська людина, запросила всіх продовжити зустріч у ресторані поблизу факультету.

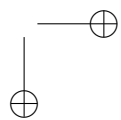
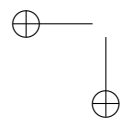
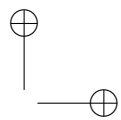
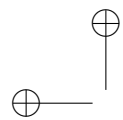
Таким місцем, вже традиційно, стала кав'ярня Монмартр, де, нетрадиційно для Праги, розливне пиво іноді закінчувалось вже в 22.00. Компанія зібралася цікава. Говорилося і шуткувалося в характерній невимушеній, пиво-вино-гермеліновій, але все ж таки інтелектуальній манері. Зліва від мене сидів Радко Мокрик, докторант нашої кафедри; Рома і пані Тереза справа; Лаюк, Малігон і Шинкаренко (прізвищами, як нікнеймами в неформальному спілкуванні користувалися вони ж самі) навпроти. У колі таких людей мимовільно і саму себе можна відчути трошки письменницею, трошки поетесою, трошки літераторкою. І нараз відчиняються якісь клапани красномовства. І хочеться про все розпитати, і про все розказати. І вечір просто приречений на позитивні емоції і приємну метушню. І після Монмартру йдемо ще кудись, дарма що дощить. І дорогою розмова не втихає. І десь потім на якомусь перехресті когорта українців розділяється. Потім знов сходиться. І вулиці навколо порожні. І чути лише нас. Клянусь, в ті миті Прага була українською! Всі водночас говорять, дехто намагається направити цю шумну церемонію на якусь трамвайну зупинку, а хтось — до наступної винарні. І в мить, коли вже здавалось, що рішення про кілька додаткових келихів було прийнято, я побачила Аню із стурбованим виразом обличчя в дверях трамвая, а потім і Мирослава, який зі словами «Я пообіцяв Ані до готелю дійти разом», ледь встигнув заплігнути до вагону. Ще кілька митей, і червоний празький футуристичний трамвай відвозив від нас це двійко школярів-літераторів. Аню, з її милою посмішкою і косами, які то збирались у хвостик, то розпускалися, і Мирослава, з його синьобілим а-ля новорічним светром, рюкзаком, окулярами і чер-

воними щоками. Було якось дивно з ними от так розлучатись. І було дивно продовжувати без них. Прага знов стала чеською. І знову падав дощ.

*Оксана Долга,
студентка магістерської програми навчання, спеціалізації «Східноєвропейські студії» Інституту східноєвропейських студій ФФ Карлового університету*

Спогади наших гостей про подорож і зустрічі

АННА МАЛІГОН

Міста для нових слів

Щоразу, вирушаючи в літературний тур до якоїсь країни вперше, дорогою думається: що я очікую від цієї країни? Від великих міст чи містечок, де спиняєшся, аби вловити очима якомога більше культурних пам'яток, дослухаєшся до іншої мови, приходиш на зустрічі з людьми, які з такою самою цікавістю очікують щось від тебе... Що я привезу з собою звідти? Що передам слухачам і чи не розчарую, враховуючи особливості перекладу. Цього року мені пощастило відвідати Чехію. До неї маю особливий сентимент: у моєму романі «Навчи її робити це» згадується Прага, яку я описувала з розповідей знайомих людей та фотоматеріалів, не маючи змоги відвідати її на той час. Тому очікування й переживання були відповідними...

У цьому турі мені склали компанію два чудових письменники — Мирослав Лаук та Олег Шинкаренко. Найперше ми зупинилися в Брно. Візуально це містечко тепер у мене завжди асоціюватиметься з роботою скульптора Ярослава Рони «Мужність», — величезний кінь із вершником, під яким спиняються туристи і роблять унікальні кадри. Інша яскрава скульптура — дивний за формою годинник, Брненский орлой, автором якого є Петр Каменік. Ані стрілок, ані циферблату, — він схожий швидше на якийсь космічний об'єкт чи огірок...

В університеті Масарика нас зустріла доцент Галина Михайлівна Миронова, яка, власне, й модерувала зустріч. Ми зібралися в кабінеті україністики разом із аспірантками Ліндою Гейніговою та Кристиною Кузнецовою, відомим перекладачем Петром Каліною, аби познайомитися ближче та обговорити нюанси проведення нашої зустрічі. А за годину слухачі вже чекали нас у просторій аудиторії разом з почесними гостями. Мені випала честь виступати першою... Аби не забирати часу, вирішила обмежитись поезією. Та й того, я думаю, було достатньо, аби слухачі склали думку про мене як письменницю. Більшість моїх віршів переклала чеською Тереза Хланьова, викладачка Карлового університету, ще кілька років тому для часопису «Плав». Верлібри сприймалися аудиторією досить спокійно, а ось римовані вірші, прочитані українською, викликали справжнє захоплення, — частина слухачів таки добре розуміла українську, що мене неабияк втішило. Європейська поезія давно вже відійшла від рими, але це ні в якому разі не свідчить про меншовартість силабо-тоніки. В українській

поезії свій шлях, лексичне розмаїття, і європейський читач це розуміє, — справа лише у майстерності перекладача. Я привезла до Чехії поетичну збірку «Переливання крові», яку міг придбати кожен бажаючий, а також останній примірник роману «Навчи її робити це», який не планувала продавати, але в останню мить не втрималась перед проханням Лінди. Зважаючи на питання, поставлені слухачами, їх більше зацікавило моє становлення як поетки, ніж сама поезія. Хоча й питань було немало. Я намагалась говорити повільно, враховуючи, що студентам-іноземцям українську як іноземну важко сприймати, але все одно в ході розмови забувалась і пришвидшувала темп. Попри все, як мені здалось, проблем із нерозумінням не виникло. З нашого діалогу дізналась, що у Чехії поети не збирають великі зали. Ми маємо наших Жадана, Андруховича, Любку, — цілу плеяду популярних літераторів, на вечори яких іноді не вистачає місць. Це ні в якому разі не стосується якості текстів, така ментальна особливість.

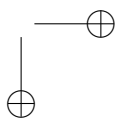
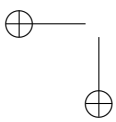
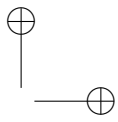
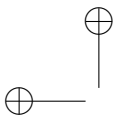
Схожа атмосфера панувала і в Оломоуці... Перше, що притягує погляд — масштабний соцреалістичний мурал на залізничному вокзалі. Танець робітників та колгоспників. Він не викликає жодної асоціації з соціалістичним минулим, — навпаки, є в ньому щось привабливе. Серед іншого, що найбільше запам'ятовується, — астрономічний годинник у центрі міста та велика черепаха біля фонтану, витвір скульптора Івана Таймера. Нашим провідником і помічником стала Анна Чура — аспірантка секції україністики Палацького університету. А зустріч у самому університеті організували нам керівниця секції україністики на кафедрі славістики Радана Мерзова та викладач Уляна Холод. Ми відчули велику зацікавленість до нашої творчості з боку людей, що прийшли на зустріч. Сиділи дружнім колом і спілкувалися у теплій атмосфері, роздивлялися книжки, жартували... Я попросила, аби мої вірші звучали також чеською, а не лише тексти на проекторі. Приємно вразив рівень володіння студентів українською, готовність до діалогу. Прихильники української мови в Оломоуці вже вдруге організовують таку зустріч. Здавалось, книжок уже не вистачить для Праги...

А Прага зустріла нас дрібним вечірнім дощем. Прага настільки велична і красива, що я розгубилась. Заблукала, поїхавши тролейбусом не в той бік, — і добрий відрізок часу шукала дорогу до центру, розуміючи, що мене не рятує ні англійська, ані польська мова. Я була безпорадною, дуже втративши у часі. Тому й не побачила більшість місць, описаних у своєму ж романі. Натомість таки вдалося забрести на Карлів міст, побачити легендарний млин із Мірошником, дістатися до палацу Карлштейн і досхочу намитуватися на казкові дахи з висоти.

Зустріч модерували наші перекладачі на чеську — аспірант Олексій Севрук та керівник секції україністики Тереза Хланьова. Вони надзвичайно добре підготували матеріали, підібрали фото, — студенти та гості мали змогу ознайомитись з усіма нашими книжками, аж від найперших. І питання звучали різного характеру, від ситуації в країні до секретів творчої лабораторії. Здавалось, пані Тереза розповіла про мене більше, ніж я могла згадати. Тому відведений для мене час присвятила здебільшого читанню текстів, серед яких було багато й нових. Наша презентація у Празі була найдовшою за часом, враховуючи, що прийшла значна кількість людей, і ми намагалися задовольняти відповідями кожне поставлене питання. Зачіпали і тему перекладів та книговидання. Яких українських авторів готові видавати чехи? Наразі перекладаються романи Сергія Жадана, Софії Андрухович... Поезія як неприбуткова сфера, як завжди, залишається на маргінесі. Проте поетичних збірок люди купили не менше, ніж прозових книжок моїх колег. Це говорить про те, що перспективи є. Потрібно працювати.

Празька зустріч завершилась прекрасною вечіркою з пивом і приємними розмовами. Як, власне, і у інших містах. Така вона, чеська традиція.

Повертаючись, везла з собою легку втому, відчуття переповненості красою та впевненість у бажанні навідатись іще раз, або й не раз. Аби врешті побачити всі описані мною «наосліп» місця. Аби договорити недоговорені розмови. Аби привезти ще не одну книжку та сказати потрібні слова тим, хто на них очікує. Бо вчасні слова іноді рятують краще за будь-які ліки...

МИРОСЛАВ ЛАЮК

Чехія: улюблене

Коли мене запросили до Чехії, я без роздумів погодився. Бо дуже люблю багато чеських «штучок» — чеський функціоналізм, чеську бехерівку, чеського Грабала... Так само торішній учасник аналогічного туру Олег Коцарев дуже рекомендував мені цей проект — виступ у трьох україністичних центрах у трьох містах.

Коли їду в нову країну, згадую, що я про неї знаю і що про неї дізнався найперше — імена, гастрономія, історія, географія... В Чехії я був протягом кількох днів років сім тому. Так от, перше, що я довідався про цю країну (ще у молодших класах) — це ім'я одного відомого чеха. Ні, це не вояк Швейк. І навіть не Вацлав Гавел, не Ян Гус, не Томаш Масарик, ніякий вигаданий, реальний, надреальний, нереальний, бравий чи не дуже персонаж. Це був Ян Железний, триразовий олімпійський золотомедаліст, найвидатніший металник списа всіх часів: він зробив понад п'ятдесят кидків за дев'яносто метрів, а це означає, що якби зібрати такі результати всіх інших металників, вони б разом не перевершили Яна. Другий чех — Вітєзслав Незвал. Це складне для українського вуха ім'я я вимовляю завжди правильно, бо часто згадую вірш цього письменника, що був у одній зі шкільних хрестоматій зі світової літератури — «Прага з пальцями дощу». Я тоді багато вправлявся в поетичній техніці, будуванні образів, поетичному синтаксисі... Так само нас захочували до написання віршів на різні патріотичні й інші теми, зокрема, любові до рідного міста. У Незвала мене, школяра, вразив спосіб, у який він любив своє місто — «у тім, як смакує сосиска в підвалах часів Тридцятилітньої війни», «у тім, як збиваєм ціну тобі, вибираючи грамплатівки», «у тім, як стаєш ти мертвою на листівках у листоноші», «у тім, як знімається мірка із огрядних жінок, що у них — імена твоїх вулиць»... Це любов до простих речей, предметів, запахів, спалахів, яка мені тоді виглядала значно переконливішою, ніж коли говориться про загальні абстрактні поняття. Така любов спонукає і самому любити. Тому я уважно придивлявся до цих деталей тут, у Чехії — густа кіптява на скульптурах Карлового мосту, папірчики, на яких офіціанти записують кількість випитих келихів пива для кожного клієнта, старезні сакури, які все довкола обтрушують рожевими пелюстками, а ще — ці місця, ці типажі, ці ходячі цитати Грабала, Кундери, Гашека — на кожному кроці, за кожним рогом, у кожному барі, магазині, бібліотеці...

Під час літературного туру спочатку ми з двома українськими письменниками Анною Малігон і Олегом Шинкаренком мали три виступи. Спочатку у Брно — місті, в яке я давно хотів потрапити й де живуть мої університетські друзі, де так багато всього, що ми нічого не встигли — доведеться приїхати сюди ще. Далі був Оломоуц — місто, про яке зовсім нічого не знав і яке, як і ім'я Незвала, нарешті вмію правильно вимовляти, так само місто, де я попробував дуже смачний місцевий сир («оломоуцькі тваружкі»), який точно сподобається не всім, це місто, де мені дуже сподобалося. Укінці ми відвідали Прагу, де я вже колись був і куди знову і знову буду хотіти.

Нам постійно щастило з погодою. Нам постійно щастило з людьми, які нас слухали на зустрічах і супроводжували по місту.

До цього мої вірші на чеську перекладали дуже пильні й винахідливі, справді фахові й віртуозні Олексій Севрук і Гелена Паздіорова. Але я не здогадувався, що насправді у Чехії так багато кафедр, де навчаються і викладають люди, які не тільки займаються вивченням української мови для прагматичних цілей, а і цікавляться сучасною українською культурою, життям в Україні, знають так багато про Україну. У всіх нас — запрошених авторів — дуже різні погляди на літературу. Та і самі ми пишемо дуже по-різному. І на ті самі питання ми відповідали у різний спосіб. Тому, мені здається, це дозволило слухачам скласти власне враження про наш літпроцес, нашу ситуацію.

Дуже дякую Галині Мироновій, Терезі Хланьовій, Уляні Холод, Петру Калині, Кристині Кузнецовій, Гелені Паздіоровій, Олексієві Севрукові, Мирославу Томеку, Анні Чурі та іншим чеським друзям, які опікувалися нами у ці дні.

Коли повернувся додому — мене через кілька днів запросили на кілька днів осені до Праги. Чехія влучила мені в серце. Тому ждїть — скоро я знову приїду вишукувати нові улюблені місця, улюблені страви й улюблених людей.

ОЛЕГ ШИНКАРЕНКО

Чехія як спокуса

Я відвідував Чехію вже багато разів, але от щойно цієї весни нарешті знайшов її ідеальну метафору — це «Brněnský orloj» (Брненський орлой), годинник без стрілок та циферблата, з якого щодня рівно о 23:00 випадає маленька скляна кулька, що за нею полює ціла місцева мафія колекціонерів. Британські журналісти порівнюють його з вібратором та огірком, а місцевий бюджет регулярно поповнюється від продажу сувенірних кульок. Далеко не всі знають, що цей годинник — не стільки хронометр, скільки нагадування про події, які трапилися 372 роки тому, коли Брно оточила шведська армія на чолі з генералом Торстенсоном, якого можна було вбити тільки скляною кулею і тільки опівночі. Чехія — це спокуслива загадка, химерний вказівник, книжка на верхній полиці, куди ніяк не дотягнутися. Саме тому кожний мій візит до неї — це виклик. Кожного разу мені здається, що от зараз все і відкриється. Особливо приємно, що цього разу я мав для відкриттів багато часу і можливостей, завдяки трьом чеським університетам, які запросили нас відвідати їхні відділення україністики та розповісти про наші книжки.

Щойно ми опинилися у центрі Брно, як одразу побачили веселу демонстрацію студентів із коробками. Це одночасно був і карнавал, і спільнокішт: вони збирали гроші для випускних вечірок. Цікаво, чи є у чеській мові спеціальне слово для таких процесій?

Навчальних закладів у місті багато: я знайшов дані, що ще у 2011 році на 34 кафедрах 13 університетів отримувало освіту 90 тисяч студентів. А колись у місцевій академії навчався перший президент Чехословаччини Томаш Масарик. Втім, він її не закінчив, бо був виключений за суперечку з директором, але тепер його ім'ям називається один із кращих чеських університетів. У 1993 році на його філософському факультеті відкрили нову спеціалізацію — українська мова та література, котра пізніше стала однією з 17 інших спеціалізацій новоутвореного Інституту славистики. Саме це відділення (за сприяння заступника декана Томаша Поспішила) й запросило нас, трьох українських літераторів — Анну Малігон, Мирослава Лаюка та Олега Шинкаренка, тобто, мене — виступити перед його студентами та викладачами.

Українське відділення університету Масарика має серед викладачів і відомого перекладача Петра Каліну, який зараз працює над чеською версією роману Софії Андрухович «Фелікс Австрія».

Серед випускників відділення: перекладачка й авторка чеської версії «Музею покинутих секретів» Оксани Забужко Ріта Кіндлерова та два керівники Чеського центру у Києві Дагмар Остржанська та Луція Ржегоржікова.

На автовокзалі нас зустріла аспірантка відділення україністики львів'янка Кристина Кузнєцова. В університеті вона викладає історію української літератури ХХ–ХХІ сторіч, а крім того, під псевдонімом Христя Ковар вже встигла стати лауреатом Міжнародної літературної премії Олеса Гончара та у 2012 році — третьої премії видавництва «Смолоскип». До речі, я отримав другу премію цього видавництва у 2006-му: а саме тому отримав можливість на публікацію моєї першої збірки оповідань.

У кабінеті україністики нас зустріла усміхнена доцент Галина Миронова, яка потім керувала нашою презентацією. Щойно поскладавши речі у готелі, ми одразу вирушили до центру подивитися на знамениті нові скульптури, про які вже пише навіть *The Guardian*.

Після Брно ми навідалися до Оломоуца. Головний сенс цього міста, на мою думку, у взаємній боротьбі сучасності та давнини. У Олександра Ключе є такий фільм «Наступ сьогодення на решту часу» (*Der Angriff der Gegenwart auf die übrige Zeit*), і от він просто ідеально характеризує сутність Оломоуца. У цьому місті намальований на стіні король Едвард замість скіпетра тримає селфі-палку, а собор Святого Вацлава роздає безкоштовний вай-фай. Кружляючи оломоуцькими вуличками, я відчував, як час проминає непомітно: і тисяча років вже не здавалася таким великим проміжком. Я би вже не здивувався, якби сам Святий Вацлав вийшов з-за рогу та спитав нас, як пройти до секції україністики Палацького університету. Нашу зустріч там організували керівниця секції україністики на кафедрі славістики Радана Мерзова, а також Уляна Холод. Саме цю секцію заснував у двохтисячному році волинський чех професор Йосеф Андерш.

Про вподобання студентів кажуть такі цифри: 256 русистів, 81 полоніст та 21 україніст (5,8% від загальної кількості). Ми маємо бути дуже вдячними оломоуцьким прихильникам української мови, що вони вже другий рік поспіль запрошують до себе письменників з нашої країни і влаштовують їм такий теплий прийом: цікавість до нас була дуже велика. Здається, на зустріч прийшли всі студенти, викладачі та аспіранти.

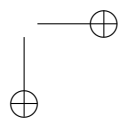
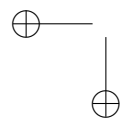
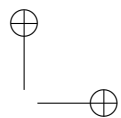
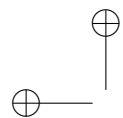
Після Оломоуца нас чекала Прага. Особисто я завітав до празьких україністів вже вдруге: восени минулого року я читав у Карловому університеті коротку лекцію про українську антиутопію та познайомився там із багатьма прихильниками нашої культури, з яких одна із найвідданіших — завідувачка семінаром україністики та славістики Тереза Хланьова.

Наразі українську мову на кафедрі викладає доцентка Тетяна Свердан, літературу XIX–XX століття, чесько-українські зв’язки, українську еміграцію та культуру — завідувачка семінаром україністики та славістики Тереза Хланьова, давню літературу — завідувач кафедри Східноєвропейських студій Марек Пржігода, історію — Станіслав Туміс.

На нашу презентацію прийшла досить різнорідна публіка. Це були теперішні та колишні студенти, дружина українського посла Ольга Перебийніс, заступники українських спільнот — наприклад, пані Марія Гаврилюк, як керівник ще однієї нещодавно утвореної організації українофілів, допомогла профінансувати наше перебування у Празі, і працівник Відділу формування бібліотечного фонду Слов’янської бібліотеки Михайло Фесенко.

До речі, Слов’янська бібліотека (автономний підрозділ Національної бібліотеки Чеської Республіки) має великий український відділ, який щороку поповнюється новими виданнями. Власне, із Михайлом Фесенком я вперше зустрівся на ятці мого видавництва «Люта справа» під час минулорічного Форуму видавців у Львові, куди він приїхав зі своїми колегами поповнювати запаси.

В останні декілька празьких годин я вийшов з нашого готелю на Голешовіцах і знайшов на розі антикварну крамничку, буквально завалену різноманітним старовинним мотлохом. Я відшукав там цю маленьку фігурку чеської королівни. Хто це — Людмила Богемська чи Драгомира? А чи може Божена Кржесінова? Чи все ж таки Агнеса Празька? Вона така маленька, що у будь-який момент може легко загубитися, а відшукати її знов буде дуже важко. Майже неможливо.

І НА ЗАВЕРШЕННЯ...

Доказом того, що такі зустрічі та безпосереднє спілкування потрібні, що вони значною мірою впливають на світосприйняття й порозуміння народів інших країн і культур, взаємозбагачуть і взаємонасичують людей, свідчить запрошення до Чеської Республіки молодої української поетеси Анастасії Дмитрук, стрічання з якою відбулося 6 червня поточного року у Брно, завдяки організації «Українська ініціатива Південної Моравії», котра, як уже зазначалось, була неодноразовим нашим партнером при здійсненні різних україністичних акцій.

ANASTASIJA
DMYTRUK

„NIKDY NEBUDEME BRATŘI,
ANI DLE KRAJE ANI DLE MATKY“

06.06.2017 17:00

BRNO

LITERÁRNÍ KAVÁRNA ACADEMIA
NÁM. SVOBODY 13/79

PRESENTACE NOVÉ KNIHY

Українська ініціатива
Jižní Moravy z. s.

а | в | н | о | і

Jihomoravský kraj

З матеріалів, які люб’язно надала мені пані Ільнара Дудаш, керівник вищезазначеної організації, та інтернетних джерел можна дізнатися, що достатньо було одного вірша, щоб про неї довідався світ, полюбила Україна, а Росія, в свою чергу, внесла у список головних літературних ворогів. Її актуальні вірші про наше сьогодення збирають у мережі сотні тисяч читачів і слухачів, так, зокрема, вірш «Маски сорвані» за два тижні подолав позначку у 500 000 переглядів. Перший вірш громадянської лірики Насті

Дмитрук, «Никогда мы не будем братьями», стрімко зібрав мільйони прихильників та опонентів, а також, вперше в історії літератури, отримав сотні римованих відповідей та переспівів.

У свої 25 років Анастасія вже стала володаркою звання «Киянка року 2015», отримала премію КМУ за особливі досягнення молоді у розбудові України, а також нагороду Всеукраїнської премії «Жінка III тисячоліття» в категорії «Перспектива».

Мас-медійні джерела зазначували, що її бурхливими оваціями зустрічали в столицях різних держав світу (Парижі, Берні, Гамбурзі, Вільносі та Ризі); у школах та інститутах, бібліотеках і фестивалях, у військових госпіталях та на передовій. Вона зачаровує своєю щирістю та тонким поєднанням у собі дівочої ніжності та вольової мужності.

Саме під глибоким враженням від виступу авторки на зустрічі, ініційованій вищезазваною організацією, наступну статтю написав доцент Георгій Долинський, колишній викладач Педагогічного факультету Університету імені Масарика, який, не зважаючи на пенсійний вік, уважно слідкує за усіма подіями не лише в Україні, але і за її межами, зокрема, тут, у Брно, активний учасник практично усіх культурних акцій, пов'язаних з Україною.

Свою книгу, що презентувалась на зустрічі, авторка подарувала мені з дарчим написом, за що я їй дуже вдячна, та передала через пані Ільнару зі Львова, де вона зараз живе, хоча в Інтернеті можна було прочитати інформацію про те, що поетеса вже перебралася на проживання у «тиху Чехію».

В анотації до книги говориться: «Це моя і твоя війна» — друга книжка Анастасії Дмитрук, у яку увійшли її вірші, прозові експерименти, спогади військових та листи з війни. Тонке мереживо творів розкриває саме чуттєву сторону нашої боротьби за Незалежність, починаючи від подій Революції

Гідності і до сьогодні. Гостро, відверто та емоційно. Збірка дає можливість читачеві пережити всю гаму почуттів — від запалу бойової готовності до найніжніших хвилин кохання. Тут і вірші, що підіймають людей до боротьби і ведуть військо до бою; вірші, що втамовують біль втрат і розчарування, і ті, що запалюють вогник віри в серцях і дають нову надію.

Свобода і незалежність варті боротьби. Ми кожного дня своїми думками, словами, вчинками творимо нашу країну. Якою вона буде — залежить від нас. Щодня. Такою є головна ідея цієї книжки.

«Я і ти — це велика сила.

Я і ти — це і є Україна».

Нам, старшій генерації, хочеться вірити в те, що люди, котрі прийдуть після нас, будуть розумнішими, інтелігентнішими, толерантнішими, більш свідомими та відповідальними за свої рішення, вчинки та слова. Саме література, писане слово фіксує те, що відбувається у суспільстві, те, що його турбує, хвилює, бентежить, надихає, заставляє задуматись, вчить, наставляє, доносить до свідомості...

Отож, варто пізнавати оточуючий світ у його багатогранності та різноманітності і посередництвом літературних творів, адже саме письменники та поети вихоплюють із нескінченної калейдоскопічної череди подій найважливіше, найвагоміше та найсуттєвіше.

Саме тому такі літературні зустрічі дають можливість кожному з нас, нашим студентам, максимально наблизитись до розуміння іншої культури, способу мислення та осмислення однакових реалій у різний спосіб, до сприйняття та світосприймання іншого народу крізь призму його звичаїв і традицій.

Галина Миронова

ЦЕ МОЯ І ТВОЯ ВІЙНА

Це назва нової збірки поезій й прози української поетеси Анастасії Дмитрук. Дійсно, достатньо було одного вірша, аби про неї дізнався світ, полюбила Україна.

Поезія Анастасії — досконалий й актуальний зразок громадянської лірики юної поетеси, котра з надзвичайною мужністю й неперевершеною психологічною майстерністю вималювала людську душу, серцем відчула відмінності між народами, що є рідкісним явищем у сучасній літературі. Це винесло авторку на вершину всенародної любові в Україні та за її межами.

Молоду поетесу зустрічали оваціями в багатьох країнах. У Чехії ми дочекались давно очікуваної зустрічі з Настею Дмитрук у кав'ярні «Академія» в Брно. Яке ж було здивування, коли серед присутніх з'явилась Анастасія, невисока, струнка, наче школярка, з віночком квітів на голові й виразом дівочої ніжності.

Організатори подбали наперед: вечір розпочався громовитою ораторією «Нікогда мы не будем братьями...».

Потім тиша, подив... Як юна поетеса змогла з такою вольовою мужністю збагнути й відтворити усю глибину духовних цінностей людини?

Оплески... Серед присутніх переважає молодь, котра немає досвіду проживання воєнного лихоліття й котра дуже чутливо реагує на війну в себе на батьківщині.

Далі авторка читає вибрані вірші про війну: «Україна моя в огні...», «Зачем вы пришли с войной? ...», «Герои не умирают...».

Читання віршів перемежувалося спогадами про Майдан, Революцію Гідності, які змінили не лише її світосприймання.

Настя визнає, що було страшно поза Майданом, де втрачалось відчуття єдності та усвідомлення Великої Ідеї Свободи...

Багато з присутніх на зустрічі, особливо з молодих слухачів вражені спогадами, що закарбувались у пам'яті цієї тендітної дівчини протягом декількох років війни, цікавляться, як змінюється психіка людини, котра пережила Революцію Гідності та боролась з ворогами нашої Незалежності.

Авторка пише у збірці: «Є у нас з Вами недолік — забагато чекати. Велике щастя в житті — навчитись пізнавати, розвивати себе, відкривати себе людям».

Вимальовується ще одна риса народної поетеси: всепоглинаюча жадоба, любов до Життя, до Людей (Ой, яке ж це щастя Жити...).

Визнаю, що і я, маючи багаторічний досвід психологічного виховання молоді, був вражений тонким відчуттям поетесою різноманітних граней людської психіки, особливо в молодих захисників вітчизни.

Настя впевнено проголошує: це моя і твоя війна. Це переконання вона здобула під час численних зустрічей із живими Героями, котрі повернувшись (частіше короткостроково) з війни, чи з полону й перебуваючи у незвичному стані людини, яка передчасно подорослішала, з неповторною ласкою сприймають Життя, рідних, друзів, шукають й закохуються у споріднені

душі. Поетеса, звертаючись до них захоплено вигукує: «Я без тями у Вас закохана...».

Слухаючи її, визріває думка: «Можливо Настя – Самий Головний Вчитель, котрому під силу виховання в української молоді Великих Ідей Волі, Незалежності, Віри в кінцеву Перемогу над злом, у побудову могутньої Європейської України».

В цьому щоразу переконуєшся, читаючи чудово графічно оформлену збірку її поезій і прози, де поетеса, постійно звертаючись до читача, веде відверту розмову з ним.

Поки що Анастасія Дмитрук зачитує враженим присутнім глибоко особисті, ліричні вірші про кохання як-от: «Открывайтесь только по любви» й завершує:

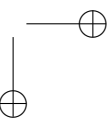
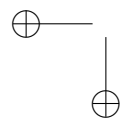
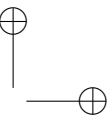
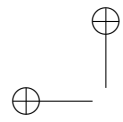
«Я нам мира у Бога вымолю...».

Сидимо немов загіпнотизовані...

Такі зустрічі – повчальні та виховні години для усіх поколінь! Серце зігриває думка, що рідну Україну ведуть у майбутнє такі молоді, талановиті, віддані й мудрі поводири людських душ.

канд. психологічних наук, доц. Георгій Долинський

**Задokumentовано для історії:
фотографії
Брно**

Томаш Поспішил (заступник декана з міжнародних зв'язків фф МУ), Іван Холостенко (Консул України в м. Брно), Іво Поспішил (директор Інституту славістики фф МУ)

Початок зустрічі. Олег Шинкаренко, Анна Малігон, Галина Миронова, Томаш Поспішил

Олег Шинкаренко, Анна Малігон, Галина Миронова

Виступ Анни Малігон. Олег Шинкаренко, Анна Малігон, Галина Миронова, Томаш Поспішил

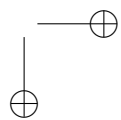
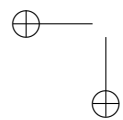
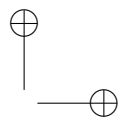
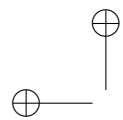

Виступ Олега Шинкаренка. Олег Шинкаренко, Анна Малігон

Виступ Мирослава Лаюка. Гості, організатори, публіка

Оломоуц

Гості літературного вечора: О. Шинкаренко, А. Малігон, М. Лаюк

Анна Малігон і Мирослав Лаюк

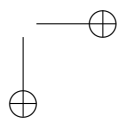
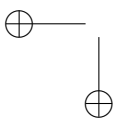
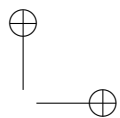
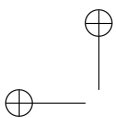

Молоді письменники презентують свою творчість: виступає М. Лаюк

Літературний вечір за круглим столом

Прага

(zleva doprava): Tereza Chlaňová, Myroslav Lajtuk, Anna Malihon, Oleh Šynkarenko, Alexej Sevrjuk

(zleva doprava): Tereza Chlaňová, Myroslav Lajuk, Anna Malihon, Oleh Šynkarenko, Alexej Sevruk

Myroslav Lajuk, Anna Malihon, Oleh Šynkarenko

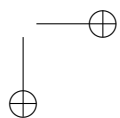
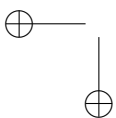
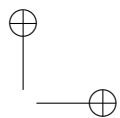
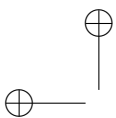
Myroslav Lajuk, Anna Malihon

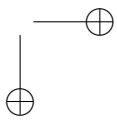
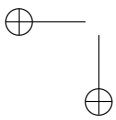
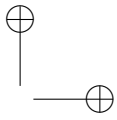
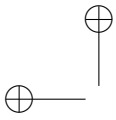

Oleh Šynkarenko

Publikum

Зустріч з Анастасією Дмитрук 06.06.2017

Зустрічі з українськими письменниками II

Брно–Оломоуц–Прага

24–28.4.2017

Setkání s ukrajinskými spisovateli II

Brno–Olomouc–Praha

24.–28. 4. 2017

Editori:

doc. Halyna Myronova, CSc.

Mgr. Tereza Chlaňová, Ph.D.

Technický editor:

Mgr. Krystyna Kuznietsova

Sazba v Lua \LaTeX u písmy Linux Libertine a Linux Biolinum

Mgr. Zbyněk Michálek

Vydal Jan Sojnek — Galium

Brno 2017

ISBN 978-80-906798-4-9